

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Ladislav Mádl

**Alternativy řešení sporů ve sportu
na mezinárodní úrovni s důrazem na
mezinárodní sportovní arbitráž**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.

Katedra: Katedra mezinárodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité zdroje a prameny jsou řádně citovány a tato práce nebyla použita k získání jiného či stejného titulu.

V Praze dne 31. 3. 2015

.....

Ladislav Mádl

Chtěl bych tímto poděkovat doc. JUDr. Vladimíru Balašovi, CSc. za jeho cenné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této diplomové práce. Též bych rád poděkoval Mgr. Liběně Vondráčkové, LL.M., za poskytnutí důležitých zdrojů, bez kterých by vypracování této práce bylo jen velmi obtížné.

Úvod	1
1. Základní východiska alternativního řešení sporů ve sportu	4
1.1. Specifika sportovního odvětví a důvody pro jeho alternativní řešení	4
1.2. Náhled na ADR ve sportu v jednotlivých částech světa.....	5
1.3. Institucionalizované vs. ad hoc řešení sporů	6
1.4. Druhy ADR užívané v případech sportovních sporů.....	7
2. Mezinárodní sportovní arbitráž u Arbitrážního soudu pro sport (CAS)	10
2.1. Vznik CAS a počátky činnosti CAS.....	10
2.2. Otázka nezávislosti a nestrannosti CAS	11
2.3. Otázka nezávislosti a nestrannosti rozhodců CAS	17
2.4. Současná struktura CAS	19
2.5. Základní typy řízení před CAS a jejich pravidla	22
2.6. Ad Hoc Divize	45
2.7. CAS jako odvolací instance v dopingových případech	46
2.8. Právní pomoc	51
3. Komparace arbitrážního řízení CAS vs. UNCITRAL	54
3.1. Rozhodné právo	55
3.2. Jazyk a zastoupení	56
3.3. Osoba rozhodce	56
3.4. Předběžná opatření	60
3.5. Komunikace v řízení a úprava lhůt obecně	61
3.6. Průběh řízení.....	62
3.7. Rozhodnutí ve věci	63
3.8. Náklady řízení.....	66
Závěr	67
Seznam použitých zkratk	72
Seznam použitých zdrojů	74

Úvod

Sport je fenoménem, který lidstvo fascinuje a přitahuje již odnepaměti. Pěstování sportovního ducha a úcta k idejím jako jsou fair play, solidarita, vzájemný respekt a další má nepochybně místo i v dnešní době. Jestli tomu tak nebylo již v minulosti, pak v současnosti je sport jednoznačně globálním fenoménem, když v podstatě není ani jeden jediný rok, v němž by neprobíhala nějaká světová sportovní akce. K měření sil a dovedností ve sportu tak dochází na celé zeměkouli.

V posledních dekadách jsme však svědky toho, že sport již není jen o měření sil na sportovních kolbištích – stále častěji se setkáváme také s bitvami právními, a to v plném smyslu tohoto slova. Není divu – sportovní byznys v současné době tvoří více než tři procenta světového obchodu.¹ Jelikož je však sport odvětvím na výsost specifickým, neodehrávají se tyto bitvy většinou na fóru pro spory všeobecně obvyklém (tj. před klasickými soudy), nýbrž jsou vedeny skrze jiné kanály, jiným způsobem. Situace si to totiž mnohdy žádá.

Častěji nežli v jiných odvětvích se proto ve sportu setkáváme s tzv. alternativním řešením sporů („*Alternative Dispute Resolution*“, dále jen „ADR“). ADR můžeme vnímat ve dvou různých rovinách – první, užší rovina za ADR považuje jakýkoliv proces vedoucí k řešení sporů pomocí dohody sporných stran bez použití soudce či rozhodce.² Druhá, širší rovina chápání ADR pak považuje za ADR kterýkoliv proces, při kterém nerozhoduje soud, ale jiná autorita, na níž se většinou potenciální sporné strany předem dohodnou. V národním měřítku jsou to například disciplinární či odvolací komise jednotlivých sportovních asociací či federací, v mezinárodním měřítku se pak ve zřejmě největšího hráče vypracoval Arbitrážní soud pro sport („*Court of Arbitration for Sport*“, dále jen „CAS“).

Jak již název práce napovídá, právě ADR je hlavním bodem zájmu této práce. V první kapitole této práce se proto zaměřím na specifika sportovního odvětví, kvůli kterým je právě pro odvětví sportu nutný zvláštní přístup, jehož jedním z projevů je i odlišný způsob řešení vzniklých sporů. I v rámci ADR však můžeme rozlišovat různé způsoby řešení jednotlivých sporů, a to hlavně vzhledem k tomu, v jaké geografické oblasti ke sporům a jejich řešení dochází. Proto se též zmíním o tom, jakým způsobem je ADR vnímáno ve světě. V závěru

¹ BLACKSHAW I. S.; „*The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively*“, *Within the Family of Sport*“, str. 61

² BLACKSHAW I. S.; „*Sport, Mediation and Arbitration*“, str. 4

první kapitoly pak bude věnován prostor definici a stručnému popisu nejfrekventovanějších způsobů ADR ve sportovním odvětví.

Druhá a po obsahové stránce nejobsáhlejší kapitola práce bude zaměřena na již zmíněný Arbitrážní soud pro sport (CAS), který se za dosavadních více než 30 let své existence vypracoval v instituci světového významu, která se podílí, mimo jiné, i na hladkém průběhu olympijských her.³ V úvodu této kapitoly nejdříve objasním důvody vzniku, jakož i další vývoj CAS v průběhu jeho fungování. Dále popíšu současnou strukturu CAS a poměrně velký prostor bude věnován samotným pravidlům arbitráže včetně popisu jednotlivých typů řízení, které jsou před CAS vedeny, přičemž tento detailní popis využiji též v následující kapitole. Samostatná podkapitola bude věnována ad hoc tribunálům tvořeným při největších světových sportovních akcích. V poslední podkapitole pak poukážu na pozici CAS na poli boje proti dopingů ve sportu. Lze tedy říci, že předmětem mého zkoumání budou především procesní specifika této instituce. Cílem této kapitoly je především představit současnou podobu CAS, popsat mechanismus fungování CAS, a to jak řádného, tak odvolacího arbitrážního řízení. Lze totiž říci, že ve zdejších právních kruzích se jedná, především v případě samotného řízení, o problematiku veskrze neprobádanou.

Poslední kapitola této práce by se dala označit za komparativní část, když její náplní bude porovnání řádného arbitrážního řízení před CAS a arbitrážního řízení dle pravidel UNCITRAL. Pravidla UNCITRAL pro arbitráž vznikla již v roce 1976 a jsou všeobecně považována za univerzální a velmi užitečný nástroj při řešení sporů pomocí arbitráže.⁴ Aktuálně je platná jejich verze po revizi v roce 2010. Tato pravidla nejsou sama o sobě závazná ani pro národní státy, ani pro jakoukoliv stranu. Ačkoliv se jedná o pravidla primárně určená pro ad hoc arbitráž, lze je, s určitými úpravami, použít i jako pravidla pro institucionální arbitráž.⁵ Toho hodlám využít v této poslední kapitole, jejímž cílem tedy bude porovnání těchto dvou procesních řádů, jejich podobností či naopak odlišností.

Co se týče zdrojů, které budou užity k vypracování této práce, lze říci, že drtivou většinu budou tvořit cizojazyčné publikace a odborné články, neboť literatury k danému tématu (konkrétně k mezinárodní sportovní arbitráži) je v našich končinách skutečně velmi málo. Čestnou výjimku tvoří především díla P. Hamerníka, který ke sportovněprávní tematice

³ V tomto případě se má na mysli ad hoc divize, vytvářená pro rozhodování sporů v průběhu OH. Pro bližší informace viz podkapitola věnující se právě ad hoc divizím.

⁴ RUBINO-SAMMARTANO, M.; „*International arbitration law and practice*. 2. rev. ed.“, str. 821

⁵ Tamtéž, str. 823

přispěl již několikrát, a z jehož publikací jsem taktéž čerpal. Vhodným zdrojem by dozajista byly též prameny z německé či francouzské provenience, avšak vzhledem k nedostatečné znalosti obou jazyků nebudu schopen těchto pramenů využít. Věřím však, že to kvalitě práce ve výsledku neuškodí.

Práce vychází ze stavu ke dni 31. 3. 2015.

1. Základní východiska alternativního řešení sporů ve sportu

1.1. Specifika sportovního odvětví a důvody pro jeho alternativní řešení

Sport ve svém celosvětovém (hlavně však profesionálním) měřítku nabízí široké pole možností též v odvětví řešení případných sporů sportovní prvek zahrnujících. Zároveň však klade řešení sportovních sporů určité požadavky primárně na flexibilitu, rychlost a odbornost orgánů, které takové spory mají řešit. Stejně, jako lze takřka s jistotou říci, že obecné soudy nemůžeme řadit mezi orgány s nejvyšší efektivitou a rychlostí práce, lze se též stěží domnívat, že kupříkladu soudce 1. stupně, jehož hlavní pracovní agendu tvoří občanskoprávní spory, bude mít extenzivní znalosti poměrů panujících v cyklistice. Předložili-li bychom tedy spor týkající se například dopingového prohřešku nějakého závodníka v cyklistice právě takovému soudci, nejenže riskujeme neodborné rozhodnutí, ale ještě se nám ho může dostat až ve chvíli, kdy již bude takové rozhodnutí de facto passé (například v případě, že závodník nebude moci kvůli probíhajícímu sporu startovat v dalších závodech, což ho může poškodit jak po sportovní, tak po finanční stránce).

Velmi pádným důvodem k užití ADR je také možnost zachování dobrých vztahů mezi spornými stranami, a tedy i možnost další spolupráce. Tím, že strany dojdou k určitému kompromisu, ke kterému mohou přispívat (a standardně také přispívají) samy, je právě taková možnost zachována.

Proto je velmi žádoucí, aby ve sporech týkajících se tak specifického odvětví, jakým sport bezesporu je, rozhodovaly takové orgány, které těmto výše uvedeným specifickým požadavkům dokážou vyhovět. Státní soudy (a některé institucionalizované formy arbitráže, jako například arbitráž dle pravidel Mezinárodní obchodní komory v Paříži) těmto požadavkům obecně vyhovět nedokážou, a je tedy nabíledni, že řešení sportovních sporů se odehrává jiným, alternativním způsobem. Proto tedy hovoříme o alternativním řešení sporů.

Mezi hlavní výhody ADR patří především jeho rychlost (průběh většinou v řádu dnů či týdnů, nejvýše pak měsíců), s čímž souvisí i možnost zajištění včasného jednání⁶, dále nižší náklady (oproti standardnímu soudnímu řízení), možnost kontroly řízení spornými stranami (nikdo stranám autoritativně neukládá povinnosti, výsledek jednání vlastně tvoří samy sporné strany), možnost zachování obchodních vztahů (velmi často mají sporné strany zájem na tom,

⁶ To je obzvlášť podstatné například v případě sportovních sporů ohledně práva startovat na nějaké sportovní akci – viz FINDLAY, H. A.; „*Rules of a Sport- Specific Arbitration Process as an Instrument of Policy Making*“, str. 74

dosáhnout takového řešení, které by jim umožnilo další vzájemnou spolupráci) a diskrétnost (jednání jsou zpravidla neveřejná a lze se tedy vyhnout např. medializaci celého sporu a nechtěné pozornosti dalších subjektů).

1.2. Náhled na ADR ve sportu v jednotlivých částech světa

Obecně lze říci, že ADR je nejen státními soudy tolerována, ale i mnohdy preferována jako vhodný způsob vyřešení sporu. Sportovní případy pak nejsou výjimkou.

Ve Velké Británii je již po dlouhá léta dodržována tradice, že soudy obecně nerozhodují o sportovních sporech; preferuje se zde totiž primárně rozhodování sportovních orgánů samotných.⁷ Tato preference však není absolutní – anglické soudy zasáhnou v případě, že jsou porušena tzv. „*rules of natural justice*“ či v případě omezení obchodu.⁸

Podobně jako ve Velké Británii, i v USA mají soudy k zásahům do sportovních sporů rezervovaný postoj. Tento fakt ještě podporuje existence AAA (*American Arbitration Association*) - neziskové, veřejně prospěšné organizace, která je jak zákonem⁹, tak regulami Amerického olympijského výboru (USOC) a Americké antidopingové agentury (USADA) stanovena jako orgán zajišťující řešení vzniklých sporů. Situace je podobná i v Kanadě.¹⁰

Co se týče kontinentální právní oblasti, lze obecně říci, že postoj k ADR je zde velmi podobný jako v angloamerické právní oblasti, když i zde jsou soudy všeobecně nakloněné ADR. Za (pro sportovní spory) významnou lze považovat úpravu švýcarskou, která je významná vzhledem k umístění sídla CAS právě ve Švýcarsku. Ta samozřejmě poskytuje prostor jak pro národní, tak pro mezinárodní ADR, přičemž pro CAS je významná především úprava kapitoly 12 švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém (*Federal Act on Private International Law*, dále jen zkráceně „PILA“). Proti rozhodnutí CAS se pak lze odvolat jen na základě velmi omezených důvodů, uvedených právě v kapitole 12 PILA (o nich bude řeč v kapitole věnující se CAS).

Ve Španělsku je v některých případech dokonce stanoven zákonný požadavek pokusu o vyřešení sporu pomocí conciliace před soudcem, nežli bude případně přikročeno k standardnímu soudnímu projednání věci.

⁷ BLACKSHAW I. S; *Sport, Mediation and Arbitration*. str. 6

⁸ viz případ *Greig v. Insole* z roku 1978, 3 All ER 449

⁹ *Ted Stevens Olympic and Amateur Sports Act* z roku 1978

¹⁰ BLACKSHAW I. S; *Sport, Mediation and Arbitration*. str. 7

V Itálii je situace též podobná, když k řešení sporů se sportovním prvkem je nutné nejdříve spor předložit zvláštnímu orgánu – Komoře pro conciliaci a arbitráž pro sport.¹¹

Telegraficky pak lze zmínit, že ani v Asii se nejedná o cizí pojem, když ADR po startu nového milénia začala v roce 2003 v Japonsku fungovat například Japonská agentura pro sportovní arbitráž (*Japan Sports Arbitration Agency*). Stejně tak v Indii vznikl poměrně nedávno jakýsi „mladší bratr“ CAS - Indický arbitrážní soud pro sport (*Indian Court of Arbitration for Sport*).¹²

1.3. Institucionalizované vs. ad hoc řešení sporů

Mluvíme-li o ADR, je třeba jej rozdělit na dva hlavní typy – první skupinu tvoří nahodilé (ad hoc) řešení sporů, druhou skupinu pak tzv. institucionální řešení sporů. Institucionálním označujeme takové řešení sporů, které se koná před stálými, specializovanými orgány (rozhodčími soudy či jinými institucemi). Obvykle tyto instituce vydávají pro jednotlivé druhy ADR obecná procesní pravidla (řády, standardy atd.), která jsou součástí dohod o konkrétním způsobu ADR. Tím, že je řízení zastřešeno určitou institucí, je zajištěno zázemí jak personální, tak i věcné. Mezi výhody institucionálního řešení sporů lze zařadit omezení průtahů během řízení z důvodu procesních rozporů, určitá záruka vydaného rozhodnutí pro případ jeho napadení před obecným soudem, dále zajištění odbornosti a jiných nároků kladených na rozhodce (či jinou nezávislou třetí osobu) jak stranami, tak i povahou sporu, a v neposlední řadě též jistota určení a placení nákladů řízení.¹³

Ad hoc řešení sporů naproti tomu není vedeno pod záštitou či dohledem určité instituce. Strany se v tomto případě prostě a jednoduše dohodnou na určité variantě ADR a stanoví si též určitá procesní pravidla, podle kterých bude eventuální spor řešen. Strany si též určí i osobu, která v případě neshod mezi stranami jmenuje rozhodce za ně. Výhody ad hoc řešení sporů tkví zejména v jeho obvykle větší flexibilitě a potenciálnímu většímu utajení.¹⁴ Zřejmě nejvýznamnějším nástrojem užívaným v současné době pro ad hoc řešení sporů jsou pravidla UNCITRAL pro arbitráž, resp. pro conciliaci. Více o nich bude pojednáno v poslední kapitole této práce.

¹¹ Tamtéž, str. 8

¹² KUMAR, S.; „*A Study of Development of Arbitration in the Resolution of Disputes in the Field of Sports*“, str. 5

¹³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol.; „*Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací.*“, str. 560

¹⁴ BORN, G. B.; *International Arbitration: Law and Practice*, str. 28

Existuje též určitý hybrid, který spojuje výhody institucionálního a ad hoc řešení sporů. Označuje se jako tzv. polořízená arbitráž, jejíž princip tkví v tom, že „*všechny procesní otázky, jež nejsou schopny strany řešit dohodou, řeší rozhodci v rozhodčím řízení ad hoc typu samostatně, s výjimkou jmenování rozhodců a určení nákladů řízení a případné registrace rozhodčího nálezu.*“¹⁵

1.4. Druhy ADR užívané v případech sportovních sporů

1.4.1. Arbitráž

Arbitráží se všeobecně rozumí proces, kterým strany na základě konsenzu překládají svůj spor nestátnímu subjektu s rozhodovací pravomocí, který si samy vyberou (nebo je pro ně vybrán), a který vydá závazné rozhodnutí k řešení sporu v neutrálním přisuzujícím (tzv. adjudikatorním) řízení, které stranám poskytne možnost k vyjádření.¹⁶

Mezi hlavní výhody arbitráže patří především¹⁷:

- neutralita – jedna strana sporu by jen těžko přesvědčila druhou stranu, aby se případné spory řešily na „domácím hřišti“ (tj. u soudu s danou pravomocí a příslušností) takové strany; proto je obvyklým řešením dohoda na neutrálním orgánu, který případný spor vyřeší bez pochybností o jeho nestrannosti či nezájatosti;
- centralizované řešení sporů – jeví se jako velmi vhodné a výhodné si předem určit fórum, na kterém se budou případné vzniklé spory řešit; předejde se tím též zbytečným dohadům o pravomoci či rozhodném právu;
- vykonatelnost dohod a rozhodnutí – lze říci, že všeobecně existuje větší pravděpodobnost, že v zahraničí bude vymoženo arbitrážní rozhodnutí, nežli je tomu u cizího (soudního) rozhodnutí¹⁸;
- kvalifikovanost a odborné znalosti rozhodců – na rozdíl od státních soudů, kde se nezřídka stává, že jsou soudci k případu přidělení náhodně, bez potřebné znalosti problematiky, se v případě arbitráže tento zádrhel prakticky neobjevuje, když jsou to právě strany, které vybírají příslušného rozhodce (přičemž lze nanejvýš předpokládat,

¹⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol.; „*Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací.*“, str. 560

¹⁶ BORN, G. B.; *International Arbitration: Law and Practice*, str. 4

¹⁷ Tamtéž, str. 9

¹⁸ Tamtéž, str. 12

že to jsou právě strany samy, které znají možné či již vzniklé problémy a mají největší zájem na tom, vybrat nejvhodnějšího „soudce“ pro svůj případ)¹⁹;

- konečnost rozhodnutí – důvodem je praktická neexistence přezkumu arbitrážního rozhodnutí; pokud lze použít opravné prostředky, pak se obvykle jedná pouze o velmi omezený rozsah, obvykle odpovídající důvodům zmatečnosti, jak je známe např. z českého práva;
- autonomie při výběru rozhodného práva – jedna z hlavních výhod arbitráže spočívá v možnosti vybrat si rozhodné právo, dle kterého bude spor projednán a rozhodnut;
- flexibilita průběhu samotného řízení – strany si obvykle mohou ujednat, jakým tempem a způsobem bude řízení probíhat, stanovit si lhůty, do kterých je třeba provést určité úkony, atd.;
- nižší náklady řízení a rychlost jeho průběhu – ač v některých případech nemusí tento fakt nutně platit, lze obecně říci, že arbitráž je oproti řízení u státních soudů méně nákladnou a též rychlejší variantou;
- diskrétnost a ochrana soukromí – ve srovnání s průběhem řízení u klasických soudů není obvykle při arbitráži nutno dostát požadavku veřejnosti řízení.

1.4.2. Mediace a konciliace

Mediaci bychom mohli definovat jako dobrovolný, nezávazný proces řešení sporů, kde neutrální třetí strana (mediátor) asistuje stranám sporu při jednání s cílem dosáhnout vzájemné dohody bez užití soudního řízení.²⁰

Důležitý je především fakt, že mediátor nevydává žádné závazné rozhodnutí, působí „pouze“ v roli určitého průvodce, pomocníka, vyjednávajícího. Jeho hlavním úkolem je diskuze a jednání se spornými stranami za účelem dosažení dohody přijatelné oběma stranami. V podstatě všechny výhody, které skýtá arbitráž (snad kromě vynutitelného rozhodnutí), nabízí i mediace. Zatímco v evropských vodách je mediace pojmem, se kterým se zdejší právní kultura vesměs teprve seznamuje, jinde ve světě, například v USA, jde o metodu daleko užívanější, o čemž svědčí například i vyřešení krizové situace při vyjednávání nové kolektivní smlouvy v kanadsko-americké hokejové lize (NHL), kde právě až metoda mediace nakonec přinesla úspěch.²¹

¹⁹ Tamtéž, str. 13

²⁰ BLACKSHAW I. S; *Sport, Mediation and Arbitration*, str. 19

²¹ GRABOWSKI, M.; „*Both Sides Win: Why Using Mediation Would Improve Pro Sports*“, str. 190-193

Konciliace se jeví na první pohled stejně jako mediace, když i zde řešení sporu hledají obě sporné strany za pomoci nezávislé a nestranné třetí osoby. Několik zásadních odlišností však přeci jen mezi konciliací a mediací existuje. Předně, v konciliaci hraje ona třetí osoba podstatnější roli než při mediaci, jelikož se daleko více podílí na samotném směru, kterým se řešení sporu ubírá. Dá se říci, že působí daleko více jako určitá autorita, která stranám nezřídká udílí rady a nabízí řešení daného případu. Od konciliátora se pak přímo očekává, že navrhne konkrétní řešení případu, na kterém se strany případně dohodnou.

2. Mezinárodní sportovní arbitráž u Arbitrážního soudu pro sport (CAS)

V loňském roce (tj. 2014) to bylo přesně 30 let, co započal svou činnost tzv. Arbitrážní soud pro sport (CAS). Lze říci, že v současnosti se jedná o nejvýznamnější instituci řešící sportovní spory po celém světě. Od počátku svého vzniku do roku 2012 bylo podáno již více než 3000 žádostí o zahájení arbitráže s tím, že k vynesení konečného rozhodnutí došlo v takřka 2000 z těchto případů.²² Právě vzhledem k výsostnému postavení této instituce jsem se rozhodl na ni zaměřit hlavní část své práce a poměrně detailně popsat celou její dosavadní existenci a současné fungování.

2.1. Vznik CAS a počátky činnosti CAS

Na počátku 80. let minulého století se začalo hromadit množství sporů týkajících se sportovní problematiky, přičemž v té době neexistovala žádná instituce či orgán, který by takové spory na centrální (mezinárodní) úrovni řešil. Proto tedy v roce 1981, prakticky vzápětí po svém zvolení do funkce prezidenta MOV, přišel Juan Antonio Samaranch s myšlenkou vytvoření jurisdikce výhradně pro sportovní odvětví. V následujícím roce na zasedání Mezinárodního olympijského výboru (*International Olympic Committee*, dále jen „IOC“) v Římě byla založena pracovní skupina, jejímž úkolem bylo vypracování statutů budoucího sportovního arbitrážního soudu. Tyto statuty pak byly dokončeny a oficiálně ratifikovány v roce 1983 a účinnosti nabyly k 30. 6. 1984.²³ Z hlediska právní formy se v případě CAS jedná o fundaci dle švýcarského práva.

Na počátku svého působení se CAS skládal ze 40 členů, nicméně v roce 1986 byl jejich počet zvýšen na 60. Tito členové byli jmenováni dle specifických pravidel. Pravidla sportovní arbitráže v této době znala pouze jedinou formu sporného řízení před CAS, kde zároveň všechny náklady řízení hradil až na výjimky²⁴ IOC. K dispozici však byla též možnost tzv. konzultace, kdy se na CAS mohl obrátit kterýkoliv zainteresovaný sportovní orgán či jedinec s žádostí o poskytnutí právního názoru na jakoukoliv záležitost související se sportovně-právní problematikou.

²² viz WWW stránky CAS: <http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/437/5048/0/stat2012.pdf>

²³ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 32

²⁴ Takovými výjimkami byly spory finanční povahy, kde po stranách mohlo být vyžadováno, aby se podílely určitým dílem na úhradě celkových nákladů řízení.

Z hlediska právního základu funkce arbitrážního soudu, tj. statutu CAS, je potřeba zmínit, že v této době mohl tento statut být měněn pouze zasedáním IOC, a to pouze na návrh výkonné rady IOC. Ač měl IOC, jak vidno, na funkci CAS poměrně velký vliv, je třeba pro pořádek poznamenat, že činnost CAS se nevztahovala (a nevztahuje) pouze na olympijské sporty, nýbrž na všechna myslitelná i nemyslitelná sportovní odvětví.

Prvním sportovním orgánem, který zahrnul arbitrážní klauzuli o pravomoci CAS do svých regulí, byla Mezinárodní jezdecká federace (*Fédération Équestre Internationale*, dále jen „FEI“). A byl to také člen FEI, jehož případ znamenal první „ostrý test“ pro CAS z hlediska jeho nezávislosti a nestrannosti.

2.2. Otázka nezávislosti a nestrannosti CAS

Otázka, zda je CAS skutečně dostatečně nezávislou a nestrannou institucí, byla za dobu jeho existence zmíněna již několikrát.²⁵ Nejdůležitější jsou však tři případy – *Gundel v. FEI*, dále *Lazutina, Danilova v. IOC, FIA a CAS*, a nakonec *kauza C. Pechstein*. Všechny tři zmíněné případy považuji za velmi důležité pro vývoj CAS a z toho důvodu je v následujících řádcích detailněji popíšu (u prvních dvou případů i s jejich následky na fungování CAS).

2.2.1. Gundel vs. FEI

V roce 1992 podal navrhovatel - Elmar Gundel (žokej) – na základě arbitrážní klauzule obsažené ve statutu FEI odvolání k CAS proti rozhodnutí FEI, kterým mu byla uložena pokuta a zákaz činnosti za pozitivní dopingový nález v těle jeho koně.

CAS ve svém rozhodnutí navrhovateli částečně vyhověl, když snížil jak dobu trvání zákazu činnosti, tak výši pokuty. To však navrhovateli nestačilo a podal odvolání ke švýcarskému Federálnímu tribunálu (*Swiss Federal Tribunal*, dále jen „SFT“). Hlavní argumentační linkou navrhovatele bylo zpochybnění platnosti rozhodnutí z důvodu, že bylo vydáno soudem (tj. CAS), který nespĺňuje podmínky nestrannosti a nezávislosti nutné k tomu, aby mohl být považován za řádný arbitrážní soud.²⁶

SFT pak ve svém rozsudku seznal, že CAS disponuje dle švýcarského práva dostatečným stupněm nezávislosti, který je podmínkou pro to, aby se obecné soudy zřekly

²⁵ Kromě následujících případů viz např. YI, D. H.; *"Turning Medals into Metal: Evaluating the Court of Arbitration for Sport as an International Tribunal"*, str. 30, kde autor uvádí jako nevýhodu CAS jeho potenciální nedostatek neutrality.

²⁶ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; *„The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004“*, str. 33

přezkumu rozhodnutí takového orgánu. Tento postoj však nezaujal bez výhrad, když ve svém rozhodnutí *obiter dictum* poukázal na mnohá spojení mezi CAS a IOC s tím, že tedy o jeho nezávislosti lze hovořit pouze do té míry, dokud jednou ze stran sporu před CAS nebude právě IOC. A právě poukaz na tato spojení se stal podnětem pro reformu CAS, ke které došlo v roce 1994 podepsáním tzv. Pařížské dohody. Ta dala mimo jiné vzniknout ICAS (tj. *Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž*); ta od té doby dohlíží na fungování a financování CAS namísto IOC.²⁷ Je nicméně sporné, zda právě vznik ICAS skutečně zaručuje větší nezávislost CAS.²⁸

2.2.2. Lazutina, Danilova vs. IOC, FIS a CAS

Po téměř deseti letech od případu Gundel a následné reformy CAS přichází na řadu další zkouška nezávislosti CAS v podobě případu *Lazutina, Danilova vs. IOC, FIS a CAS*. Průlomový je tento případ především díky tomu, že SFT zde jasně vyjádřil svůj názor na nezávislost CAS na IOC, k níž se v minulosti stavěl poměrně rezervovaně (viz případ *Gundel*).

V daném případě bylo zmíněným dvěma sportovkyním (jednalo se o běžkyně na lyžích) rozhodnutím IOC zakázáno účastnit se mezinárodních a olympijských soutěží, a to z důvodu dopingového prohřešku. Jelikož CAS zamítl odvolání proti rozhodnutí IOC, pohnaly obě sportovkyně případ až před SFT.

SFT v tomto velmi důležitém rozhodnutí z 23. května 2003 konstatoval, že ICAS je naprosto nezávislým orgánem (a to i na IOC), který neměl v daném případě žádný vliv na proběhnuvší arbitrážní řízení (vyjma pravomocí, které mu svěřuje Kodex CAS). Ohledně CAS pak SFT poznamenal, že se nejedná o instituci řízenou IOC, metody jeho financování nelze zpochybnit a též poukázal na to, že se jedná o instituci, které důvěřují jak státy, tak celý sportovní svět.

Zároveň SFT ve svém rozhodnutí reflektoval i fakta, na které odvolávající se strana poukazovala – jednalo se o to, že rozhodcům byly poplatky a též náklady na ubytování a stravu hrazeny IOC, a také fakt, že rozhodci spolu jedli a pravděpodobně i přebývali ve

²⁷ BLACKSHAW I. S.; „*The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively*“, *Within the Family of Sport*“, str. 65-66

²⁸ Viz GUBI, J.; „*The Olympic Binding Arbitration Clause and the Court of Arbitration for Sport: An Analysis of Due Process Concerns*“, str. 1024; autor zde zmiňuje, že ačkoliv byl ICAS založen k posílení finanční nezávislosti CAS na IOC, může to být v podstatě pouze maskovací manévr, který má za cíl zakrýt pokračující vliv IOC na CAS.

stejném hotelu. SFT tyto výhrady považoval za liché s tím, že lze předpokládat, že tyto okolnosti mohou jen stěží ovlivnit jejich nezávislost. Dále též odvolatelky poukázaly na to, že o nezávislosti CAS lze pochybovat i z toho důvodu, že lze rozhodce vybírat pouze z uzavřeného seznamu, přičemž kodex CAS nezakazuje rozhodcům, aby v jiných případech před CAS působili v pozici zástupce některé ze stran. Tato výtka byla v daném případě ještě umocněna tím, že zástupce IOC a jeden z rozhodců případu spolu působili v ad hoc panelu, který rozhodoval ve věci odvolatelek na olympijských hrách. Ani v tomto případě však SFT neshledal dostatečné porušení zásad nestrannosti a nezávislosti, když řekl, že k namítání podjatosti by v tomto případě bylo třeba dalších okolností. O jaké okolnosti by se mělo jednat, však SFT neuvedl.

SFT tedy (pro danou chvíli) utnul další spekulace o nezávislosti CAS a též zdůraznil, že rozhodnutí CAS je třeba považovat za skutečná rozhodnutí srovnatelná s rozhodnutími státních soudů.²⁹ Jak se ale ukázalo, ani toto rozhodnutí SFT zřejmě není pro CAS definitivou – viz další případ.

2.2.3. Kauza C. Pechstein

Posledním (a již nyní velmi diskutovaným) případem, který by, za určitých okolností, mohl mít také dopad na uspořádání a fungování CAS, je kauza německé rychlobruslařky Claudie Pechsteinové. Pechsteinová byla v roce 2009 na základě krevního profilování (tehdy převratné nové metody určování dopujících sportovců) usvědčena z dopingu a byl jí Mezinárodní bruslařskou federací (ISU) uložen zákaz činnosti v délce dvou let.

Jelikož se s tím Pechsteinová nechtěla smířit, podala odvolání proti zmíněnému rozhodnutí ISU k CAS. Ten však rozhodnutí ISU potvrdil a zákaz činnosti ponechal v platnosti. Následovala dvě odvolání Pechsteinové k SFT, kde se snažila o zrušení rozhodnutí CAS, avšak ani jednomu z nich opět nebylo vyhověno.

Pechsteinová se však nevzdala ani tehdy, což se projevilo tím, že podala žalobu k Evropskému soudu pro lidská práva (toto řízení v současnosti stále běží) a vedle toho též zažalovala ISU u německého soudu 1. stupně (Landesgericht München) na náhradu škody vzniklé důsledkem zákazu činnosti. Tento soud sice konstatoval neplatnost rozhodčí doložky, avšak nárok na náhradu škody zamítl s tím, že se jedná o rozsouzenou věc (*rei iudicatae*),

²⁹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 51 - 52

neboť Pechsteinová nesporovala kompetenci CAS, když se odvolávala proti jeho rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí podala Pechsteinová odvolání a věcí se tak zabýval soud dalšího stupně (Oberlandesgericht München), který 19. ledna 2015 vydal částečný rozsudek³⁰, kterým rozhodl, že stížnost Pechsteinové je částečně přípustná.

V tomto posledním rozhodnutí se německý soud 2. stupně poměrně jednoznačně vyjádřil, když opodstatněnost nároku Pechsteinové odůvodnil dvěma hlavními argumenty – (i) neplatností rozhodčí doložky uzavřené mezi Pechsteinovou a ISU (na základě rozporu s německým kartelovým právem), a (ii) odmítnutím platnosti rozhodčího nálezu CAS (pro nedostatečnou nezávislost a nestrannost rozhodců CAS).

Linie argumentace mnichovského odvolacího soudu byla následující:

Soud nejprve poukázal na skutečnost, že mezinárodní sportovně-správní orgány jsou monopolisty. Tito monopolisté ovládají též jednotlivé trhy s mezinárodními sportovními soutěžemi, přičemž aby se v dnešní době mohl profesionální sportovec uživit sportem, musí být na takových akcích účasten. Německé kartelové právo zakazuje zřízení závazku z dominantní pozice, který obsahuje takové podmínky, které by v normálním soutěžním prostředí neobsahoval. Německý odvolací soud pak shledal, že ISU porušila toto kartelové právo, když zneužila své monopolní pozice a Pechsteinovou v podstatě donutila podepsat rozhodčí doložku ve prospěch CAS. Samotný podpis takové doložky však soud nepovažoval za porušení antitrustových zákonů per se, ale až ve spojení s institucionálním rámcem výběru rozhodců CAS. Dlužno zde též říci, že argumentace užitá německým odvolacím soudem, založená na rozporu s veřejným pořádkem (konkrétně na nezákonném omezování hospodářské soutěže), není žádnou novinkou, když na ni ve svém článku³¹ upozornili poprvé Samuel s Gearhartem již roce 1989.

Soud poukázal na to, že donedávna (přesně do 31. 12. 2013, a tedy i v době, kdy se řešil případ Pechsteinové u CAS) měly na to, kdo se stanem rozhodcem CAS, velký vliv právě orgány jako ISU. Dělo se tak v rámci procesu navrhování a jmenování rozhodců CAS, kdy do výše zmíněného data měly na osoby jmenovaných rozhodců rozhodující vliv právě sportovně-správní orgány. Soud též poukázal na to, že v odvolacím arbitrážním řízení

³⁰ originál rozsudku je přístupný například zde: http://www.schertz-bergmann.de/aktuelles/150115_OLG-Muenchen_U1110-14-Kart.pdf; pro účely své práce jsem však čerpal z částečného překladu tohoto rozsudku do angličtiny, dostupného zde: <http://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/the-pechstein-ruling-of-the-olg-munchen-a-rough-translation>

³¹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 316

(ustanovení R54 kodexu CAS) je prezident odvolací komory CAS za určitých okolností odpovědný za nominování prezidenta panelu. To by nebylo tak zvláštní, kdyby však právě sám prezident odvolací komory CAS nebyl nominován ICAS – tedy orgánem, který se skládá z 20 členů, z nichž 14 má (nebo mělo) přímé vazby na sportovně-správní orgány, a zároveň žádný z 20 členů nemá napojení na existující základnu sportovců. Taková podjatost zakládá strukturální nerovnováhu ve prospěch sportovně-správních orgánů, jejímž následkem nelze garantovat nezávislost panelu a nelze tudíž zajistit spravedlivý proces.

Z výše zmíněných důvodů tedy odvolací německý soud odmítl uznat platnost rozhodnutí CAS, a to na základě ustanovení čl. V, odst. 2, písm. b) Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, pro rozpor s německým veřejným pořádkem. Jedná se však o mezitímní rozsudek, proti němuž je možné se odvolat k nejvyššímu občanskému soudu (BGH). Podle posledních informací toto odvolání hodlá ISU v dohledné době podat.

Ani v této kauze však není všechno černobílé. Bubník k tomu například píše: „*Je třeba dodat, že Pechsteinová, zastupovaná významnými advokáty, se sama odvolala k CAS s poukazem na uzavřenou rozhodčí doložku a v průběhu řízení podpisem a prohlášením do protokolu pravomoc CAS rozhodovat o odvolání uznala. Až poté, co svou věc prohrála u CAS i u švýcarského Nejvyššího soudu, začala vznášet námitku neplatnosti rozhodčí doložky.*

Na základě zhruba stejné judikatury soudů většiny právních států ve věci uznání a vykonatelnosti rozhodčích nálezů podle takzvané Newyorské úmluvy, nemůže účastník, který si takto počínal, po prohrání sporu námitku neplatnosti rozhodčí doložky již vůbec uplatnit.“³²

Dále pak k rozhodnutí německého odvolacího soudu dodává ještě toto: „*Německý odvolací soud... zpochybnil autoritu CAS. Učinil to ale po neuvěřitelně extenzivním výkladu svých pravomocí. CAS má sídlo ve Švýcarsku a rozhodnutí, zda jde o skutečný rozhodčí nezávislý soud, patří do pravomoci švýcarských soudů. Švýcarský Nejvyšší soud v minulosti několikrát při přezkumu nálezů CAS rozhodl, že ten takovým rozhodčím soudem je.“³³ Zde má Bubník na mysli též dva výše zmíněné případy, tj. *Gundel* a *Lazutina, Danilova*.*

³² BUBNÍK, G.; „*Dopingová aféra rychlobruslařky Pechsteinové pokračuje*“.

³³ Tamtéž.

Dále se pak Bubník vyjádřil i k platnosti rozhodčí doložky, resp. kdo o ní má rozhodovat, když napsal: „*Obdobně postupoval ve věci posuzování platnosti rozhodčí doložky. Není však sporu, že ta podléhá švýcarskému právu. Švýcarský Nejvyšší soud ve své judikatuře – například případ Canas vs. ATP – uznal doložku za platnou, a to i za existence monopolního postavení sportovní federace. A své rozhodnutí odůvodnil specifičností sportu i prospěchem, které rozhodčí řízení v dopingových věcech přináší všem, včetně sportovců.*“³⁴ Případ, na který Bubník naráží, je rozhodnutí³⁵ SFT ve věci tenisty Guillerma Cañase, o němž bude řeč později.

Ať tak, či onak, tento případ už nyní (tedy ve chvíli, kdy ještě není u konce) znamená vykřičník pro další fungování CAS. Mnoho lidí považovalo po rozhodnutích SFT v případech *Gundel* a *Lazutina, Danilova* za na jisto dané, že CAS je nezávislým arbitrážním orgánem. Jak se však nyní ukazuje, ne každý je stejného názoru jako SFT. Bude tedy zajímavé, jak se tato kauza nakonec vyvine.

Vedle případu Pechsteinové pak lze zmínit ještě čerstvý případ německého fotbalového klubu SV Wilhelmshaven (dále jen „klub“). Jak píše Wessing a Bert³⁶, klub se odvolal k CAS proti trestu, který mu uložila Regionální fotbalová asociace za to, že nezaplátil tzv. výchovné za argentinského hráče, kterého do klubu přivedl. CAS však tento trest potvrdil, a jelikož klub výchovné nezaplátil, FIFA jakožto nejvyšší světový fotbalový orgán klub potrestala přeražením do nižší soutěže. Toto rozhodnutí FIFA klub opět napadl u CAS, nicméně opět neúspěšně, načež Regionální fotbalová asociace přistoupila k výkonu trestu přeražení klubu do nižší soutěže (který klubu uložila FIFA), neboť ji k tomu zavazovaly její regule. Klub pak toto přeražení do nižší soutěže napadl u Odvolacího soudu v Brémách, přičemž argumentoval tím, že tento trest je v rozporu s evropským právem. Brémský soud pak rozhodl, že klub má pravdu, a rozhodnutí CAS tedy neuznal. Ve spojení s případem Pechsteinové se tak jedná o druhý případ v krátké době, kdy německé soudy odmítly uznat platnost rozhodnutí CAS, což samozřejmě vzbuzuje pochybnosti o významu a budoucnosti CAS.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Cañas vs. ATP Tour, CAS, 4P.172/2006

³⁶ WESSING, T.; BERT, P.; „*Sports Arbitration – Bremen Court of Appeals Grants Access to Courts, Finds FIFA Compensation Rules Illegal*“

2.3. Otázka nezávislosti a nestrannosti rozhodců CAS

Na tomto místě bych rád ještě podrobněji rozebral problematiku nezávislosti a nestrannosti samotných rozhodců CAS. Jedná se totiž, vedle výše zmiňované nezávislosti a nestrannosti celé instituce CAS, o velmi často diskutovanou otázku, na kterou se již několikrát pokusil odpovědět také SFT.

2.3.1. Standard posuzování nezávislosti a nestrannosti rozhodců

V souvislosti s tímto tématem lze zmínit jedno poměrně nedávné rozhodnutí SFT, a to konkrétně ve věci cyklisty Alejandra Valverdeho.³⁷ Fakta případu jsou taková, že španělský cyklista Valverde v roce 2009 dostal od italského antidopingového tribunálu („CONI“) dvouletý zákaz činnosti za doping, proti čemuž se odvolal k CAS, přičemž CONI nominovala za svého rozhodce prof. Haase – švýcarského odborníka, který ve svém akceptačním dopise uvedl, že v letech 2006-2007 byl členem „Code Project Team“, jehož cílem byla revize Světového antidopingového kodexu („WADC“). V té chvíli nikdo proti jeho ustanovení rozhodcem neprotestoval a panel rozhodců byl tedy ustaven i s prof. Haasem jako jeho členem. V průběhu řízení však CONI navrhlo, aby do řízení byly jako další dvě strany přibrány též Mezinárodní cyklistická federace („UCI“) a také Světová antidopingová agentura („WADA“). Při té příležitosti prof. Haas doplnil ke svému původnímu prohlášení v akceptačním dopise, že v roce 2004 byl též předsedou nezávislého pozorovatelského týmu WADA na Olympijských hrách v Aténách v roce 2004. Na toto doplnění pak reagoval Valverde tím, že podal námitku podjatosti proti prof. Haasovi k ICAS; ta ji však zamítla s tím, že prof. Haas nikdy nezastupoval žádnou ze stran s tím, že byl v obou zmíněných případech pouze nezávislým expertem. CAS poté rozhodl ve Valverdeho případu (i s prof. Haasem jako členem panelu) tak, že potvrdil výše zmíněný dvouletý zákaz činnosti; proti tomu se následně Valverde odvolal k SFT, kde namítal nesprávné ustavení panelu a též porušení práva být slyšen a též práva na rovné zacházení.

SFT pak ve svém rozhodnutí Valverdeho odvolání zamítl a zároveň se vyjádřil k několika ožehavým otázkám, týkajícím se nezávislosti a nestrannosti rozhodců CAS. V rozhodnutí totiž uvedl, že požadavek nestrannosti a nezávislosti se aplikuje stejným způsobem na všechny rozhodce, kteří jsou členy panelu, tedy i na ty, kteří byli nominováni stranami, přičemž dodal, že toto stanovisko je v souladu s novými Pravidly Mezinárodní

³⁷ *Alejandro Valverde Belmonte v. INOC, WADA, UCI, Tribunal Fédéral*, 4A_234/2010

advokátní komory pro střet zájmů, a též s novým švýcarským občanským soudním řádem. Zároveň však poznamenal, že při posuzování nezávislosti a nestrannosti rozhodců CAS se musí přihlídnout ke specifickým sportovního odvětví. To v případě CAS mimo jiné znamená, že rozhodci, kteří musí mít právní vzdělání a též určitou odbornost ve sportu, se velmi často dostávají do kontaktu se sportovními organizacemi. To však neznamená narušení jejich nezávislosti či nestrannosti, ani nezakládá důvod k aplikaci přísnějšího standardu posuzování jejich nezávislosti či nestrannosti.

2.3.2. Uplatnění námitky podjatosti

Další diskutovanou problematikou v souvislosti s nezávislostí a nestranností rozhodců CAS je doba, kdy je nutné námitku proti nezávislosti a/či nestrannosti podat. SFT v jednom ze svých rozhodnutí rozhodl, že pokud strana takovou námitku nepodá ve lhůtě stanovené v kodexu CAS, přichází tím o právo napadat rozhodnutí pro nedostatek nezávislosti rozhodce.³⁸ Vzpomeneme-li zde také rozhodnutí SFT v kauze *Lazutina, Danilova* (konkrétně jeho část týkající se tvrzeného nedostatku nezávislosti rozhodců), lze říci, že těmito rozhodnutími SFT stanovuje poměrně velmi obtížně splnitelné důkazní břemeno, které musí strana při tvrzeném nedostatku nezávislosti a nestrannosti rozhodce unést, aby byla úspěšná, a to ještě ve velmi krátkém čase. Downie ve svém článku zmiňuje, že i další komentátoři považují požadavek SFT, aby si strany v podstatě „detektivní činností“ ověřovaly nezávislost rozhodců, za příliš extenzivní, čímž se otevírá prostor k jeho kritice; dále k tomu též píše, že požadavkem na definitivní prokázání nedostatku nezávislosti rozhodce SFT překračuje standard, který je stanoven ve švýcarském právu; ten totiž v podstatě požaduje pouze prokázání toho, že se takový nedostatek nezávislosti jako nedostatek jeví.³⁹ Z mého pohledu je tak skutečně takřka nemožné docílit suspendace rozhodce na základě jeho podjatosti, neboť takový standard, který k prokázání podjatosti vyžaduje SFT, je pro strany v podstatě nesplnitelný. Zároveň je však třeba říci, že pokud by se aplikoval standard dle obecného švýcarského práva, pak by zřejmě CAS byl ve svém fungování paralyzován (jelikož známosti mezi sportovními organizacemi a rozhodci CAS jsou v podstatě spíše pravidlem, než výjimkou).

³⁸ PATOCCHI, P. M.; „*The Swiss International Sports Arbitration Reports.*“, str. 159

³⁹ DOWNIE, R.; „*Improving the Performance of Sports Ultimate Umpire: Reforming the Governance of the Court of Arbitration for Sport*“, str. 12

Jak je tedy vidno, nezávislost a nestrannost CAS i jeho rozhodců je tématem, které pozornost budilo, budí a budit zcela jistě bude i nadále; lze však jen velmi obtížně předpokládat, jakým směrem se bude celá tato problematika vyvíjet dále.

2.4. Současná struktura CAS

2.4.1. ICAS

Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž (*International Council of Arbitration for Sport*, dále jen „ICAS“) je nadací dle švýcarského soukromého práva (stejně jako samotný CAS). Dle současného kodexu CAS pro sportovní arbitráž (*Code of Sports-related Arbitration*, dále jen „kodex CAS“) se skládá z 20 členů, kteří jsou zkušenými juristy, přičemž klíč ke jmenování členů je následující:

- 4 členy jmenují IF (mezinárodní sportovní federace),
 - 3 členy jmenuje ASOIF (Asociace sportovních federací pro letní olympijské hry)
 - 1 člena jmenuje AIOWF (Asociace sportovních federací pro zimní olympijské hry)
- 4 členy jmenuje ANOC (Asociace mezinárodních olympijských výborů),
- 4 členy jmenuje IOC,
- 4 členy jmenuje dosavadních 12 jmenovaných členů ICAS,
- 4 členy jmenuje dosavadních 16 jmenovaných členů ICAS s tím, že je třeba, aby takové členové byli vybráni z osob nezávislých na orgánech, které dosazují ostatní členy ICAS.

Členové ICAS jsou jmenováni na 4 roky, přičemž je možné je navrhnout opakovaně. Při svém jmenování jsou povinni podepsat prohlášení o tom, že svou funkci budou vykonávat osobně, objektivně, nezávisle a v souladu s kodexem CAS. Jsou též vázáni mlčenlivostí dle čl. R43 kodexu CAS.

Výčet funkcí ICAS je obsažen v článku S6 kodexu CAS. Mezi nejdůležitější⁴⁰ pak patří následující:

- přijímání či změny kodexu CAS,

⁴⁰ Závěr, že se jedná o nejdůležitější, jsem učinil na základě faktu, že tyto funkce (kromě jmenování rozhodců a mediátorů CAS) nemůže ICAS delegovat na Board.

- volba prezidenta ICAS a dvou viceprezidentů ICAS (po předchozí konzultaci s IOC, ASOIF, AIOWF a ANOC),
- volba prezidenta řádné arbitrážní komory a prezidenta odvolací arbitrážní komory,
- schvaluje rozpočet CAS,
- schvaluje výroční zprávu připravenou kanceláří CAS,
- jmenuje rozhodce a mediátory CAS.

ICAS zasedá vždy, kdy je to potřeba, nejméně však jednou ročně. ICAS může rozhodovat buď ve svém plném složení (kvórum tvoří polovina všech členů), anebo prostřednictvím výboru (tzv. *Board*, dále jen „Board“), který tvoří prezident, oba viceprezidenti ICAS, prezident řádné arbitrážní komory CAS a prezident odvolací arbitrážní komory CAS (kvórum tvoří tři členové).

Prezident ICAS (který je zároveň i prezidentem CAS) má na starosti administrativní úkoly. Jeho hlavní úlohou je zajištění prvních kroků po zahájení arbitráže předtím, nežli je (jsou) ustaven(i) konkrétní rozhodce(i).⁴¹

2.4.2. CAS

Hlavním činitelem je samotný CAS, jenž se dělí na dvě hlavní komory (*Divisions*) – komoru pro řádné rozhodčí řízení (*Ordinary Arbitration Division*) a komoru pro odvolací rozhodčí řízení (*Appeals Arbitration Division*). Toto rozdělení na dvě komory bylo jednou z hlavních změn, které přinesla reforma CAS v roce 1994.⁴² Obě komory mají své vlastní prezidenty, které (jak již bylo výše řečeno) jmenuje ICAS. Role prezidenta je v obou komorách stejná, když jeho hlavním úkolem je se postarat o zahajovací úkony u každé arbitráže a řídit ji do doby, nežli bude ustaven panel rozhodců (případně samostatný rozhodce).

CAS vykonává svou činnost skrze rozhodce a mediátory, které jmenuje ICAS, a to na období 4 let s možností znovuzvolení. Počet rozhodců nesmí klesnout pod 150, počet mediátorů nesmí klesnout pod 50.⁴³ Dle ustanovení S16 kodexu CAS je třeba při jmenování rozhodců a mediátorů zvážit zastoupení jednotlivých kontinentů a odlišné právní kultury, ze kterých rozhodci či mediátoři pochází. Rozhodci musí mít vhodnou kvalifikaci a též určité

⁴¹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 71

⁴² Tamtéž, str. 34

⁴³ viz ustanovení S13 kodexu CAS

dovednosti a znalosti týkající se sportovního práva a/nebo mezinárodní arbitráže.⁴⁴ V současnosti již neplatí požadavek na výběr rozhodců dle určitého klíče⁴⁵ (který byl podobný výběru členů ICAS). Tento krok lze vnímat též jako posílení nezávislosti CAS na sportovních organizacích (včetně samotného IOC). U mediátorů je pro jejich jmenování potřeba, aby měli zkušenosti s mediací a též dobrou obecnou znalost sportu.

Jednotliví rozhodci nejsou přiděleni k některé z komor, a mohou být tedy členy panelu jak při řádném, tak při odvolacím arbitrážním řízení. Panel rozhodců CAS má buď jednoho, nebo tři členy.⁴⁶

2.4.3. Kancelář CAS

Kancelář CAS (*CAS Court Office*) je součástí CAS. Vede ji sekretář CAS (*Secretary General*), který má k dispozici jednoho či více poradců (*counsels*), přičemž celá kancelář má v současnosti 25 zaměstnanců.⁴⁷ Hlavním úkolem kanceláře CAS je dohled nad řádným průběhem arbitráže (resp. mediace), a dále též udílení porad rozhodcům a stranám sporu ohledně procesních otázek a case law.⁴⁸ Kancelář CAS je v podstatě takovým prostředníkem mezi spornými stranami a rozhodcem (panelem), a zajišťuje hladký chod řízení. Kancelář CAS též organizuje a připravuje ad hoc divize zřizované na velkých sportovních akcích⁴⁹ (viz níže samotná podkapitola).

Úkolem sekretáře CAS je management celé kanceláře CAS, včetně finančních záležitostí a vztahů s veřejností, a též organizace ad hoc divizí. Zároveň též dohlíží na rozhodce CAS ve smyslu dodržování lhůt a kodexu CAS.⁵⁰

⁴⁴ viz ustanovení S14 kodexu CAS: „...personalities with appropriate legal training, recognized competence with regard to sports law and/or international arbitration, a good knowledge of sport in general and a good command of at least one CAS working languages...”

⁴⁵ Do 31.12.2011 se postupovalo tak, že 1/5 počtu rozhodců byla navržena IOC, 1/5 navrhly IF, 1/5 navrhly NOC, 1/5 navrhly doposud jmenované tři pětiny rozhodců s ohledem na zachování zájmů sportovců a 1/5 kandidátů navrhly doposud jmenované čtyři pětiny rozhodců z „osobností nezávislých na orgánech odpovědných pro navrhování rozhodců výše“.

⁴⁶ ustanovení R40.1, resp. R50 Kodexu CAS

⁴⁷ REEB, M.; „*Matthieu Reeb: Nowadays, the presumption that CAS is governed by the Olympic Movement has disappeared*“

⁴⁸ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 36

⁴⁹ BLACKSHAW I. S.; „*The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively „Within the Family of Sport*“, str. 69

⁵⁰ REEB, M.; „*Matthieu Reeb: Nowadays, the presumption that CAS is governed by the Olympic Movement has disappeared*“

2.5. Základní typy řízení před CAS a jejich pravidla

V současné době nabízí CAS v podstatě čtyři různé druhy řízení – řádné arbitrážní řízení, odvolací arbitrážní řízení, mediační řízení a řízení u ad hoc divizí v případě velkých sportovních akcí. Do 31.12.2011 existovala ještě možnost konzultačního řízení, ve kterém CAS poskytoval právní názor na určitou konkrétní otázku. Tento druh řízení však byl s účinností od 1.1.2012 zrušen. Předmětem této podkapitoly budou dvě základní varianty řízení, tj. řádné a odvolací arbitrážní řízení.

Postup v těchto řízeních je upraven v kodexu CAS, konkrétně v části věnované procesním pravidlům (*procedural rules*). Tato procesní pravidla přijímá ICAS a v současném vydání kodexu CAS (s účinností od 1. 3. 2013) se jedná o ustanovení R27 – R70. Tato pravidla jsou rozdělena na následující části (ty budou následně popsány):

- A. Obecná ustanovení (*General Provisions*) – viz dále podkapitola 2.4.1,
- B. Zvláštní ustanovení aplikovaná na řádné arbitrážní řízení (*Special Provisions Applicable to the Ordinary Arbitration Procedure*) – viz dále podkapitola 2.4.2,
- C. Zvláštní ustanovení aplikovaná na odvolací arbitrážní řízení (*Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure*) – viz dále podkapitola 2.4.3,
- D. Zvláštní ustanovení aplikovaná na konzultační řízení (*Special Provisions Applicable to the Consultation Proceedings*)⁵¹,
- E. Výklad rozhodnutí (*Interpretation*) – viz dále podkapitola 2.4.1,
- F. Náklady arbitrážního řízení (*Costs of the Arbitration Proceedings*) – viz dále podkapitola 2.4.1,
- G. Závěrečná ustanovení (*Miscellaneous Provisions*).

2.5.1. Obecná ustanovení a další ustanovení platná pro obě základní varianty řízení

V této podkapitole se nejdříve zaměřím na obecná ustanovení (R27 – R37 kodexu CAS), která platí obecně pro obě varianty řízení. I ve zvláštních ustanoveních pro jednotlivé

⁵¹ Tato ustanovení však byla novelou kodexu CAS k 1. 1. 2012 zrušena, stejně jako celé konzultační řízení. Důvodem byl zřejmě hlavně malý zájem o taková řízení.

typy řízení však lze nalézt některé instituty, které se aplikují jak v řádné, tak v odvolací proceduře; poukážu proto i na tato ustanovení.

2.5.1.1. Obecná ustanovení

Pravomoc, sídlo, jednací jazyk a zastoupení

Před samotným zahájením řízení je třeba se nejdříve vypořádat s otázkou založení pravomoci CAS. Zde se arbitráž dle CAS neliší od pravidel standardní arbitráže, jak ji známe, když pravomoc CAS k řešení sporu lze založit dvěma způsoby – *arbitrážní klauzulí* obsaženou ve smlouvě či předpisech (např. stanovách jednotlivých sportovních federací), nebo později uzavřenou *smlouvou* (dohodou o arbitráži) mezi spornými stranami.⁵² Podmínkou zde je, že se bude jednat o spory týkající se sportovní problematiky.⁵³ Je třeba zmínit, že otázka vymezení pravomoci v podobě souhlasu stran je obecně v arbitráži jednou z nejdůležitějších (ne-li tou vůbec nejdůležitější), neboť bez souhlasu není platné arbitráže.⁵⁴

Zároveň je zde také vhodné upozornit na vývoj týkající se povahy pravidel hry (*rules of the game*) a ne/možnosti jejich soudního přezkumu. Jak píše Oschutz, první a nejdůležitější podmínkou každé arbitráže je, že předložený spor má právní základ, tj. předmětem posouzení ze strany soudu (či arbitráže) je nějaké právní pravidlo (*rule of law*). Není-li tomu tak, nemůže o nich rozhodnout ani státní soud, ani arbitráž.⁵⁵ Zpočátku panovalo u švýcarských soudů přesvědčení, že aplikace pravidel hry nemůže podléhat soudnímu přezkumu – důvodem byla (domnělá) existence určité oblasti nezávislé na právu, která (sportovním) asociacím zajišťuje právě výhradní možnost aplikace pravidel hry tak, jak ji uznají za správnou.⁵⁶ Postupem času však byla tato doktrína překonána, když nejdříve SFT rozhodl, že hranice mezi pravidly hry a právními pravidly nejsou jasné, aby poté po několika rozhodnutích došel ke konečnému závěru, že pravidla hry a právní pravidla nejsou z jejich samotné podstaty oddělitelná. Výsledkem tohoto vývoje je současný přístup SFT (resp. švýcarských soudů), kdy pro posouzení arbitrability se již nerozlišuje mezi pravidly hry a právními pravidly; hlavním kritériem arbitrability je, zda určité rozhodnutí může ovlivnit ekonomické zájmy

⁵² viz ustanovení R27 kodexu CAS

⁵³ orig. znění části ustanovení R27 kodexu CAS: „Such disputes may involve matters of principle relating to sport or matters of pecuniary or other interests related to the practice or the development of sport and may include, more generally, any activity or matter related or connected to sport.“

⁵⁴ V orig.: „This consent is essential. Without it, there is no valid arbitration.“ Viz BLACKABY, N.; PARTASIDES, C.; „Redfern and Hunter on International Arbitration. 5th ed.“, str. 19

⁵⁵ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004“, str. 200

⁵⁶ Tamtéž, str. 201

dotčené osoby a zejména její osobnostní práva.⁵⁷ Jak tedy říká Hamerník: „u CAS jde spíše o důraz na kontrolu spravedlivého průběhu řízení a na formální náležitosti, legalitu rozhodnutí sportovních asociací než o zaměření kontroly na čistě sportovní pravidla hry. Pouze pokud jsou pravidla sportovní asociace adoptována v rozporu s obecnými právními principy, aplikována svémocně anebo pokud sankce založená těmito pravidly je nepřiměřeně přísná či nespravedlivá, dojde na kontrolu CAS.“⁵⁸

Sídlem každé arbitráže, bez ohledu na místo konání jednání ve věci, je vždy Lausanne. Lex arbitri (tj. procesní právo pro průběh rozhodčího řízení) je tedy švýcarské právo, konkrétně kapitola 12 PILA. To má tři hlavní důsledky⁵⁹:

1. Arbitrážní řízení se bude řídit podle kapitoly 12 PILA za podmínky, že alespoň jedna ze sporných stran není švýcarským rezidentem,
2. je založena jurisdikce švýcarských místních soudů⁶⁰,
3. rozhodnutí arbitrážního řízení se považuje za vydané ve Švýcarsku, a to pro účely použití Newyorské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.

Jednacímí jazyky CAS jsou francouzština a angličtina. Pokud se strany nedohodnou na jiném jednacím jazyce (pak je však třeba počítat s možnými dodatečnými náklady⁶¹), vybere prezident panelu (či komory, nebyl-li prezident panelu zatím jmenován) jeden ze dvou oficiálních jednacích jazyků jako jazyk arbitráže (ustanovení R29 kodexu CAS). Po tomto výběru jazyka probíhá arbitráž výlučně v tomto jazyce.

Co se týče zastoupení, může být kterákoliv využít zastoupení či asistence osoby dle jejího vlastního výběru. Zastupující či asistující osoba nemusí mít být nutně právníkem.⁶² Kontaktní údaje zastupující či asistující osoby se dávají na vědomí kanceláři CAS, dalším stranám a též panelu (po jeho ustavení).

⁵⁷ Tamtéž, str. 204

⁵⁸ HAMERNÍK, P.; *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*“, str. 126

⁵⁹ Tamtéž, str. 78-81

⁶⁰ Švýcarské soudy tedy mohou např. jmenovat či odvolat rozhodce, pokud se strany nedohodly jinak, nechat předvést svědka, který se nechce dostavit k jednání atp.; v praxi k tomu však nedochází.

⁶¹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 81

⁶² viz WWW stránky CAS: <http://www.tas-cas.org/en/general-information/frequently-asked-questions.html>

Doručování a lhůty

Veškerá komunikace a oznámení směrem ke stranám sporu probíhají ze strany CAS (i panelu) prostřednictvím kanceláře CAS. Doručování rozhodnutí, příkazů a dalších rozhodnutí CAS se děje pomocí kurýra a/nebo faxu a/nebo elektronickou poštou, ale vždy alespoň v takové formě, která umožňuje důkaz doručení. Všechna písemná podání vůči CAS pak musí být učiněna formou kurýra (případně elektronickou poštou při dodržení pravidel CAS pro elektronická podání), a to v tolika vyhotoveních, aby jej obdržela každá další strana sporu, každý z rozhodců a též jedna kopie musí být pořízena pro samotný CAS. Za platné podání se považuje i podání faxem, je-li v časovém limitu doplněno písemným podáním skrze kurýra. Přílohy podání mohou být zaslány i elektronicky, a to za předpokladu, jsou-li seřazeny a každá příloha je jasně rozpoznatelná.

Co se týče lhůt, pak obecně lhůty dle kodexu CAS počínají běžet dnem následujícím po dni, kdy obdržel oznámení o takové lhůtě od CAS (jedná se o klasické procesní lhůty). Oficiální svátky a dny pracovního klidu se do běhu lhůty započítávají, avšak připadne-li poslední den lhůty na takový den, pak lhůta skončí až nejbližší následujícím pracovním dnem. Rozhodující jak pro řádné splnění procesní lhůty, tak pro posuzování svátků a dnů pracovního klidu je místní čas, resp. úprava v zemi, kde má být podání učiněno. V odůvodněných případech a po konzultaci s druhou stranou sporu může prezident panelu⁶³ prodloužit lhůty dle kodexu CAS; to však neplatí pro lhůtu k podání vyjádření odvolávající se strany (v odvolacím arbitrážním řízení). Prodloužit však lze jen lhůtu, která ještě neuplynula. O prvním prodloužení lhůty o maximálně 5 dnů může rozhodnout sekretář CAS bez konzultace s druhou stranou sporu. Prezident panelu⁶⁴ může též v odůvodněných případech na omezenou dobu řízení přerušit.

Osoby rozhodců a jejich nestrannost a nezávislost

Každý rozhodce musí být nestranný a nezávislý, přičemž je povinen seznámit strany s jakýmkoliv okolnostmi, které by mohly jeho nezávislost ovlivnit. Rozhodce musí být uveden v seznamu rozhodců vedeného ICAS, mít dobrou znalost alespoň jednoho jednacího jazyka arbitráže a jeho časový itinerář musí vyhovět požadavku, aby arbitráž proběhla bez zbytečných průtahů. Co se osoby rozhodců týče, je přinejmenším vhodné poznamenat, že na rozdíl od soudců u státních soudů, pro které je jejich funkce zároveň jejich jediným

⁶³ případně prezident komory, pokud prezident panelu ještě nebyl jmenován

⁶⁴ případně prezident komory, pokud prezident panelu ještě nebyl jmenován

povoláním, rozhodci CAS obvykle fungují i v dalších pozicích (např. jako advokáti). To bylo problémem hlavně před novelou kodexu CAS účinnou od ledna 2010 (například i v kauze *Lazutina, Danilova*) – do té doby totiž mohli rozhodci CAS zároveň působit v roli právního zástupce strany v jiném sporu vedeném před CAS.⁶⁵

V případě, že okolnosti legitimně završují příčinu k pochybnostem o nezávislosti či nestrannosti rozhodce, je možné podat proti rozhodci námitku (prostřednictvím kanceláře CAS), a to do 7 dnů ode dne, kdy se takovou okolností ten, kdo ji namítá, dozvěděl. Takovou námitku pak posoudí Board (který může posuzování této námitky přesunout na celý ICAS). Ten o ní rozhodne poté, co dá ostatním stranám, námitkou napadenému rozhodci a případně i dalším rozhodcům možnost se k námitce vyjádřit.

ICAS (může tak učinit i Board) může rozhodce též odvolat, a to pokud odmítá či z jiného důvodu nemůže plnit, anebo z jakéhokoliv důvodu nesplní své povinnosti dle kodexu CAS v přiměřené lhůtě. Přitom ICAS vyzve strany, dotyčného rozhodce a další rozhodce (jsou-li taková) k písemnému vyjádření. Strany nemohou aktivně požadovat odvolání rozhodce.

Pro případ rezignace, smrti, odvolání či úspěšné námitky proti rozhodci bude rozhodce nahrazen v souladu s úpravou jmenování rozhodce. Řízení po takovém nahrazení rozhodce pokračuje dále bez opakování jakýchkoliv úkonů, tj. jako by k výměně rozhodce nedošlo (nesjednají-li si strany jinak, či tak nerozhodne panel).

Předběžná a zajišťovací opatření

K tomu, aby se dalo vůbec uvažovat o vyhovění návrhu na předběžné či zajišťovací opatření, je třeba, aby navrhovatel vyčerpal všechny interní prostředky nápravy, které mu poskytují pravidla dané federace či sportovního orgánu.

Při podání návrhu na předběžné opatření zaplatí navrhovatel nevratný poplatek 1.000 švýcarských franků (nezaplatí-li, CAS v řízení nepokračuje). Předběžná či zajišťovací opatření mohou být podmíněna i složením zálohy. Prezident příslušné komory před předáním spisu panelu (či panel po jeho předání) může na návrh jedné ze stran příkazem nařídit předběžné či zajišťovací opatření. Důležité je zde zmínit, že v případě založení jurisdikce CAS (tj. řešení sporu skrze řádné či arbitrážní řízení CAS) se strany výslovně vzdávají svého

⁶⁵ WESTON, M. A.; „*Doping Control, Mandatory Arbitration, and Process Dangers for Accused Athletes in International Sports*“, str. 20

práva požadovat nařízení zmíněných opatření u státních úřadů či soudů. Tuto výhradní pravomoc CAS švýcarské soudy uznávají, avšak to očividně nebrání obecným soudům ostatních zemí nařídit předběžná opatření při probíhajícím řízení před CAS (jak to činí například německé či americké soudy).⁶⁶ Koneckonců i Rigozzi píše o obecně uznávané zásadě arbitrážního práva, který spočívá v tom, že uzavření dohody o arbitráži neznámá, že by strany nemohly žádat příslušný (obecný) soud o předběžné opatření.⁶⁷

Po podání návrhu vyzve prezident příslušné komory (či prezident panelu) druhou stranu k vyjádření ve lhůtě 10 dnů (může být i kratší, vyžadují-li to okolnosti). Poté rozhodne bez zbytečných průtahů o vydání příkazu, přičemž též posoudí, zda má CAS v dané věci vůbec pravomoc (nemá-li pravomoc, může prezident příslušné komory řízení zastavit). V naléhavých případech může vydat příkaz i na základě pouhého podání návrhu s tím, že odpůrce bude následně mít možnost se vyjádřit.

Při rozhodování o předběžném opatření prezident příslušné komory (či prezident panelu) zváží hlavně, zda (i) je předběžné opatření nutné k ochraně navrhovatele před neodčinitelnou újmou, zda (ii) má navrhovatel šanci uspět v meritu věci, a zda (iii) zájem navrhovatele převažuje nad zájmem odpůrce. Tyto podmínky musí být splněny kumulativně.

Navrhovatel musí do 10 dnů od podání návrhu na předběžné opatření (či vyjádření odvolávající se strany) podat návrh na zahájení arbitrážního řízení; neučiní-li tak, řízení o předběžném opatření či samotné předběžné opatření se automaticky zrušuje.

Pokud se dotčená strana nepodvolí rozhodnutí o předběžném opatření, může panel požádat o pomoc státního soudce (čl. 183 odst. 2 PILA). Zde je však třeba poukázat na slova Rigozziho, který upozorňuje, že (sportovní) federace mají vysoce efektivní mechanismy k zajištění toho, aby se sportovci eventuálním předběžným opatřením podvolili (např. dočasná suspendace sportovce, který se pak nemůže účastnit žádných soutěží). Sportovní federace samotné se pak zpravidla předběžným opatřením ve prospěch sportovců také podvolí.⁶⁸

⁶⁶ VETTER, M.; „*The CAS An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland*“, str. 6

⁶⁷ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 220

⁶⁸ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 233

2.5.1.2. Další ustanovení platná pro obě varianty řízení

Společenství účastníků - pluralita navrhovatelů/odpůrců

V případě plurality na stranách sporu se postupuje při tvorbě panelu dle dohody mezi stranami (jak ohledně počtu, tak ohledně způsobu ustanovování rozhodců). Pokud taková dohoda není, pak stanoví počet rozhodců prezident komory tak, jak bylo popsáno výše (ustanovení R40.1 kodexu CAS).

Má-li pak být ustanoven jeden rozhodce, použije se výše zmíněná úprava dle ustanovení R40.2 kodexu CAS (tedy dohodou stran, jinak prezident komory). Mají-li být ustanoveni tři rozhodci, pak:

- i. je-li více navrhovatelů, nominují tito navrhovatelé společně jednoho rozhodce;
- ii. je-li více odpůrců, nominují tito odpůrci společně také jednoho rozhodce;
- iii. jsou-li v řízení tři a více stran s rozdílnými zájmy, pak je třeba, aby se na jmenování obou rozhodců domluvily všechny strany společně.

Pro všechny tři výše zmíněné možnosti pak platí, že nedojde-li k vzájemné dohodě, pak rozhodce ustanoví prezident komory v souladu s ustanovením R40.2 kodexu CAS. Dle stejného ustanovení pak dojde též k ustanovení prezidenta panelu (viz výše).

Společenství účastníků - přistoupení třetí osoby do řízení a intervence

Dalším případem společenství účastníků je přistoupení třetí strany do řízení. Má-li odpůrce v úmyslu zapojení třetí strany do řízení, uvede to ve svém vyjádření k návrhu (*Answer*) společně s důvody, které ho k tomu vedou, a přiloží též o jednu kopii svého vyjádření navíc.

Dále umožňuje kodex CAS i tzv. intervenci (tj. situace, kdy třetí osoba vstoupí do řízení jako další strana řízení). K intervenci musí třetí osoba vyplnit formulář k účasti a zaslat ho kanceláři CAS společně s důvody této své žádosti. Lhůta zde činí 10 dnů ode dne, kdy se o rozhodčím řízení taková třetí osoba dozvěděla; je však třeba, aby žádost byla podána před jednáním ve věci, nebo před skončením dokazování (nekoná-li se jednání).

Společně pak pro oba předchozí instituty platí, že třetí strana se může řízení účastnit pouze tehdy, jestliže je vázána dohodou o arbitráži, nebo pokud se o tom písemně dohodne s

ostatními stranami. Další podrobnosti spojené se společenstvím účastníků lze nalézt v ustanovení R41 kodexu CAS.

Je též vhodné zde zmínit, že panel může též povolit tzv. zprávy *amici curiae* („přátel soudu“). Má se tím na mysli dobrovolné poskytnutí informace osobou, která není účastníkem řízení, obsahující její právní či jiný odborný pohled na projednávanou věc.

Rozhodování o pravomoci

Co se týče pravomoci CAS, rozhodne o ni panel sám (předběžně, nebo až v rámci meritorního rozhodnutí), a to nezávisle na dalších řízeních probíhajících u státních soudů či jiných arbitrážních tribunálů, ledaže budou věcné důvody vyžadovat přerušování řízení. V případě vznesení námitky proti pravomoci CAS je druhá strana vyzvána kanceláří CAS či panelem k tomu, aby se písemně k pravomoci CAS vyjádřila.

Prezident panelu (či prezident komory) má také možnost (po konzultaci se stranami) spojit dvě řízení⁶⁹, je-li podán návrh na zahájení arbitráže, který souvisí s řízením již před CAS probíhajícím.

Konciliace

Pro obě varianty řízení též platí, že kdykoliv v průběhu řízení se může prezident komory (po předání spisu toto právo přechází na panel) pokusit o vyřešení sporu pomocí conciliace. Případné narovnání mezi stranami může být též, se souhlasem stran, vtěleno do rozhodčího nálezu.

Rozhodnutí ve věci

Konečně i pro samotné rozhodnutí ve věci se aplikují vesměs stejná pravidla na oba typy řízení před CAS. Detailně je proto popíšu u řádného arbitrážního řízení; u odvolacího pak jen poukážu na odchylky.

2.5.1.3. Výklad rozhodnutí a náklady řízení

Výklad rozhodnutí

Jakákoliv strana může do 45 dnů od oznámení rozhodnutí požádat CAS o jeho výklad, není-li jim výrok takového rozhodnutí zřejmý. Při přijetí takové žádosti ji posoudí prezident

⁶⁹ Musí se však jednat o stejný typ řízení (tj. řádné s řádným, odvolací s odvolacím).

příslušné komory a jsou-li podle něj dány důvody pro takový výklad, postoupí žádost panelu, který ve věci rozhodoval. Panel pak o žádosti rozhodne do jednoho měsíce ode dne, kdy mu byla předána (obvykle tedy poskytne výklad dotčeného rozhodnutí).

Náklady řízení

Obecně u obou základních typů řízení platí, že při jejich zahájení je potřeba, aby navrhovatel zaplatil CAS poplatek ve výši 1.000 švýcarských franků. Přes to, lidově řečeno, vlak nejede - tedy bez jeho zaplacení CAS nebude v řízení dále pokračovat.

Jednotlivé druhy nákladů budou zmíněny u jednotlivých druhů řízení v rámci dané fáze řízení, k níž se vážou. Obecně však platí, že náklady na svědky, znalce a případně tlumočníky si platí strany samy.

Na konci řízení kancelář CAS určí konečnou výši nákladů řízení, přičemž do ní započítá:

- poplatek placený kanceláři CAS při podání návrhu na zahájení řízení,
- administrativní náklady CAS,
- náklady a poplatky spojené s osobami rozhodců,
- poplatek spojený s osobou ad hoc úředníka (který může být přidělen na pomoc panelu),
- příspěvek na výdaje CAS,
- náklady na svědky, znalce a tlumočníky.

Obecně pak platí, že panel může přiznat vítězné straně nárok na příspěvek na právní výlohy a další výdaje (zejména náklady na svědky, znalce a tlumočníky).

2.5.2. Řádné arbitrážní řízení

Prvním typem řízení (ne však nejčastějším) je řádné arbitrážní řízení. Svou podstatou je jediným typem řízení, které CAS nabízí k řešení sporů již od počátku svého fungování.

Co se týče rozlišení mezi tím, které spory řeší CAS v řádném, a které v odvolacím řízení, rozděluje je mezi jednotlivé komory kancelář CAS, a to podle povahy sporu. Lze poukázat na pasáž v Hamerníkově knize⁷⁰, kde píše: „Z nedávné praxe CAS se zdá, že řízení

⁷⁰ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem.* str. 23

odvolací se aplikuje na spory, které vznikly z rozhodnutí orgánů sportovních asociací, jen pokud jde o rozhodnutí disciplinárního charakteru (stěžovatel vyčerpá v rámci struktury sportovní asociace všechny prostředky, tedy jde o napadání rozhodnutí asociace v posledním stupni a stanovy asociace odkazují na CAS v pozici finálního odvolacího orgánu). Jinými slovy všechna rozhodnutí, jež nemají disciplinární charakter (např. spory o kvalifikaci sportovců) jsou postupovány do řádného rozhodčího řízení.“ Takový restriktivní výklad má však své odpůrce, neboť rozdíly mezi jednotlivými typy řízení není zanedbatelná. Otázkou pak zůstává, zdali může kancelář CAS své rozhodnutí ohledně přidělení sporu určité komoře přehodnotit. Lze se však domnívat, že tomu nic nebrání.⁷¹

V současnosti se řádné řízení řídí jednak obecnými ustanoveními platnými pro obě varianty řízení (viz předchozí oddíl), jednak speciálními ustanoveními pro řádné řízení (články R38 – R46 kodexu CAS).

Průběh řádného arbitrážního řízení je v této podkapitole zpracován velmi podrobně. Důvodem toho je fakt, že úpravu tohoto řádného arbitrážního řízení použiju (jak již bylo řečeno v úvodu) též v následující kapitole, a to k porovnání s pravidly UNCITRAL pro arbitráž.

2.5.2.1. Návrh na zahájení arbitráže, zahájení řízení a související úkony

Návrh na zahájení řádného arbitrážního řízení se podává skrze kancelář CAS a obsahuje následující náležitosti (ustanovení R38 kodexu CAS):

- jméno a adresu odpůrce,
- stručné shrnutí faktů a právní argumentace, včetně označení předmětu sporu, jenž má být posouzen CAS,
- „žalobní“ petit navrhovatele (tedy čeho se domáhá),
- kopii smlouvy obsahující dohodu o arbitráži či jakýkoliv dokument stanovující řešení sporu pomocí arbitráže v souladu s kodexem CAS (konkrétně s *Procedural Rules*),
- jakékoliv relevantní informace o počtu a způsobu volby rozhodce(ů); jestliže dohoda o arbitráži stanoví, že rozhodovat budou tři rozhodci, pak musí návrh

⁷¹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 74-75

obsahovat též jméno rozhodce ze seznamu rozhodců CAS, kterého navrhovatel vybral jako „svého“ rozhodce.

Při podání návrhu zaplatí navrhovatel poplatek dle ustanovení R64.1 kodexu CAS. Tento poplatek v současné době činí 1.000 švýcarských franků. Výše tohoto poplatku se však v průběhu let mění.⁷² Tento poplatek se platí kanceláři CAS. Při nesplnění výše zmíněných podmínek a náležitostí může kancelář CAS poskytnout krátkou lhůtu k doplnění chybějících náležitostí. Pokud ani v této lhůtě nebudou chybějící náležitosti doplněny, CAS nebude v řízení pokračovat.

Po podání návrhu podnikne kancelář CAS všechny potřebné kroky k zahájení arbitráže (ledaže by od počátku bylo zřejmé, že není založena pravomoc CAS). Její povinností je:

- zaslání návrhu odpůrci,
- výzva stranám k vyjádření ohledně rozhodného hmotného práva a stanovení lhůty pro odpůrce k podání vyjádření k návrhu, a též
- podání jakýchkoliv relevantních informací ohledně počtu a způsobu volby rozhodce(ů) ze seznamu rozhodců CAS.

Odpůrce ve svém vyjádření k návrhu (*Answer*) musí stručně shrnout svou obranu, uvést jakékoliv námitky k nedostatku pravomoci CAS a též vznést jakýkoliv protinárok. Může též požadovat, aby mu lhůta k podání vyjádření byla stanovena až poté, co navrhovatel zaplatí svou zálohu na náklady řízení dle ustanovení R64.2 kodexu CAS.

2.5.2.2. Složení panelu rozhodců

Co se týče počtu rozhodců, pak v tomto řízení platí, že panel se skládá z jednoho nebo tří rozhodců. Nestanoví-li počet rozhodců strany v dohodě o arbitráži, pak tak učiní prezident komory. Ten může též ustanovit jediného rozhodce na návrh navrhovatele, pokud odpůrce nezaplatí ve lhůtě stanovené kanceláří CAS svůj podíl na záloze na náklady řízení.

Způsob ustanovování rozhodců si mohou strany opět dohodnout. V případě, že tak neučiní, pak se postupuje podle následujícího klíče:

⁷² Ještě ve verzi Kodexu CAS z roku 2004 činil tento poplatek 500 švýcarských franků. Na počátku fungování CAS byla řízení vedena zdarma (viz však pozn. pod čarou č. 24 této práce).

- má-li být ustanoven jediný rozhodce, určí ho na základě dohody sporné strany, a ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy (tu zasílá kancelář CAS); nestane-li se tak, pak se ustanovení rozhodce ujme prezident komory
- mají-li být ustanoveni tři rozhodci, pak:
 - navrhovatel nominuje jednoho „svého“ rozhodce, a to ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o počtu rozhodců; nestane-li se tak, považuje se návrh na zahájení arbitráže za vzatý zpět,
 - odpůrce nominuje jednoho „svého“ rozhodce, a to ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy (tu zasílá kancelář CAS); nestane-li se tak, pak rozhodce za odpůrce ustanoví prezident komory,
 - dva dříve ustanovení rozhodci pak po vzájemné dohodě vyberou prezidenta panelu, a to ve lhůtě stanovené kanceláří CAS; nestane-li se tak, pak prezidenta panelu ustanoví prezident komory.

Pro rozhodce nominované stranami je podmínkou jejich jmenování ještě schválení prezidentem komory, který se přesvědčí o tom, že tito splňují podmínky stanovené v ustanovení R33 kodexu CAS. Jakmile je panel utvořen, kancelář CAS předá spis rozhodcům, ledaže by ani jedna ze sporných stran nezaplatila zálohu na náklady řízení dle ustanovení R64.2 kodexu CAS. V takovém případě by došlo k zastavení řízení.

Panel může mít k dispozici též tzv. ad hoc úředníka, jehož úkolem je pomáhat panelu ve všech směrech. Náklady na jeho práci jsou započítány do nákladů řízení.

2.5.2.3. Samotný průběh procesu před panelem

Samotný proces před panelem rozhodců lze zpravidla rozdělit na dvě části – písemná podání a ústní jednání. Panel zpravidla určuje průběh řízení svými procesními pokyny (*procedural orders*), které se nepovažují za rozhodnutí ve věci, a tudíž se proti nim nelze odvolat.⁷³ Existuje však i možnost zkráceného řízení (*expedited procedure*), kdy Prezident komory či panel mohou, se souhlasem stran, postupovat v řízení spěšným způsobem a za tím účelem též vydávat vhodné pokyny.

Ještě předtím je třeba podotknout, že řízení před CAS jsou důvěrná. Strany, rozhodci a CAS se proto zavazují k tomu, že žádné třetí straně nevyzradí žádná fakta ani jiné informace

⁷³ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 83

související se sporem či řízením bez povolení CAS. Samotné rozhodnutí ve věci není veřejné, ledaže se strany dohodnou jinak či o jeho uveřejnění rozhodne prezident komory.

Písemná podání

První věcí, kterou udělá prezident panelu po převzetí spisu, je vydání určitých instrukcí souvisejících právě s písemnými podáními. Při standardním průběhu řízení se podávají tato podání (v pořadí za sebou):

- stanovisko navrhovatele ohledně nároku (tzv. *statement of claim*),
- reakce odpůrce (tzv. *response*),
- replika navrhovatele (tzv. *reply*),
- druhá reakce odpůrce (tzv. *second response*).

Nejpodstatnějšími jsou první dvě podání, tedy stanovisko navrhovatele a reakce odpůrce. V nich strany (viz ustanovení R44.1 kodexu CAS):

- předloží veškeré písemné důkazy, kterými hodlají prokázat svá tvrzení; platí zde jakási koncentrace řízení – nové důkazy lze po podání stanoviska, resp. reakce předložit pouze po vzájemné dohodě stran, či pokud to dovolí panel (ten však povolí pouze ve výjimečných případech);
- uvedou jména všech svědků, které hodlají ve věci předvolat, včetně stručného popisu jejich očekávané výpovědi, dále jména všech znalců (*experts*) s určením jejich odbornosti, a též jakákoliv další důkazní opatření, která chtějí provést;
- mohou též vznést i nároky, které neuvedli ve svých předcházejících podáních – tedy navrhovatel ve svém návrhu na zahájení řízení (*request for arbitration*), a odpůrce ve své odpovědi (*answer*); poté je možné vznést nový nárok pouze se souhlasem druhé strany.

Jestliže navrhovatel nepodá své stanovisko v souladu tímto ustanovením, považuje se návrh na zahájení řízení za vzatý zpět. Jiná je situace u odpůrce. Jestliže ten nepodá svou odpověď v souladu s tímto ustanovením, panel pokračuje v řízení a vydá rozhodnutí. Je-li podán protinávrh a/nebo námitka nedostatku pravomoci, určí kancelář CAS navrhovateli lhůtu k podání odpovědi na takový protinávrh a/nebo námitku.

Ústní jednání

Po písemných podáních zpravidla přichází na řadu ústní jednání.⁷⁴ Má-li se konat ústní jednání, pak prezident panelu vydá pokyny ke konání takového jednání co nejdříve a stanoví též datum jednání. Za tím účelem někdy panel nejdříve kontaktuje strany sporu, ať už telefonicky, či pomocí videokonference, a to z důvodu projednání různých aspektů řízení.⁷⁵ Obecně platí, že se koná jediné ústní jednání ve věci, jehož průběh lze vystihnout následovně:

1. Nejdříve jsou slyšeny strany sporu,
2. poté jsou slyšeni svědkové a znalci (jsou-li),
3. nakonec závěrečné řeči stran, přičemž poslední má odpůrce.

Jednání je neveřejné (neujednají-li si strany jinak) a vede jej prezident panelu, který se stará o jeho řádný průběh. I samotné jednání ve věci se může konat prostřednictvím videokonference. Stejně tak může být některá ze stran, svědků či znalců slyšena prostřednictvím telekonference či videokonference⁷⁶; o použití těchto prostředků rozhoduje prezident panelu. Ten může dokonce zprostit svědka či znalce povinnosti účastnit se jednání. Podmínkou je souhlas stran a poskytnutí předchozího prohlášení takového svědka/znalce. O průběhu jednání může být sepsán zápis. Tento zápis je však velmi stručný. Zde je také vhodné poznamenat, že z jednání u CAS se pořizuje audiozáznam, nikoliv doslovný stenografický přepis (jako je tomu obvykle u mezinárodních obchodních arbitráží).⁷⁷ Každé osobě může při jednání před panelem asistovat tlumočnick (náklady na něj nese strana, která takovou osobu povolala).

Co se týče osob svědků a znalců, každá strana může povolát pouze ty, které zmínila ve svých písemných podáních. Za náklady a dostupnost (ve smyslu dostavení se k jednání) takové osoby je zodpovědná ta která strana. Panel má pak právo zamítnout vystoupení svědka či znalce (či jakoukoliv část jeho svědectví) z důvodu irelevance. Každý svědek, znalec, ale i tlumočnick je před slyšením poučen, aby vypovídal pravdu; v případě, že by lhal, by se totiž

⁷⁴ Pokud je však panel přesvědčen, že je dostatečně informován, může po konzultaci se stranami rozhodnout, že se jednání konat nebude (poslední odstavec ustanovení R44.2 kodexu CAS). To se však příliš nestává.

⁷⁵ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 83

⁷⁶ Tyto prostředky jsou samozřejmě v dnešním světě naprosto obvyklé, nicméně jejich použití u obecných soudů stále nevidáme tak často, jak by to bylo možné i účelné.

⁷⁷ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 85

dopustil křivého svědectví, což je trestný čin podle švýcarského trestního zákoníku.⁷⁸ Dále je vhodné též poznamenat, že řízení před CAS zná například i instituty svědečného prohlášení a křížového výslechu. Tyto instituty však nejsou, stejně jako celý průběh dokazování, explicitně upraveny v kodexu CAS. Obecně platí, že strany si mohou dohodnout odchylku od dojednaných pravidel arbitráže, které mají být použity (čl. 182 odst. 1 PILA). Avšak protože se jedná o institucionální arbitráž, svoboda stran upravit si pravidla k obrazu svému není bezbřehá. Totiž tam, kde kodex CAS stanoví výslovné pravidlo, strany jsou jím vázány a nemohou se od něho odchýlit bez souhlasu CAS. Pokud si strany proceduru neupraví, učiní to v nutném rozsahu panel rozhodců (čl. 182 odst. 2 PILA). V případě, že proceduru neurčí ani strany, ani panel, vyvinul CAS v průběhu let svého působení určitou nejlepší praxi, dle které se v řízení postupuje, přičemž tato praxe vychází z tradice common law a zahrnuje jak svědečká prohlášení, tak křížový výslech.⁷⁹

Jestliže se jakákoliv strana či její svědek nedostaví k jednání, ačkoliv byli řádně předvoláni, panel v jednání pokračuje i bez jejich přítomnosti a vydá rozhodnutí. Po skončení jednání nejsou strany oprávněny předkládat další písemná podání, pokud jim to panel nenařídí.

Dokazování nařízené panelem

Panel má poměrně velkou škálu možností, co se týče procesu dokazování. Tak, uzná-li za vhodné, může nařídít předložení dodatečných dokumentů či výslech svědka, ustanovit a slyšet znalce či podniknout jakýkoliv jiný procesní krok. Panel pak může uložit stranám k úhradě příspěvek na náklady, které tímto dodatečně vzniknou z důvodu slyšení svědků či znalců.

Při ustanovování znalců je však třeba konzultovat tento krok se stranami (i vzhledem k faktu, že stranám může být nařízen příspěvek na náklady vzniklé ustanovením takového znalce). Znalec musí být na stranách nezávislý, o čemž se ujistí panel též tím, že při jeho ustanovení ho vyzve k odhalení veškerých okolností, které by mohly jeho nezávislost vzhledem ke stranám sporu ohrozit.

Jakákoliv strana pak může po panelu požadovat, aby druhé straně nařídil předložit dokumenty, které má u sebe nebo pod svou kontrolou (tedy jakási ediční povinnost). Musí

⁷⁸ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 84

⁷⁹ Tamtéž, str. 215

však přitom prokázat, že takové dokumenty s největší pravděpodobností existují a jsou relevantní pro spor.

K celému procesu dokazování před CAS se obecně sluší poznamenat, že jeho úspěch do značné míry souvisí s tím, zda strany dobrovolně splní příkazy, které jim panel uloží. Pro případ, že strany takové dobrovolné splnění odmítnou, má panel (či se souhlasem panelu strana) možnost využít pomoci soudce Obvodního soudu v Lausanne.⁸⁰

Rozhodnutí

Logickým vyústěním celého procesu je rozhodnutí ve věci. Před samotným vydáním rozhodnutí je ale třeba si ujasnit otázku rozhodného práva. Tuto otázku řeší ustanovení R45 kodexu CAS, kde stojí, že panel rozhodne spor podle práva zvoleného stranami. Platnost volby rozhodného práva se posoudí podle *lex arbitri*, tedy švýcarského práva.⁸¹ Švýcarské právo pak uznává nejen volbu rozhodného práva, která není učiněna písemně, ale též i tacitní volbu práva (strany užívají charakteristickou terminologii, odkazují na konkrétní ustanovení atp.). Co se týče samotného rozhodného práva, pak se nemusí jednat jen o určité národní právo, ale lze se též dohodnout na aplikaci pouze určité části národního práva, nebo též jiných systémů práva (např. *lex mercatoria*).⁸² Strany mohou panel zmocnit též k rozhodnutí *ex aequo et bono*. V takovém případě pak panel nerozhoduje na základě aplikace určitého právního řádu; rozhodnutí je výsledkem úvahy panelu o tom, co je spravedlivé v tom konkrétním případě.⁸³

Pokud si strany rozhodné právo nezvolí, pak rozhodne panel dle práva švýcarského. Tato berlička, která měla v počátcích fungování CAS usnadnit případné hledání nejvhodnějšího práva pro daný spor, je však stále častěji (a zřejmě oprávněně) kritizována, neboť není v souladu s vývojem posledních let, který v takových případech za rozhodné právo konzistentně volí právo s nejbližším (nejužším) vztahem k danému případu.⁸⁴

Co se tvorby rozhodnutí týče, jedná se o rozhodnutí většinové, a není-li většina, pak rozhodne prezident panelu. Nerozhoduje-li jediný rozhodce, pak je třeba, aby samotnému

⁸⁰ VETTER, M.; „*The CAS An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland*“, str. 6

⁸¹ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 87

⁸² Tamtéž, str. 88

⁸³ Tamtéž, str. 91

⁸⁴ Tamtéž, str. 90-91; v orig. se hovoří o „*law with the closest connections*“, což je v podstatě stejná volba práva, jakou obsahuje např. český zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém v § 24 (2).

rozhodnutí předcházela také fáze diskusí mezi rozhodci (*deliberations*). Tato povinnost vychází ze švýcarského práva a je součástí práva stran být slyšen.⁸⁵

Rozhodnutí musí být písemné, datované a podepsané, a to buď (i) alespoň prezidentem panelu, nebo (ii) alespoň dvěma rozhodci (pokud se prezident panelu nepodepíše). Dissentující stanoviska se u CAS nepřipouští, a tedy se ani nedávají na vědomí v samotném rozhodnutí. Rozhodnutí musí obsahovat též stručné důvody daného rozhodnutí, ledaže by se strany dohodly jinak. To se stává hlavně v případech, kdy se strany vzdají nároku na odůvodnění rozhodnutí, protože mají primárně zájem na rychlém vyřešení věci, bez ohledu na důvody takového rozhodnutí. Zde je však třeba zvážit, zda je to skutečně vhodné, neboť proti neodůvodněnému rozhodnutí se bude daleko obtížněji podávat případný opravný prostředek.⁸⁶ Ještě před jeho podepsáním je rozhodnutí zasláno kanceláři CAS, která opraví formální chyby a upozorní na případné principiální rozpory v rozhodnutí.

Rozhodnutí oznámené kanceláří CAS je konečné a závazné pro strany sporu. Panel může též rozhodnout o tom, že stranám oznámí nejdříve výrokovou část rozhodnutí bez odůvodnění. Rozhodnutí je pak vykonatelné oznámením takové výrokové části pomocí kurýra, faxu a/nebo elektronické pošty. Výslovně je pak v kodexu CAS (ustanovení R46 odst. 3) upravena možnost, aby se strany dohodly na vyloučení užití opravných prostředků v dohodě o arbitráži či v jiné následné dohodě. Aby však tato dohoda byla platná, nesmí mít žádná ze stran sporu domicil, trvalý pobyt či sídlo ve Švýcarsku. Tím je v kodexu CAS promítnuto oprávnění dle čl. 192 (1) PILA.

Nedohodnou-li se strany na vyloučení podání opravných prostředků (viz výše), mohou konečné rozhodnutí napadnout před ŠFT, a to do 30 dnů od oznámení rozhodnutí, nicméně pouze z omezených důvodů; ty jsou následující:

- a) jediný rozhodce či panel byl ustaven v rozporu s pravidly pro jeho ustavení⁸⁷,
- b) panel nesprávně rozhodl o své pravomoci/nedostatku pravomoci,
- c) panel rozhodl o nároku nad požadovaný rámec, nebo naopak nerozhodl o některém z tvrzených nároků,
- d) byla porušena práva stran na řádný a spravedlivý proces, nebo

⁸⁵ Tamtéž, str. 92

⁸⁶ Tamtéž, str. 93

⁸⁷ Je-li však například zpochybňována nezávislost rozhodce, nestačí pouze fakt, že proti stěžující straně rozhodl v některém předešlém sporu proti této straně. Viz MITTEN, M. J.; „*Judicial Review of Olympic and International Sports Arbitration Awards: Trends and Observations*“, str. 56.

e) rozhodnutí je v rozporu s veřejným pořádkem.

Pokud strany nenapadnou rozhodnutí u ŠFT tímto způsobem ve stanovené lhůtě, zbývá jim už pouze možnost podat tzv. návrh na obnovu. Ten má ještě omezenější důvody k podání, když je možno ho podat pouze tehdy, kdy (i) rozhodnutí bylo docíleno či ovlivněno trestným činem, nebo (ii) strana navrhuující obnovu má k dispozici nová skutková zjištění či důkazy, které existovaly již v době vydání rozhodnutí, avšak nemohly být z legitimních důvodů předloženy, přičemž tyto mohly pravděpodobně ovlivnit výslednou podobu rozhodnutí, kdyby o nich panel při tvorbě rozhodnutí věděl.⁸⁸

Strany se však mohou i vzdát svých nároků na napadení rozhodnutí, a to dle ustanovení čl. 192 (1) PILA. Tato možnost se však vztahuje pouze na ty strany, které nemají domicil, trvalý pobyt či sídlo ve Švýcarsku.⁸⁹ Pak je rozhodnutí vykonatelné, a k jeho vykonatelnosti se užije Newyorská úmluva z roku 1958. Je však třeba v této souvislosti minimálně upozornit na rozhodnutí SFT v případě tenisty Cañase, v němž SFT rozhodl, že v případě sportovní arbitráže je dohoda o vzdání se práva na napadení rozhodnutí, v níž jako strana figuruje profesionální sportovec, je principiálně nepřipustná a nelze po sportovci požadovat její dodržení.⁹⁰

2.5.3. Odvolací arbitrážní řízení

Zdaleka nejčastěji řeší v posledních letech CAS případy v odvolacím arbitrážním řízení. Podle posledních veřejně dostupných statistik⁹¹ bylo v roce 2013 zahájeno 349 odvolacích řízení, tedy přibližně sedmkrát více, nežli řízení řádných. Nebylo tomu tak ale vždy. Jak bylo již uvedeno výše v popisu současné organizační struktury CAS, vznik odvolacího řízení byl totiž přímým důsledkem vzniku nové komory CAS v rámci reformy z roku 1994. Drtivou většinu případů v odvolacím řízení pak tvoří případy (tvrzeného) dopingu.

Odvolací řízení předpokládá určité prvoinstanční rozhodnutí, proti kterému se odvolatel odvolává, nicméně přezkum CAS se nemusí omezit čistě na přezkum tohoto rozhodnutí, ale má možnost přezkoumat celý případ, a to jak po stránce skutkové, tak právní.

⁸⁸ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 95

⁸⁹ SCHERER, M.; HEISKANEN, V.; MOSS, S.; „*Domestic Review of Investment Treaty Arbitrations: The Swiss Experience*“, str. 265

⁹⁰ PATOCCHI, P. M.; „*The Swiss International Sports Arbitration Reports.*“, str. 21

⁹¹ viz WWW stránky CAS: http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Statistics_2013.pdf

Může tedy dokonce ve svém konečném rozhodnutí za určitých okolností napomoci i jiné osobě, která odvolání vůbec nepodala.⁹²

Odvolací arbitrážní řízení se řídí, stejně jako řádné arbitrážní řízení, kodexem CAS. Platí pro něj jednak obecná ustanovení (viz výše), jednak speciální ustanovení pro odvolací arbitrážní řízení (články R47 – R59 kodexu CAS).

Úpravu odvolacího řízení nebudu popisovat stejným způsobem, jako řízení řádné, aby nedocházelo ke zbytečným duplicitám. Popsány tedy v této části budou hlavně odlišnosti od řádného arbitrážního řízení u CAS; pozastavím se také nad některými problematickými pasážemi úpravy odvolacího řízení.

2.5.3.1. Předpoklady odvolání a zahájení odvolacího řízení

Odvolání proti rozhodnutí federace, asociace či sportovního orgánu může být u CAS podáno, jestliže:

- i. statut nebo regule zmíněného orgánu tak stanoví,
- ii. strany mezi sebou uzavřely zvláštní dohodu.

Podmínkou pro obě tyto možnosti je vyčerpání opravných prostředků v souladu se statutem či regulami daného orgánu, dostupných před odvoláním. Odvolání může být podáno též proti rozhodnutí, které vydal CAS v první instanci, pokud je možnost odvolání výslovně uvedena v pravidlech dotčené federace či sportovního orgánu.

V návrhu na zahájení odvolacího arbitrážního řízení (tzv. *statement of appeal*), které se taktéž podává skrze kancelář CAS, uvede odvolatel následující údaje (ustanovení R48 kodexu CAS):

- jméno a adresu odpůrce,
- kopii rozhodnutí, proti kterému odvolání směřuje,
- „žalobní“ petit odvolatele,
- nominaci rozhodce, vybraného odvolatelem ze seznamu rozhodců CAS, ledaže odvolatel požaduje ustanovení jediného rozhodce,
- je-li to vhodné, žádost o odklad výkonu rozhodnutí, proti kterému odvolání směřuje, včetně důvodů,

⁹² BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 99

- kopii ustanovení ve statutu či regulích, nebo kopii zvláštní dohody o odvolání k CAS.⁹³

Lhůta pro odvolání by měla být stanovena ve statutu či regulích té které federace, asociace či sportovního orgánu, nebo eventuelně v předchozí dohodě. Není-li tomu tak, lhůta činí dle kodexu CAS 21 dnů od doručení rozhodnutí, proti kterému má odvolání směřovat.

Co se týče počtu rozhodců, obecně platí, že spory v odvolacím řízení řeší panel tvořený třemi rozhodci; to neplatí, dohodnou-li se strany na tom, že spor bude rozhodovat jediný rozhodce. Ten bude rozhodovat spor také tehdy, jestliže tak rozhodne prezident komory (v případě, že se strany nedohodly na počtu rozhodců). Bude-li spor rozhodovat jediný rozhodce (buď z vůle stran obsažené v dohodě o arbitráži, nebo z rozhodnutí prezidenta komory), tohoto rozhodce ustanoví prezident komory. To je významný zásah do práv sporných stran, na což mimochodem upozornil i německý odvolací soud v dříve zmíněné kauze C. Pechsteinové.⁹⁴

Do 10 dnů po vypršení odvolací lhůty má odvolatel povinnost podat shrnutí odvolání (*appeal brief*), kde shrne skutkové a právní důvody vedoucí ho k podání odvolání a přiloží též všechny důkazní materiál, na kterém hodlá stavět. Odvolatel však může též kancelář CAS (u které shrnutí podává) písemně pouze informovat o tom, že jím dříve podaný návrh na zahájení odvolacího řízení má být považován též za shrnutí odvolání. Jestliže odvolatel jeden ze dvou výše zmíněných kroků ve stanovené lhůtě neprovede, považuje se odvolání za vzaté zpět (což je poměrně tvrdá sankce, uvážíme-li, že v návrhu na zahájení odvolacího řízení již mohou být uvedeny všechny relevantní skutečnosti, avšak pokud odvolatel na takový návrh neodkáže, může ho to stát přinejmenším drahocenný čas).

Úlohu shrnutí odvolání odvolatelé často podcení, ačkoliv je třeba, aby shrnutí obsáhlo poměrně značný objem informací a tvrzení (příčemž zajištění některých instrumentů, např. znaleckého posudku, může být poměrně časově náročné). Lze proto doporučit všem budoucím odvolatelům, aby si tohoto byli vědomi a zařídili se podle toho (například tím, že

⁹³ Tamtéž, str. 100, kde k tomu Kráhe píše toto: „*Prokázat pravomoc CAS k rozhodnutí bývá někdy obtížné, a to vzhledem k právní úpravě některých států, ve kterých je sportovec považován za zaměstnance, což mu znemožňuje být předmětem rozhodnutí v arbitrážním řízení. Je však pravdou, že jakmile je odvolání k CAS podáno, je jeho kompetence ve věci více méně nepochybná za předpokladu, že strany přijaly pravidla řízení vydaná CAS pro každé jednotlivé řízení (což je postup praktikovaný CAS, kterým si pojišťuje svou pravomoc v dané věci).*“

⁹⁴ str. 20 rozsudku Pechsteinová

již ve shrnutí odvolání požádají prezidenta panelu o možnost pozdějšího dodání důkazu, mají-li pro to dostatečné důvody).⁹⁵

Stejně jako v řádném arbitrážním řízení, i zde existuje možnost zrychleného postupu v řízení, kdy panel (či prezident komory, nebyl-li panel ještě ustaven) může s předchozím souhlasem stran postupovat v řízení spěšným způsobem a za tím účelem též vydávat vhodné pokyny. Vzhledem k charakteru sporů, které jsou v odvolacím arbitrážním řízení slyšeny (např. spory týkající se možnosti sportovců startovat na určité akci), je zde tento zrychlený postup užíván pravděpodobně více než v řízení řádném.⁹⁶

2.5.3.2. Další průběh odvolacího řízení

Poté, co prezident panelu vydá pokyny k jednání ve věci, je třeba, aby panel získal vyjádření odpůrce. Ten se musí k věci vyjádřit (*answer*) do 20 dnů od doručení právního základu odvolání (*grounds for the appeal*; ten je obsažen buď v návrhu na zahájení odvolacího řízení, nebo ve shrnutí odvolání). Nezvládne-li odpůrce podat své vyjádření v dané lhůtě, panel může v řízení i nadále pokračovat, včetně vydání rozhodnutí.

Po písemných podáních přichází na řadu ústní jednání. Průběh ústního jednání se v zásadě neliší od jednání v řádném arbitrážním řízení; očekává se však, že se dotčená osoba (alespoň u odvolání proti určité sankci) k ústnímu jednání dostaví osobně, aby též mohla být vyslechnuta (což zahrnuje i křížový výslech).⁹⁷ Panel má pravomoc případ projednat tzv. *de novo*, tedy revidovat jak skutková zjištění, tak právní posouzení věci. Rozhodným právem jsou v odvolacím řízení aplikovatelná ustanovení regulí té které asociace/federace/sportovního orgánu, subsidiárně se potom použije právo, které si strany zvolily; pokud si strany takové právo nezvolí, pak se užije právních norem státu, v nichž sídlí daná asociace/federace/sportovní orgán, eventuálně takové normy, jejichž užití shledá prezident panelu za vhodné (viz ustanovení R58 kodexu CAS).

Ústní jednání je zásadním bodem celého odvolacího řízení, neboť, jak píše Krähe, aplikovatelné sportovní regule a jejich právní platnost, výklad a srozumitelnost ve vztahu k aplikovatelnému národnímu právu mohou být často stanoveny právě až v průběhu

⁹⁵ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 100

⁹⁶ Tento postup by užít například v kauze australského plavce Ryana Napoleona, který byl rozhodnut za 11 dní od podání návrhu na zahájení řízení. Viz REILLY, L.; „*Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes, An Symposium*“, str. 10

⁹⁷ BLACKSHAW I. S.; SIEKMANN R.C.R.; SOEK J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004*“, str. 101

samotného jednání, a to s odkazem na ustanovení R58 kodexu CAS. Zároveň pak dodává, že to, jakým způsobem jednání probíhá a jak se konkrétně například vyvine dokazování, závisí ve velké míře na tom, jakým způsobem tyto své důkazy stran při jednání podají, respektive jakým způsobem formulují své dotazy.⁹⁸

V konečném rozhodnutí může panel napadané rozhodnutí (i) potvrdit, nebo (ii) nahradit vlastním rozhodnutím, případně může (iii) napadené rozhodnutí zrušit a vrátit řízení zpět k orgánu, který jej vydal, aby ve věci znovu rozhodl. Tato poslední varianta se však, hlavně kvůli dalším a v tomto případě i zjevně zbytečným (CAS může rozhodnout sám) nákladům, příliš nepoužívá.⁹⁹ Výroková část rozhodnutí musí být stranám komunikována nejpozději do 3 měsíců ode dne, kdy byl spis předán panelu k projednání a rozhodnutí. Řízení však někdy jsou i rychlejší, přičemž rekordem je rozhodnutí vydané za 7 dní.¹⁰⁰

Je zde však jedna významná odlišnost od řádného arbitrážního řízení, a sice to, že rozhodnutí se standardně zveřejňuje. O zveřejnění se postará CAS, a to buď formou uveřejnění samotného rozhodnutí, případně jen jeho shrnutí, či se uveřejní pouze tisková zpráva. Strany se však mohou dohodnout, že k uveřejnění rozhodnutí nedojde. To se však prakticky nestává.¹⁰¹ Tím se též tvoří určitá masa rozhodnutí CAS, která přispívá ke vzniku sportovněprávní judikatury. Ta pak, společně se samotnými pravidly a regulemi sportovních asociací/federací/orgánů tvoří tzv. *lex sportiva* (tedy řekněme sportovní právo). Vystižení tohoto pojmu je jak po formální, tak po obsahové stránce poměrně obtížné, avšak fakt, že CAS ho svými rozhodnutími minimálně pomáhá vytvářet, nesporně nikdo.

2.5.4. Mediační řízení

Mediací dle CAS se rozumí nezávazná a neformální procedura, založená na mediační dohodě, ve které se každá ze stran zaváže k pokusu v dobré víře vyřešit spornou věc pomocí vyjednávání, a to za asistence mediátora CAS.¹⁰² Mediací se řeší hlavně spory, které by byly

⁹⁸ Tamtéž, str. 101

⁹⁹ Tamtéž, str. 102

¹⁰⁰ REEB, M.; „*Matthieu Reeb: Nowadays, the presumption that CAS is governed by the Olympic Movement has disappeared*“

¹⁰¹ Tamtéž, str. 103

¹⁰² Tamtéž, str. 37

předmětem řádného arbitrážního řízení; spory disciplinární povahy jsou z mediace vyloučené, nicméně se nejedná o zákaz totální.¹⁰³

Jedná se tedy o neformální proces (na rozdíl od arbitrážních řízení popsaných výše), jehož cílem je smírné vyřešení sporu s minimálními náklady a maximálními výsledky. I zde však, z důvodu ochrany stran, platí režim důvěrnosti celého řízení. Strana, která má zájem o zahájení mediace, podá kanceláři CAS písemnou žádost. Ta musí obsahovat:

- totožnost sporných stran a jejich zástupců,
- kopii mediační dohody, a
- stručné shrnutí sporu.

Kancelář CAS poté neprodleně informuje strany o zahájení řízení a zároveň jim určí lhůtu k zaplacení poměrné části administrativních nákladů mediačního řízení. Nezaplatí-li strany tyto náklady, v mediačním řízení se nepokračuje.

Ohledně osoby mediátora platí, že pokud se na konkrétní osobě strany nedohodnou, jmenuje mediátora prezident CAS. Stejně jako rozhodci, i mediátor musí být nestranný a nezájatý.

Ač se jedná o neformální způsob řešení sporů (a tedy by zde nutně nemusela vyvstávat taková potřeba), i v mediačním řízení mohou být strany při jednání s mediátorem zastoupeny či jim někdo může asistovat. Z mého pohledu je to správně, neboť minimálně zástupci stran mohou pomoci otupit emoce a též nepřímo pomoci mediátorovi v jeho snaze nalézt vhodné řešení. Zástupce však musí mít plné oprávnění urovnat spor (bez tohoto oprávnění by fungoval vlastně jenom jako jakýsi prostředník mezi mediátorem a tím, koho zastupuje, což není žádoucí).

Průběh samotné mediace řídí mediátor a užijí se Pravidla CAS pro mediaci (*CAS Mediation Rules*), ledaže si strany dohodnou pravidla odlišná. Mediátor po svém ustanovení určí časový harmonogram a podmínky pro podání sporných stran, ve kterých sporné strany:

- stručně popíší skutkový a právní stav, společně se seznamem sporných bodů a návrhem jejich řešení, a
- předloží kopii mediační dohody.

¹⁰³ V samotných pravidlech CAS pro mediaci se v článku 1 píše: „*However, in certain cases, where the circumstances so require and the parties expressly agree, disputes related to other disciplinary matters may be submitted to CAS mediation.*“

Mediátor poté v řízení postupuje tak, aby mediace proběhla co nejrychleji.¹⁰⁴ Za tím účelem může stranám navrhnout širokou škálu procesních postupů a může se stranami sporu též jednat odděleně. Postup mediátora v řízení se dá shrnout do tří základních kroků - prvním krokem je určení bodů sváru mezi stranami, dále následuje zahájení diskuse o těchto problematických bodech, a nakonec navržení možného řešení.¹⁰⁵

Logickým vyústěním průběhu mediačního řízení je jeho (zdárné) ukončení. Kýženým výsledkem je samozřejmě dosažení dohody mezi spornými stranami. Znění takové dohody navrhne mediátor, který dohodu vedle samotných sporných stran také podepíše. Každá ze stran obdrží po jednom vyhotovení; to obdrží též kancelář CAS.

Ne vždy se však stranám podaří řízení dotáhnout do konce. Řízení tedy skončí i v případech, kdy:

- mediátor písemně oznámí, že další snahy o smírné řešení již nemají cenu, nebo
- jakákoliv ze stran oznámí ukončení mediačního řízení, nebo
- jakákoliv ze stran odmítne zaplatit svůj podíl na nákladech mediačního řízení.

Jestliže se stranám nepodaří dosáhnout smírného řešení, pak je možné vyřešit spor pomocí rozhodčího řízení¹⁰⁶ u CAS, je-li založena jeho pravomoc některým z možných způsobů.

2.6. Ad Hoc Divize

Kromě klasických řízení, popsaných v předchozích podkapitolách, zajišťuje CAS také rozhodování sporů na těch nejvýznamnějších sportovních akcích po celém světě. Tyto „polní soudy“, které CAS vytváří, se označují jako tzv. ad hoc divize. První taková ad hoc divize fungovala na olympijských hrách v Atlantě v roce 1996, kam bylo vysláno 12 rozhodců, aby řešili případné spory přímo v místě konání her. Od té doby pak CAS tyto ad hoc divize tvoří nejen při příležitosti olympijských her, ale i dalších významných sportovních akcí (např. Hry Commonwealthu, evropské fotbalové šampionáty od r. 2000 dále, světové fotbalové šampionáty od r. 2006).

¹⁰⁴ Podmínkou ustanovení mediátora do funkce je mimo jiné právě závazek mediátora, že bude mediaci schopen věnovat tolik času, kolik bude třeba pro její co nejrychlejší průběh.

¹⁰⁵ Jak již bylo v úvodní kapitole u mediace řečeno, i zde platí, že mediátor nemůže řešení sporu stranám nařídit.

¹⁰⁶ Lze zde tedy hovořit i o další formě ADR, jedné z tzv. smíšených metod, zvané Med-Arb (tj. *Mediation-Arbitration*). Doležalová k tomu říká: „*Jeho cílem je řešení sporu smírnou cestou s pomocí mediátora, přičemž je zaručeno, že spor bude vyřešen i v případě nezdaru mediace – pokud fáze mediace nepovede ke smírné dohodě, mediátor se „změní“ v rozhodce a o sporu rozhodne sám.*“ Viz DOLEŽALOVÁ, M.; „*Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách*“, Bulletin advokacie 1-2/2015, s. 40

K řízení před ad hoc divizí jsou CAS vydána zvláštní procesní pravidla. Samotnou ad hoc divizi dle nich tvoří rozhodci, prezident ad hoc divize a též kancelář ad hoc divize. Ti pak tedy řeší spory nejen vzniklé za trvání samotné akce, ale i spory vzniknuvší až 10 dnů před oficiálním zahájením takové akce. Celá ad hoc divize musí být připravena k projednání jakéhokoliv případu kdykoliv v průběhu her, a za tím účelem jsou tedy všichni členové ad hoc divize přítomni přímo v dějišti dané akce po celou dobu jejího trvání.

Co se týče samotného průběhu procesu před ad hoc divizemi CAS, nebudu zde již podrobně popisovat celé řízení. Ve zkratce se dá říci, že se jedná o velmi zrychlené standardní řízení před CAS, avšak bez výměny písemných podání. I pro účely řízení u ad hoc divize se za sídlo arbitráže považuje Lausanne (tedy lex arbitri bude i zde švýcarské právo). Řízení probíhá pouze v angličtině či francouzštině a strany mohou být zastoupeny či mít jinou asistenci. Doručuje se jim na adresu, na které pobývají v dějišti dané akce. Panel rozhodců pro konkrétní případ určuje prezident ad hoc divize, který může dle svého uvážení ustanovit i jediného rozhodce. Panel rozhodců pak má pod kontrolou celé řízení, včetně dokazování. Nakonec vydá panel rozhodnutí (což může učinit i bez konání jednání); rozhodným právem je olympijská charta, aplikovatelné regule, obecné právní principy a taková právní pravidla, jejichž aplikaci uzná panel za vhodnou. Tato celá procedura trvá maximálně 24 hodin od podání žádosti, je bezplatná (náklady na zastoupení, svědky atp. si však strany hradí samy), rozhodnutí je okamžitě vykonatelné a nelze ho napadat žádnými opravnými prostředky. Málo se však ví, že ad hoc divize kromě vydání samotného meritorního rozhodnutí ve věci může též věc odkázat k řádné arbitráži u CAS.

2.7. CAS jako odvolací instance v dopingových případech

S větší globalizací a profesionalizací sportu jde ruku v ruce též neustálá touha překonávat jak druhé, tak sama sebe. Někdo tak činí povolenými prostředky, někdo však neváhá použít prostředky nedovolené – tehdy hovoříme o dopingu. Boj proti dopingu je samozřejmě jednou z priorit světového sportu a sportovního práva obzvláště, když si klade za cíl, aby jednotliví sportovci, ale i celá mužstva dosahovala svých výsledků pouze dovozenými prostředky. Zlí jazykové sice tvrdí, že se jedná o boj marný (ne nadarmo se říká, že dopující sportovci a jejich pomocníci jsou vždy o krok napřed před lidmi, kteří se doping snaží potírat), nicméně nebyl-li by tento boj veden, mohlo by to mít fatální důsledky – počínaje zničením ideje fair play a konče třeba i smrtí některých sportovců ve snaze překonat své fyzické (i psychické) dispozice.

Jedním z pilířů boje proti dopingů je i CAS, jehož roli v celém procesu si na následujících stránkách představíme. Nejdříve se však zaměřím na základní informace o boji proti dopingů jako takovému. Problematika dopingů je samozřejmě natolik spletitá a rozsáhlá, že by sama o sobě posloužila jako téma nějaké závěrečné práce; pro účely této práce však postačí poukázat na zásadní informace o boji proti dopingů a též základní informace o roli CAS na tomto poli.

2.7.1. Boj proti dopingů v současnosti

Stěžejní organizací v boji proti dopingů ve sportu je od roku 1999 Světová antidopingová agentura (*World Anti-Doping Agency*, dále jen „WADA“). Jedná se o nadaci založenou dle švýcarského práva, která byla (stejně jako CAS) založena IOC, a to v listopadu roku 1999. Cílem bylo a samozřejmě zůstává potírání dopingů jako fenoménu, který by (nejen) v profesionálním sportu neměl mít místo. Za tím účelem vydala WADA v roce 2003 svůj první Světový antidopingový kodex (*World Anti-Doping Code*, dále jen „WADC“). Cílem totiž bylo takový kodex vydat předtím, než se uskuteční letní olympijské hry v Aténách v roce 2004.¹⁰⁷ Jak je to se závazností tohoto kodexu, shrnul poměrně hezky Hamerník, když píše: „*Ten je závazný pro veškeré sportovní asociace a subjekty. Konkrétně je zde opět typická pyramidová struktura sportu. Signatáři jsou kromě WADA též MOV, národní olympijské výbory, Mezinárodní paralympijský výbor, národní paralympijské výbory, mezinárodní sportovní federace, národní antidopingové výbory a organizátoři velkých mezinárodních sportovních podniků. Vnitrostátní sportovní asociace jsou následně vázány Kodexem WADA v důsledku jejich členství u výše uvedených mezinárodních sportovních asociací a organizací, které jsou signatáři kodexu.*“ Samotné provádění kontrol se pak typicky děje na základě smlouvy uzavřené mezi sportovními federacemi a národními antidopingovými orgány.¹⁰⁸ WADC je tedy poměrně silným nástrojem v boji proti dopingů, avšak jedná pouze o nevládní soukromoprávní dokument, jehož signatáři jsou „pouze“ sportovní organizace, nikoliv například státy. Ani ty však v boji s dopingem nezhálejí, jak bude vidno z následujících řádků.

Jen velmi málo se totiž (i mezi odbornou veřejností) ví, že na půdě UNESCO (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu) byla v Paříži v říjnu roku 2005 schválena

¹⁰⁷ VAN VAERENBERGH, A.; „*Regulatory Features and Administrative Law Dimensions of the Olympic Movement's Anti-doping Regime*“, str. 4

¹⁰⁸ WESTON, M. A.; „*Anatomy of the First Public International Sports Arbitration and the Future of Public Arbitration after USADA v. Floyd Landis*“, str. 242

Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu, která nabyła účinnosti 1. 2. 2007. Tato dohoda vznikla právě z důvodu, aby snahy WADA, které vyústily ve vydání WADC, mohly být oficiálně podpořeny i národními státy jako entitami veřejného práva. Z hlediska procesu jejího schvalování a přijímání jednotlivými státy se jedná o historicky nejúspěšnější dohodu na půdě UNESCO (celá procedura trvala necelých 18 měsíců). Dohodu k letošnému roku (tj. 2015) ratifikovalo či jinak přijalo 177 států (Česká republika je mezi nimi samozřejmě také). Jedná se o první dohodu mezi státy, která se zabývá problematikou dopingů, a její důležitost spočívá hlavně v tom, že zavazuje samotné státy a jejich vlády. To je obzvlášť důležité hlavně, uvědomíme-li si, že některé velmi silné nástroje boje proti dopingů (jako např. legislativa) jsou navázány či přímo spojeny právě se samotnými státy a jejich nejvyššími představiteli. Úmluvou se tak státy zavazují, že:

- omezí dostupnost zakázaných látek sportovcům včetně nelegálního obchodu s takovými látkami,
- budou napomáhat provádění dopingových kontrol a podporovat národní testovací programy,
- nebudou poskytovat finanční podporu sportovcům a jejich personálu, jestliže se prohřeší proti antidopingovým regulím; stejně budou postupovat i vůči sportovním organizacím, jejichž fungování není v souladu s WADC,
- podpoří výrobce a distributory výživových doplňků k prosazování politiky „best practice“ při označování, marketingu a distribuci výrobků, které mohou obsahovat zakázané látky, a
- podpoří zajištění výchovy sportovců a širší sportovní komunity v oblasti dopingů.¹⁰⁹

WADC má tedy podporu jak v soukromoprávní, tak ve veřejnoprávní sféře. V současné době vstoupila čerstvě (od 1. 1. 2015) v účinnost nová verze WADC. Ta přináší několik zásadních novinek, z nichž nejdůležitější je především nové definice samotného dopingů, když je za něj nově považováno např. i zakázané spolčování (čl. 2.10 WADC), a další podstatnou změnou je délka standardní sankce za doping, která se zvedla ze dvou let na roky čtyři (čl. 10.2.1 WADC). Rozbor samotného kodexu je z důvodu omezeného rozsahu této práce prakticky nemožný, možné (a zároveň žádoucí) však je alespoň uvedení základních principů, na kterých stojí a funguje nejen WADC, ale i celý boj proti dopingů.

¹⁰⁹ Viz WWW stránky UNESCO: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/anti-doping/international-convention-against-doping-in-sport/>.

Prvním a zásadním principem je princip striktní (objektivní) odpovědnosti za dopingový prohřešek. Tento princip tkví v tom, že se sportovci (a též dalším osobám, na které WADC cílí) nemusí dokazovat zavinění. Ten souvisí také s tím, že „*sportovci nebo jiné osoby odpovídají za znalost toho, co představuje porušení antidopingových pravidel, a že znají látky a metody, obsažené v seznamu zakázaných látek a metod.*“¹¹⁰ Důkazní břemeno se tak přenáší z antidopingové organizace (která nesla důkazní břemeno k prokázání dopingu a unesla jej) na osobu podezřelou z dopingu, která pak má možnost předložit důkazy o tom, že se dopingového prohřešku buď vůbec nedopustila, nebo že k němu došlo bez jejího zavinění (či jen s jejím nepatrným zaviněním). To však musí domnělý hříšník prokázat (nestačí pouze jeho tvrzení). Tento princip mimo jiné potvrdil i CAS v několika svých rozhodnutích.¹¹¹

Dalším z principů, který s předcházejícím principem úzce souvisí, je hodnocení a síla důkazů v řízení o dopingu. Standard dokazování v dopingovém řízení je stanoven v čl. 3.1, kde se stanovuje takto: „*Důkazní míra je ve všech případech větší, než pouhé uvážení pravděpodobnosti, ale nižší, než je důkaz nad veškerou pochybnost. V případech, kde Kodex ukládá důkazní břemeno Sportovci nebo jiné Osobě obviněné z porušení antidopingového pravidla, aby vyvrátila domněnku, nebo prokázala určitá fakta nebo okolnosti, bude důkazní břemeno představováno mírou pravděpodobnosti.*“ Důkazní míra tak u dopingových prohřešků je o něco nižší, nežli je tomu třeba u sporů v trestním řízení („nade vší pochybnost“), se kterými jsou dopingové spory nezřídka srovnávány; naopak oproti civilnímu řízení („na základě posouzení pravděpodobnosti“) se jedná o standard dokazování poněkud přísnější.

Posledním principem, který bych rád zmínil, je princip řádného a spravedlivého procesu. I v dopingovém řízení tak má domnělý hříšník právo být včas a řádně informován o obvinění, k takovému obvinění a jeho důsledkům se vyjádřit. Dále má též právo na včasné řízení, v němž může být právně zastoupen a v němž rozhodne spravedlivý a nestranný orgán včasným, písemným a zdůvodněným rozhodnutím. V případech, kdy je to nutné, může mít k dispozici také tlumočníka.

2.7.2. Úloha CAS v dopingových sporech

Nyní se již dostáváme k tomu, jakým způsobem figuruje CAS v dopingových sporech. I vzhledem k tomu, že jak CAS, tak WADA byly vytvořeny na popud IOC, nepřekvapí

¹¹⁰ Čl. 2 WADC.

¹¹¹ Rozhodnutí CAS 2000/A/317, nebo CAS 2002/A/432.

zřejmě nikoho, že již od prvotní verze WADC je odvolání v případech dopingových prohřešků svěřeno právě CAS. Jinak tomu není ani v poslední verzi WADC, účinné od počátku roku 2015, když zmocnění CAS je předmětem čl. 13 WADC.

Tato výlučná pravomoc je však konstruována „pouze“ ve dvou případech – jedná-li se o sportovce mezinárodní úrovně¹¹², nebo jedná-li se o mezinárodní akci¹¹³ (viz čl. 13.2.1 WADC). U odvolání jiných sportovců či jiných osob se uplatní čl. 13.2.2 WADC, který umožňuje odvolání k nezávislému a nestrannému orgánu, který je stanoven v regulích té které národní antidopingové organizace (i ta však může zmocnit CAS k přezkumu).

Zůstaneme-li u výlučné pravomoci CAS, tj. u přezkumu rozhodnutí týkajících se sportovců mezinárodní úrovně či mezinárodních akcí, pak jsou k podání odvolání oprávněny tyto subjekty (čl. 13.2.3 WADC):

- a) samotný sportovec (případně jiná osoba, které se rozhodnutí dotčené odvoláním týká),
- b) druhá strana sporu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno,
- c) příslušná mezinárodní federace,
- d) národní antidopingová organizace té země, kde je sportovec či jiná osoba rezidentem/občanem/držitelem licence,
- e) IOC nebo IPC (Mezinárodní paralympijský výbor), jde-li o případ mající účinky ve vztahu k olympijským či paralympijským hrám,
- f) WADA.

Proti rozhodnutí o pozastavení činnosti se však může odvolat pouze subjekt ad a). Podmínkou k podání odvolání k CAS je vyčerpání všech forem přezkumu rozhodnutí dle pravidel té které antidopingové organizace.¹¹⁴ Poměrně výsadní pozici má pak při podávání odvolání WADA, když může podat odvolání k CAS jak v případě, kdy proti původnímu rozhodnutí antidopingové organizace nepodala odvolání žádná ze stran, tak i v případě, že

¹¹² Dle přílohy č. 1 k WADC, která obsahuje definice, se jedná o „sportovce, kteří se účastní sportu na mezinárodní úrovni, jak je definováno každou mezinárodní federací ve shodě s Mezinárodním standardem pro testování a vyšetřování“.

¹¹³ Dle přílohy č. 1 k WADC, která obsahuje definice, se jedná o „akci nebo soutěž, kterou řídí Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní paralympijský výbor, mezinárodní federace, Organizátor významné Akce nebo jiná mezinárodní sportovní organizace nebo Akce, na kterou jedna z uvedených organizací jmenuje technické funkcionáře“

¹¹⁴ Pojem antidopingové organizace je též uveden v příloze č. 1 k WADC, kde je definován jako „každý Signatář (WADC), který odpovídá za přijetí pravidel pro iniciování, zavedení nebo uplatnění jakékoliv části procesu dopingové kontroly. Jedná se např. o Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní paralympijský výbor, jiné Organizátory významných Akcí, kteří provádějí Testování v průběhu svých Akcí, WADA, mezinárodní federace a národní antidopingové organizace.“

antidopingová organizace nevydala rozhodnutí včas. V obou zmíněných typech případů tedy WADA nemusí vyčerpat všechny dostupné opravné prostředky tak, jak to musí udělat ostatní subjekty oprávněné se odvolat.

Rozsah samotného přezkumu není omezen, CAS přezkoumává případy tzv. *de novo*. Může tedy přezkoumat jak skutkové okolnosti, tak právní posouzení toho kterého případu. U CAS se pak postupuje podle pravidel pro odvolací arbitrážní řízení, která byla detailně popsána v jedné z podkapitol výše.

CAS tedy v dopingových případech hraje poměrně zásadní roli, když *de facto* všechny důležité případy dopingů jsou rozhodovány právě na půdě CAS. Existují však i kritici současného systému, přičemž mezi hlavní nedostatky dle nich patří nejasný standard dokazování (o kterém byla řeč výše), dále nevyhovující procesní pravidla (primárně týkající se dokazování) a také nevhodnost samotného CAS k rozhodování sporů, jež jsou svou povahou podobné trestním případům.¹¹⁵ Jako řešení nabízí Downie např. transformaci CAS na opravdový mezinárodní soud založený mezinárodní smlouvou, nebo též možnost zřízení další komory CAS, která by rozhodovala pouze případy týkající se dopingů s tím, že by se taková řízení řídila zvláštními procesními pravidly, která by za tím účelem byla vytvořena a přijata. Součástí těchto nových pravidel by pak byla zejména podrobná pravidla týkající se dokazování a též ustavení stálého panelu rozhodců pro dopingové případy.¹¹⁶

2.8. Právní pomoc

Novinkou ve fungování CAS je od 1. 9. 2013 zavedení možnosti právní pomoci v řízení před CAS. Jedná se o jednoznačné posílení práva na spravedlivý proces v řízení před CAS. Právní pomoc je určena všem těm, kteří prokazatelně nemají dostatečné právní prostředky k vedení sporu před CAS, ačkoliv právní základ jejich účasti je dán (ten musí žadatel v žádosti stručně nastínit). Právní pomoc lze poskytnout jak v řádném, tak v odvolacím arbitrážním řízení a je poskytována nejdéle do skončení řízení u CAS. Samotná procedura vedoucí k rozhodnutí o poskytnutí právní pomoci je samozřejmě bezplatná a podléhá důvěrnosti (kancelář CAS však musí případně informovat ostatní strany daného sporu o poskytnutí právní pomoci žadateli).

¹¹⁵ DOWNIE, R.; „*Improving the Performance of Sports Ultimate Umpire: Reforming the Governance of the Court of Arbitration for Sport*“, str. 17 - 20

¹¹⁶ Tamtéž, str. 27-29

Žádost o právní pomoc se podává písemně kanceláři CAS, a to na speciálním formuláři, který je k dispozici na internetových stránkách CAS. Tuto žádost lze podat až po zahájení samotného řízení¹¹⁷, přičemž:

- navrhovatel v řádném arbitrážním řízení ji může podat nejdříve současně s podáním návrhu na zahájení řízení,
- odvolatel v odvolacím arbitrážním řízení ji může podat nejdříve s návrhem na zahájení odvolacího arbitrážního řízení,
- odpůrce jej v obou typech řízení může podat nejdříve, jakmile mu je doručen návrh na zahájení řízení.

Jak již bylo výše zmíněno, pro přiřknutí právní pomoci je třeba, aby žadatel prokázal, že jeho příjmy a majetek nedosahují takové výše, aby byl schopen pokrýt náklady daného řízení. To je třeba prokázat pomocí všech potřebných materiálů, když pravidla pro poskytování právní pomoci příkladmo zmiňují daňová priznání, pracovní smlouvy, prohlášení o příjmu atp. Zároveň je třeba v žádosti zmocnit státní instituce a třetí osoby k poskytnutí důvěrných informací ohledně finanční situace žadatele. Důvodem k tomuto kroku je zjevně to, aby si CAS mohl údaje poskytnuté žadatelem ověřit.

O samotné žádosti rozhoduje prezident ICAS, který své rozhodnutí též stručně odůvodní. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat. Vyhoví-li žádosti, právní pomoc může mít tyto podoby:

- žadatel je osvobozen od placení nákladů řízení, nebo od placení zálohy na náklady řízení,
- žadatel si může vybrat poradce *pro bono*, a to ze seznamu takových poradců, který vede kancelář CAS,
- žadateli může být poskytnuta jednorázová částka na pokrytí cestovních a ubytovacích nákladů nejen žadatele, ale i jeho svědků, znalců, tlumočnicků či poradců *pro bono*, jestliže se tyto týkají jakéhokoliv jednání před CAS.

Při změně okolností a poměrů, na základě kterých byla právní pomoc udělena (typicky se bude jednat o změnu finanční situace žadatele), ale i jiných skutkových okolností, má každý, komu byla právní pomoc poskytnuta, povinnost takovou změnu ohlásit kanceláři CAS. Prezident ICAS může totiž rozhodnout o odejmutí právní pomoci, jestliže k ní již žadatel není

¹¹⁷ Žádost lze poté podat kdykoliv za řízení, neplatí však retroaktivně.

dále oprávněn, či byla-li žadateli právní pomoc poskytnuta, ač neměla. Toto odejmutí má retroaktivní účinky.¹¹⁸ V případě opačném, tedy jestliže žadateli nebyla právní pomoc poskytnuta, má žadatel možnost podat žádost znovu, jestliže se jeho finanční situace podstatně zhorší oproti stavu popisovanému v původní žádosti.

Na konci rozhodčího řízení vedeného u CAS se pak řeší otázka nákladů řízení. Jestliže je příjemci právní pomoci uloženo, aby uhradil náklady (směrem k CAS), pak se CAS vůči němu vzdá svého nároku na náhradu těchto nákladů. Pokud by však bylo příjemci právní pomoci uloženo, aby zaplatil příspěvek na právní výlohy vítězné strany, pak musí příjemce právní pomoci tento příspěvek uhradit. V případě, že příjemce právní pomoci v daném sporu vyhraje a druhé smluvní straně je uloženo nést náklady řízení, pak tyto náklady řízení připadnou CAS.

Samotné náklady, které vzniknou příjemci právní pomoci či jeho poradci *pro bono*, nehradí ICAS (až na výjimky) předem, ale až po skončení řízení. Pro výplatu náhrady těchto nákladů je třeba o ni po skončení řízení požádat a k takové žádosti připojit též doklady, které vynaložení takových nákladů prokazují. Prezident ICAS pak o této žádosti rozhodne. Nicméně třeba u poplatku za zahájení odvolacího rozhodčího řízení lze postupovat i tak, že pokud bude žádosti o právní pomoc vyhověno, CAS se nároku na zaplacení tohoto poplatku vzdá.¹¹⁹

¹¹⁸ Zůstává otázkou, zdali v případě, kdy bude právní pomoc spočívat v přidělení poradce *pro bono*, bude muset žadatel uhradit náklady takového poradenství. Takový poradce se totiž dle pravidel pro poskytnutí právní pomoci u CAS zavazuje, že toto své poradenství poskytne zadarmo.

¹¹⁹ MITTEN, M. J.; „*The Court of Arbitration for Sport and its Global Jurisprudence: International Legal Pluralism in a World Without National Boundaries*“, str. 21

3. Komparace arbitrážního řízení CAS vs. UNCITRAL

V této poslední kapitole své práce se dostávám ke komparaci řízení dle kodexu CAS a pravidel UNCITRAL. Jakým způsobem funguje řízení u CAS jsem vysvětlil již v předchozí kapitole. Nyní je tedy načase si představit pravidla UNCITRAL a důvod, proč jsem zvolil k porovnání právě tato pravidla.

UNCITRAL (*United Nations Commission on International Trade Law*), tj. Komise spojených národů pro mezinárodní obchodní právo, vznikla v roce 1966. Jedná se o instituci, jejímž posláním je harmonizace a unifikace práva mezinárodního obchodu.¹²⁰ V současnosti je rozdělena na šest pracovních skupin, přičemž pracovní skupina II má na starosti právě mezinárodní arbitráž. Tato pracovní skupina též stojí za vydáním určitých modelových pravidel, konkrétně Modelového práva UNCITRAL (*UNCITRAL Model Law*), Pravidel UNCITRAL pro arbitráž (*UNCITRAL Arbitration Rules*, dále jen „pravidla UNCITRAL“), a též Pravidel UNCITRAL pro mediaci a conciliaci (*UNCITRAL Conciliation Rules*). Dalšími produkty jsou též Vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži a také Poznámky k organizaci rozhodčího řízení (orig. *UNCITRAL Arbitration Notes*, dále jen „Poznámky“), v aktuální verzi z roku 2012; tyto Poznámky slouží jako jakási „kuchařka“ či návod zejména pro rozhodce, jakým způsobem se řízení může a má vést a případně, na které věci si dát pozor. Zároveň však tyto Poznámky poslouží dobře i potenciálním sporným stranám, které se mohou již dopředu seznámit s obvyklým průběhem řízení, stejně jako s možnými problémy, které mohou v takovém arbitrážním řízení nastat.

Pro účely komparace jsem vybral v případě CAS úpravu dle obecných ustanovení a řádného arbitrážního řízení, které budu porovnávat s Pravidly UNCITRAL pro arbitráž. Důvod je nasnadě – pravidla UNCITRAL jsou všeobecně ve světě vnímána jako vzorová pravidla pro konání arbitráže, a ze kterého (ve spojení s Modelovým právem UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž) čerpají při úpravě svých procesních řádů a regulí nejen (sportovní) organizace, ale též státy. Bude proto velmi zajímavé, zda se kodex CAS od těchto pravidel nějak významně liší, a pokud ano, o jaké odlišnosti se jedná. Čerpal jsem z aktuálního znění obou procesních řádů – tedy v případě kodexu CAS šlo o jeho verzi účinnou od 1.3.2013, v případě pravidel UNCITRAL o jejich verzi po revizi v roce 2010. Považuji též za vhodné předem poznamenat, že právě z důvodu role práva UNCITRAL jako

¹²⁰ POLKINGHORNE, M.; PARALIKA, M.; „*Revision of the UNCITRAL Arbitration Rules: The Current State of Play*“, str. 3

modelového je samozřejmě možné, aby byla tato pravidla v konkrétním případě „došita na míru“. Pro účely porovnání však budu právo UNCITRAL považovat za kogentní, aby bylo možno lépe oba srovnávané procesní řády porovnat. Porovnána bude konkrétně úprava rozhodného práva, jazyka a zastoupení, osob(y) rozhodce, předběžných opatření, dále komunikace v řízení a lhůt, průběhu samotného řízení, rozhodnutí a nakonec i nákladů řízení.

Pro přehlednost též na začátek této kapitoly uvádím, že budu-li používat termín „panel“, pak tento termín bude označovat panel rozhodců, který rozhoduje v řízení před CAS. Naopak, budu-li li užívat termínu „tribunál“, pak se bude jednat o tribunál rozhodců, jenž rozhoduje dle pravidel UNCITRAL.

3.1. Rozhodné právo

Co se týče rozhodného práva pro posouzení daného sporu u CAS, je postup upraven v ustanovení R45 kodexu CAS. Rozhodné právo tak volí primárně samy strany sporu; strany mají též právo zmocnit panel k rozhodnutí *ex aequo et bono*. V případě, že strany samy rozhodné právo nezvolí, rozhodne panel dle švýcarského práva. Je ale třeba upozornit, že v procesních otázkách se bude dle švýcarského práva rozhodovat vždy, pokud bude mít alespoň jedna ze zúčastněných stran domicil či sídlo mimo Švýcarsko, a to v důsledku ustanovení R28 kodexu CAS, které za sídlo každého panelu (a též sídlo CAS) stanovuje švýcarské město Lausanne.

Určení rozhodného práva pro řízení dle pravidel UNCITRAL upravuje ustanovení článku 35. Rozhodné právo je i zde primárně určeno stranami. Strany též mohou tribunál výslovně zmocnit k rozhodování tzv. *amiable compositeur* (tj. „proces hledající právo a spravedlnost za účelem nalezení nejspravedlivějšího řešení“¹²¹) či *ex aequo et bono* (tj. podle zásad spravedlnosti, ekvity). Pokud strany rozhodné právo nezvolí, pak tribunál zvolí takové právo, které uzná za vhodné. Ve všech případech však musí tribunál rozhodnout v souladu s podmínkami dané smlouvy a vzít v potaz také obchodní zvyklosti aplikovatelné na předmětný spor.

Co se týče rozhraničení mezi rozhodováním *amiable compositeur* a *ex aequo et bono*, Herboczková k tomu říká následující: „Rozhodce jako *amiable compositeur* rozhoduje spor na základě zákona a právních principů, ale je oprávněn modifikovat účinek některých, tedy dispozitivních norem. *Ex aequo et bono* je způsob rozhodování, který se pohybuje mimo platné

¹²¹ viz WWW stránky Ústavu práva a právní vědy: <http://www.ustavprava.cz/cz/sekce/1-2012-377/>

*právo. Jedná se tedy o rozhodování na základě morálních principů. Rozhodce rozhodující na základě ekvity je oprávněn nezohlednit nejen dispozitivní, ale i kogentní normy, a to do té míry, dokud respektuje mezinárodní veřejný pořádek.*¹²²

3.2. Jazyk a zastoupení

CAS má dva oficiální jednací jazyky, a to francouzštinu a angličtinu. Je však možné, aby se strany sporu mezi sebou domluvily na jiném jednacím jazyku, s tím ale musí souhlasit též panel.

Pravidla UNCITRAL samozřejmě konkrétní jazyk řízení nestanovují (s ohledem na to, že se jedná o modelová pravidla). V článku 19 se stanoví, že jazyk či jazyky řízení zvolí arbitrážní tribunál, a to po dohodě stran. Arbitrážní tribunál může též nařídit povinnost obstarání překladu dokumentů z jazyka jejich originálu do jazyka, na kterém se strany dohodly, nebo který stanovil arbitrážní tribunál.

Zastoupení (a asistenci) řeší ustanovení R30 kodexu CAS, respektive článek 5 pravidel UNCITRAL. Obě úpravy jsou zde však totožné. Kterákoliv ze stran tak může využít zastoupení či asistence osoby dle jejího vlastního výběru. Zastupující či asistující osoba nemusí být nutně právníkem.¹²³

3.3. Osoba rozhodce

Počet rozhodců

V obou dvou případech platí, že se panel standardně skládá z jednoho nebo tří rozhodců. Pravidla UNCITRAL však dovolují si ujednat i jiný počet rozhodců. Rozdíl je též v situaci, kdy si strany počet rozhodců předem nedohodnou. Zatímco u CAS o počtu rozhodců rozhodne prezident komory, pravidla UNCITRAL subsidiárně stanoví ustanovení tří rozhodců (strany však zde ještě mají možnost dohodnout se do 30 dnů od doručení oznámení o arbitráži na tom, že spor bude rozhodovat jediný rozhodce).

Pravidla UNCITRAL pak ještě navíc postihují situaci, kdy jedna ze stran navrhne, aby spor rozhodoval jediný rozhodce, ale ostatní strany na tento návrh nereagují, a zároveň se nepodaří stranám jmenovat ani druhého rozhodce. Pak přichází na řadu třetí osoba

¹²² HERBOCZKOVÁ, J.: „*Amiable compositeur v mezinárodním rozhodčím řízení*“, Právní rozhledy 17/2008, s. 632

¹²³ viz WWW stránky CAS: <http://www.tas-cas.org/en/general-information/frequently-asked-questions.html>

(*appointing authority*, dále jen „ustavující orgán“), který na žádost některé ze stran ustanoví jediného rozhodce místo stran, jestliže to uzná za vhodné.

U ustavujícího orgánu se ještě na okamžik zastavím. Úprava tohoto subjektu řízení je obsažena v čl. 6 pravidel UNCITRAL. Strany mají možnost si tento orgán buď společně zvolit, anebo mají možnost kdykoliv navrhnout jeho dosazení. Tímto orgánem může být jakákoliv instituce či osoba. Jestliže se do 30 dnů od podání návrhu na dosazení ustavujícího orgánu strany na takovém orgánu nedohodnou, může jakákoliv ze stran požádat o dosazení ustavujícího orgánu sekretáře Stálého arbitrážního soudu v Haagu. Jeho pravomoc je tedy stanovena přímo pravidly UNCITRAL. Sekretář Stálého arbitrážního soudu v Haagu může být též navržen stranami, aby byl ustavujícím orgánem.¹²⁴

Ustanovení rozhodců

Při ustanovování jediného rozhodce platí v případech obou zmíněných procesních řádů, že primárně si osobu takového rozhodce zvolí strany samy. Kodex CAS však stranám poskytuje poloviční lhůtu oproti pravidlům UNCITRAL (30 dní), tedy 15 dnů. Nepodaří-li se stranám na osobě rozhodce dohodnout, nastupuje na scénu ustavující orgán (v případě CAS je to prezident komory), který ustanoví rozhodce místo stran.

Pravidla UNCITRAL navíc v tomto případě dokonce upravují speciální proceduru (čl. 8), která zahrnuje zaslání seznamu obsahujícího jména alespoň tří rozhodců stranám, které do 15 dnů mají možnost zaslat seznam zpět s tím, že z něho odstraní jména nevyhovujících rozhodců a zbylé rozhodce seřadí podle své preference. Na základě toho pak po vypršení oné patnáctidenní lhůty ustavující orgán ustanoví rozhodce na základě takto stranami zaslanych upravených seznamů. Tato procedura se však nepoužije, pokud to strany svou dohodou vyloučí, nebo v případě, že ustavující orgán rozhodne, že se procedura k určení rozhodce v daném případě nehodí. V takovém případě má ustavující orgán diskreční pravomoc k ustanovení rozhodce. Dle mého názoru by se CAS mohl touto speciální procedurou (alespoň v odvolacím řízení) inspirovat – alespoň částečně by to totiž mohlo utišit ty kritiky, kteří si stěžují na nedostatečnou nestrannost a nezávislost výběru rozhodců.

Při ustanovování panelu tří rozhodců se pravidla UNCITRAL od kodexu CAS prakticky neliší a každá strana tedy primárně vybere „svého“ rozhodce. Rozdíl však přichází

¹²⁴ V tomto případě jde též o novinku, která byla zavedena až revizí pravidel UNCITRAL v roce 2010. Viz LEVINE, J.; „*Current trends in international arbitral practice as reflected in the revision of the UNCITRAL Arbitration Rules*“, str. 273-274

v případě neaktivity jedné ze stran. Pravidla UNCITRAL totiž neaktivitu jedné strany nepostihují zastavením řízení (jako kodex CAS v případě, že svého rozhodce nenominuje navrhovatel), ale dává pouze druhé straně možnost požádat ustavující orgán o ustanovení druhého rozhodce místo neaktivní strany.

Oba rozhodci vybraní stranami se pak mají dohodnout na osobě prezidenta panelu. Nestane-li se tak, prezidenta panelu jmenuje ustavující orgán - v případě CAS je to prezident komory bez dalšího, dle pravidel UNCITRAL tak učiní ustavující orgán způsobem dle čl. 8, který upravuje jmenování jediného rozhodce. I zde platí má poznámka, že CAS by se mohl touto úpravou inspirovat, jelikož prezident panelu má poměrně široké pravomoci a jeho jmenování prezidentem komory (kterého volí ICAS, na volbu jehož členů mají významný vliv sportovní federace a olympijské výbory) může vyvolávat otázky nad nestranností a nezávislostí celého panelu.

V případě společenství účastníků se kodex CAS od pravidel UNCITRAL prakticky neliší. Jediný rozdíl je v tom, že ustavující orgán dle pravidel UNCITRAL má při ustanovování panelu namísto stran (nedojde-li ke standardnímu ustavení tribunálu rozhodců) možnost odvolat dosud ustanovené rozhodce a ustanovit místo nich rozhodce jiné (čl. 10 bod 3.).

Námitka podjatosti rozhodců

Jak kodex CAS, tak pravidla UNCITRAL samozřejmě pamatují na možnost zpochybnění nezávislosti či nestrannosti rozhodce. V obou případech má strana, která chce námitku podat, stanovenou určitou lhůtu – v případě kodexu CAS je to 7 dní, v případě pravidel UNCITRAL lhůta více než dvojnásobná, tj. 15 dní ode dne, kdy se daná strana dozvěděla o důvodech zakládajících důvod k podání námitky. V námitce musejí být samozřejmě uvedeny důvody, které stranu k podání námitky vedly. V obou procesních řádech je též upraveno, že se poskytne možnost vyjádření k námitce ostatním stranám, námitkou dotčenému rozhodci i ostatním rozhodcům (jsou-li takoví). Dle Kodexu CAS pak o takové námitce rozhodne ICAS Board (případně celý ICAS).

Pravidla UNCITRAL však obsahují opět „něco navíc“. Strany se totiž mohou na námitce podjatosti shodnout. Ač to není v pravidlech UNCITRAL výslovně řečeno, dovozují, že funkce takového rozhodce je tím fakticky u konce. Stejně tak skončí funkce i rozhodci, který se po podání námitky podjatosti rozhodne svou funkci složit. Ani v jednom z těchto

případů však nelze dovozovat, že by tím byla implicitně potvrzena podjatost rozhodce.¹²⁵ Pokud se však do 15 dnů od oznámení podání námítky podjatosti strany nedohodnou a ani nedojde ke složení funkce ze strany rozhodce, může se strana, která podala námitku, rozhodnout celou věc tzv. „dotáhnout do konce“. V takovém případě pak může požádat ustavující orgán o rozhodnutí ve věci námítky.

Kodex CAS pak obsahuje ještě speciální možnost odvolání rozhodce v případě, že odmítá či nemůže plnit své povinnosti, či nezvládá plnit povinnosti, které mu kodex CAS ukládá, v přiměřeném čase. V takovém případě ho může ICAS (i pouze ICAS Board) odvolat poté, co vyzve strany, dotčeného rozhodce a další rozhodce k vyjádření. O odvolání rozhodce touto cestou však strany nemohou požádat, což je hlavní rozdíl oproti úpravě zániku funkce rozhodce v případě podjatosti.

Pravidla UNCITRAL také pamatují na situaci, kdy rozhodce ve své funkci nekoná či konat ani nemůže (ať už z důvodů faktických, či právních). I v takovém případě však odkazuje na užití procedury užívané k namítání podjatosti rozhodce.

Nahrazení rozhodce

Vznikne-li potřeba nahradit rozhodce v průběhu řízení, uskuteční se jeho ustanovení pomocí stejné procedury, kterou je rozhodce jmenován na počátku řízení. V pravidlech UNCITRAL je k tomu navíc výslovně stanoveno, že při takové proceduře se na ustanovení nového rozhodce bude podílet i ta strana, která při původní proceduře (tj. proceduře ustanovování rozhodce, který je nyní nahrazován) své právo rozhodce navrhnout či se na jeho ustanovení podílet nevykonala. Ve výjimečných případech však může ustavující orgán stranu takového práva zbavit a náhradního rozhodce ustanovit sám, případně náhradního rozhodce vůbec neustanovit (bylo-li již skončeno ústní jednání – ustavující orgán v takovém případě zmocní zbylé rozhodce k pokračování v řízení a vydání rozhodnutí). Předtím však ustavující orgán poskytne stranám i zbylým rozhodcům možnost se k dalšímu postupu v řízení vyjádřit.

Po nahrazení rozhodce se pak zpravidla pokračuje v řízení bez opakování jakékoliv části řízení. Nově ustanovený rozhodce tedy naváže tam, kde ten rozhodce, jenž byl funkce zbaven, skončil.

¹²⁵ Toto je přímo uvedeno v pravidlech UNCITRAL (čl. 13 bod 4.). Důvodem je dle mého soudu to, aby se předešlo případné odpovědnosti rozhodce.

3.4. Předběžná opatření

Co se týče předběžných opatření, je mezi kodexem CAS a pravidly UNCITRAL poměrně zásadní rozdíl. Pravidla UNCITRAL v podstatě připouští možnost nařízení předběžného opatření jak na základě návrhu k arbitrážnímu tribunálu, tak na základě návrhu příslušnému obecnému soudu (čl. 26 bod 9.). Tato současná pravomoc k nařízení předběžného opatření sice zlepšuje pozici strany, která o předběžné opatření žádá (má větší výběr), avšak vyvolává též určité problémy. Jak totiž píše Sammartano¹²⁶, „nejhorší konflikty mezi arbitrážními tribunály a státními soudy mohou vzniknout v případech, kdy mají pravomoc rozhodnout o předběžných opatřeních oba (tedy jak tribunál, tak státní soud).“

Naopak, kodex CAS výslovně stanoví, že dohodou o řešení případných sporů u CAS se strany výslovně vzdávají svého práva požadovat předběžná opatření u státních orgánů (ustanovení R37 odst. 3). Jak však bylo výše uvedeno u řádného arbitrážního řízení u CAS, i zde de facto existuje konkurence mezi panelem rozhodců a státním soudcem.

Co se týče předpokladů, které je potřeba naplnit, vyžadují oba procesní řády stejné podmínky. Je tedy třeba, aby navrhovatel přesvědčil rozhodující orgán o tom, že (i) navrhované předběžné opatření je skutečně nutné k ochraně navrhovatele před neodčinitelnou (či jen těžko odčinitelnou) újmou, že (ii) má šanci uspět v merituu věci, a zda (iii) jeho zájem převažuje nad zájmem odpůrce. Oba procesní řády též obsahují ustanovení o záloze, kterou může být nařízení předběžného opatření podmíněno. Kodex CAS však připouští i variantu, kdy prezident komory (či panel, je-li již ustaven) může v naléhavých případech nařídit předběžné opatření na základě pouhé žádosti, je-li následně umožněno odpůrci se k takovému opatření vyjádřit.

Kodex CAS obsahuje dále speciální ustanovení týkající se automatického zrušení předběžného opatření. K tomu dojde, pokud strana, která navrhla nařízení předběžného opatření, nepodá do 10 dnů poté návrh na zahájení rozhodčího řízení (nutnost podání návrhu na zahájení řádného arbitrážního řízení lze tedy považovat za jakousi zvláštní podmínku, která sice nemusí zabránit nařízení předběžného opatření, její nesplnění však znamená konec platnosti takového předběžného opatření).

Pravidla UNCITRAL zase, na rozdíl od kodexu CAS, obsahují výslovnou úpravu možnosti změny, přerušeni či ukončení platnosti předběžných opatření, která byla v řízení

¹²⁶ RUBINO-SAMMARTANO, M.; „*International arbitration law and practice*. 2. rev. ed.“, str. 647

nařízena. Může se tak stát jak na návrh některé ze stran, tak z iniciativy samotného tribunálu (ovšem jen ve výjimečných případech). Stejně tak pravidla přímo zmiňují i případnou odpovědnost strany, která předběžné opatření požadovala, v případě, že se později ukáže, že takové předběžné opatření nemělo být nařízeno.¹²⁷ Kodex CAS tato ustanovení neobsahuje, což považuji přinejmenším za nešťastné, neboť si lze poměrně velmi dobře představit situaci, kdy předběžné opatření sice bylo nařízeno, přičemž se později ukáže, že neoprávněně. Úprava pro tento případ je tedy dle mého soudu velmi žádoucí.

3.5. Komunikace v řízení a úprava lhůt obecně

Srovnáme-li způsob komunikace dle kodexu CAS a pravidel UNCITRAL, na první pohled je jasné, že zde musí být rozdíl. Ten je primárně dán tím, že řízení před CAS lze označit za institucionální arbitráž, a tedy veškerá komunikace probíhá skrze administrativní orgán, v tomto případě kancelář CAS. Ta zajišťuje hladký průběh komunikace mezi subjekty arbitráže. Naproti tomu pravidla UNCITRAL jsou modelovým právem pro ad hoc arbitráž, a tedy se v tomto ohledu podstatně liší. Strany jsou tak primárně vázány povinností doručovat věci druhé straně sporu (namátkou čl. 3, 4, 20, 21 pravidel UNCITRAL). Určité přiblížení obsahují i Poznámky (bod 7.).

Co se týče doručování, oba procesní řády vyžadují takový způsob komunikace, který umožňuje určitý důkaz o odeslání, resp. doručení. Další pravidla týkající se způsobu doručování jsou poměrně přehledně obsažena v obou procesních řádech, ač podotýkám, že (z mého pohledu) se jeví úprava doručování obsažená v pravidlech UNCITRAL jako o něco podrobnější a možná i propracovanější.¹²⁸

Naopak, co se týče úpravy lhůt, kodex CAS má v tomto případě návrh, když věnuje úpravě celé jedno ustanovení (R32 kodexu CAS), na rozdíl od jediného odstavce v pravidlech UNCITRAL (čl. 2 bod 6.). Úprava je však v zásadě podobná, když se jedná o klasické procesní lhůty. Je však třeba zmínit čl. 25 pravidel UNCITRAL, který obecně omezuje délku

¹²⁷ Jedná se o čl. 26 bod 8. pravidel UNCITRAL. Tento bod byl (společně s několika dalšími) zaveden do pravidel UNCITRAL jejich revizí z roku 2010, přičemž jeho finální verze byla schválena tak, aby dostatečně srozumitelně popsala riziko, které na sebe strany návrhem na předběžné opatření berou. Viz TUCKER, L.A.; „*Interim Measures under Revised UNCITRAL Arbitration Rules: Comparison to Model Law Reflects both Greater Flexibility and Remaining Uncertainty*“, str. 19

¹²⁸ Úprava doručování doznala v pravidlech UNCITRAL poměrně výrazných změn v rámci revize pravidel v roce 2010. Do té doby umožňovala pravidla pouze doručování fyzické. Viz SAWYER, D.C.; „*Revising the UNCITRAL Arbitration Rules: Seeking Procedural Due Process Under the 2010 UNCITRAL Rules for Arbitration*“, str. 24

jakékoliv lhůty stanovené tribunálem na max. 45 dní (tribunál však může lhůtu prodloužit i nad tuto hranici).

3.6. Průběh řízení

Obecně se dá průběh samotného řízení podle obou procesních řádů rozdělit na dvě hlavní etapy – výměna písemných vyjádření (první etapa), po které následuje ústní jednání (druhá etapa).

První etapu dle obou procesních řádů lze ještě rozdělit na dvě kola – nejprve proběhne tzv. „první kolo“ písemných vyjádření. To zahrnuje podání návrhu na zahájení řízení ze strany navrhovatele, na což reaguje odpůrce ve své odpovědi¹²⁹. Tato svá písemná podání následně obě strany rozšíří v „druhém kole“, kdy navrhovatel podá své vyjádření, načež reaguje svým vyjádřením odpůrce. Rozdíl lze však mezi oběma procesními řády nalézt v úpravě změn a doplnění těchto vyjádření.

Pravidla UNCITRAL povolují změny a doplnění zmíněných vyjádření, dokud tribunál takové změny nesezná za již nepatřičné (čl. 22). Tato úprava je značně liberální, nicméně z pohledu stran poměrně nečitelná (v podstatě nemají jistotu, kdy se tribunál rozhodne, že už další změny a doplnění nepřijme) a ozývají se i hlasy, že takový rozsah uvážení je příliš velký¹³⁰; sám se osobně řadím do skupiny těchto kritických hlasů, neboť mi tato diskreční pravomoc tribunálu přijde skutečně příliš extenzivní. Kodex CAS oproti tomu jasně stanoví, že nové nároky (tj. ty, které nebyly uplatněny v prvním kole) lze vznést pouze v kole druhém; po podání vyjádření ve druhém kole lze nové nároky vznést pouze se souhlasem druhé strany (ustanovení R44.1 odst. 1).

Podstatným aspektem je pak také možnost vznesení protinároku. Kodex CAS zmiňuje možnost uplatnění protinároku ve vyjádření odpůrce (*Answer*) v ustanovení R39 (když je zde doslova napsáno „*any conterclaim*“ – to dle mého názoru může též znamenat, že odpůrce by mohl uplatnit též takový protinárok, na který se nevztahuje dohoda o arbitráži). Na rozdíl od kodexu CAS, pravidla UNCITRAL umožňují uplatnit protinárok či námitku započtení pouze za předpokladu, že má tribunál v takovém případě pravomoc (tj. vztahuje se na něj dohoda o arbitráži). Tato možnost byla do pravidel UNCITRAL nově přidána v rámci revize pravidel

¹²⁹ Odpověď (orig. *Response*) je taktéž novinkou zavedenou až v rámci revize pravidel UNCITRAL v roce 2010. Viz LEVINE, J.; „*Current trends in international arbitral practice as reflected in the revision of the UNCITRAL Arbitration Rules*“, str. 272

¹³⁰ RUBINO-SAMMARTANO, M.; „*International arbitration law and practice. 2. rev. ed.*“, str. 825

z roku 2010. Bylo zvažováno několik různých variant zavedení této úpravy, včetně možnosti započtení takového nároku, který je mimo pravomoc tribunálu. Tato možnost však nakonec schválena nebyla, a to i kvůli některým (a dlužno říci, že zřejmě oprávněným) názorům, že by se jednalo o nepřipustné porušení základního principu arbitráže, tj. že tribunál má v dané věci pravomoc pouze v rozsahu dohodnutém v dohodě o arbitráži.¹³¹

Oba procesní řády též shodně upravují postup pro případ, že strany nezvládnou podat svá vyjádření ve druhém kole včas. Tak, nepodá-li včas své vyjádření navrhovatel, povede to k ukončení celého řízení - kodex CAS v takovém případě konstruuje právní domněnku zpětvzetí návrhu, pravidla UNCITRAL zase ukládají tribunálu povinnost vydat příkaz k ukončení řízení. Nepodá-li včas své vyjádření odpůrce, řízení bude nadále pokračovat. Podají-li strany sice svá vyjádření, ale nedostaví se (či svědci jimi povolání) na ústní jednání, na které byly řádně předvolány, ústní jednání proběhne i bez jejich účasti.

Co se průběhu ústního jednání týče, oba procesní řády průběh ústního jednání popisují poměrně stručně, ač úprava v kodexu CAS je o něco podrobnější. Je však třeba říci, že ústnímu jednání dle pravidel UNCITRAL je poměrně široký prostor věnován v Poznámkách (bod 17.). Ohledně dokazování platí, že každá ze stran nese důkazní břemeno k těm důkazům, kterými podporuje svá tvrzení. Oba procesní řády též obsahují možnost ustanovení znalce tribunálem/panelem. Skončení jednání je plně v režii tribunálu/panelu. Strohá úprava dokazování je pak některým kritikům trnem v oku, a to hlavně v odvolacím arbitrážním řízení u CAS.

Na závěr je ještě třeba upozornit, že kodex CAS, jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, umožňuje zrychlené řízení (ustanovení R44.4 kodexu CAS). Takovou možnost pravidla UNCITRAL nenabízejí. Lze však z Poznámek dovodit, že pokud se na tom strany dohodnou, může i řízení dle pravidel UNCITRAL proběhnout rychleji.

3.7. Rozhodnutí ve věci

Rozhodnutí je dle obou procesních řádů tvořeno většinou rozhodců s výjimkou určitých následujících případů. Kodex CAS stanoví, že v případě absence většiny rozhodne prezident panelu. Pravidla UNCITRAL udělují předsedajícímu rozhodci tribunálu o něco větší pravomoci, když může rozhodovat nejen v případě absence většiny, ale též v případě procesních otázek a také tehdy, svěří-li mu pravomoc k rozhodnutí celý rozhodčí tribunál (čl.

¹³¹ CROFT, C.; KEE, C.; „*Update on the UNCITRAL Arbitration Rules Revision*“, str. 446-447

33 bod 2.; takové rozhodnutí samotného předsedajícího rozhodce je pak možno podrobit revizi ze strany tribunálu). Mohlo by se tak zdát, že předsedající rozhodce dle pravidel UNCITRAL má větší pravomoci oproti prezidentovi panelu u CAS. Domnívám se však, že tomu tak úplně není, neboť prezident panelu u CAS má také pravomoc rozhodovat v procesních otázkách (viz ustanovení R44.1 odst. 1 pro část řízení týkající se písemných podání stran, resp. ustanovení R44.2 odst. 1 pro ústní jednání).

Co se týče formy samotného rozhodnutí, platí v obou procesních řádech, že rozhodnutí musí být písemné, datované a podepsané. Rozhodnutí také standardně obsahuje alespoň stručné odůvodnění (nedohodnou-li se obě strany jinak) a je pro strany konečné a závazné (pravidla UNCITRAL dokonce obsahují povinnost splnit rozhodnutí bezodkladně, viz čl. 34 bod 2.). Pravidla UNCITRAL také uvádějí, že pokud na rozhodnutí chybí podpis některého z rozhodců (je-li jich více), pak musí být v takovém rozhodnutí uveden důvod, proč tam takový podpis rozhodce chybí. To by mohlo též indikovat alespoň zmínku o případném dissentujícím stanovisku takového rozhodce, zatímco v kodexu CAS se jasně stanoví, že dissentující stanoviska se nepřipouštějí ani neuvádějí.¹³²

Podepsané rozhodnutí se poté doručuje stranám, přičemž u CAS existuje ještě mezikrok v podobě kontroly rozhodnutí, kterou provádí sekretář CAS. Pravidla UNCITRAL však neexistenci tohoto mezikroku nahrazují ustanovením čl. 38, jenž zmiňuje možnost opravy rozhodnutí, kterou může strana navrhnout do 30 dnů od doručení rozhodnutí. Uzná-li tribunál, že je takový návrh odůvodněný, opraví rozhodnutí nejpozději do 45 dnů od podání návrhu. Tribunál však nemusí čekat na návrh některé ze stran a může rozhodnutí opravit sám (ve lhůtě 30 dnů od komunikace rozhodnutí stranám). Kodex CAS pak navíc umožňuje možnost komunikovat stranám pouze výrokovou část rozhodnutí (s tím, že odůvodnění takového rozhodnutí bude komunikováno stranám později); takové rozhodnutí je pak vynutitelné již doručením výrokové části. Důvodem takového postupu je rychlejší možnost postupu podle rozhodnutí.

Co se týče publikace rozhodnutí, standardně platí, že rozhodnutí se nezveřejňuje; strany však mohou společně svolit k jeho zveřejnění. Pravidla UNCITRAL pak ještě zvlášť připouští možnost zveřejnění rozsudku v případech, kdy je k tomu nějaká ze stran ze zákona povinna, či v případech, kdy strana chrání či usiluje o nějaký svůj právní nárok nebo je třeba

¹³² V ustanovení R46 kodexu CAS se výslovně píše: „*Dissenting opinions are not recognized by the CAS and are not notified.*“

rozhodnutí užit ve vztahu k nějakému právnímu řízení před soudem či jiným oprávněným orgánem.

Strany mohou dle obou procesních řádů požádat též o výklad rozhodnutí. Dle pravidel UNCITRAL o něj může každá ze stran do 30 dnů od doručení rozhodnutí požádat tribunál, který pak takové odůvodnění do 45 dnů poskytne. Kodex CAS stanoví, že strana může o výklad rozhodnutí požádat ve lhůtě 45 dnů od oznámení rozhodnutí; tady však podobnost končí. Zatímco v pravidlech UNCITRAL v podstatě nejsou kladeny žádné podmínky pro poskytnutí výkladu, kodex CAS stanoví, že výklad bude poskytnut pouze, je-li rozhodnutí nejasné či jinak po obsahové stránce nedokonalé (zřejmě i včetně situace, kdy rozhodnutí nepokrývá celý předmět řízení).¹³³ To nejdříve předběžně posoudí prezident komory, který následně (shledá-li takový návrh opodstatněným) předá návrh k rozhodnutí panelu., který o něm rozhodne do 30 dnů. V podstatě tak může dojít i k situaci, kdy prezident komory shledá návrh jako opodstatněný, ale panel poté výklad nepodá, neboť rozhodne, že k němu není důvod. Domnívám se však, že se jedná spíše o teoretickou možnost, neboť by tímto způsobem CAS podrýval svou vlastní autoritu.

Pravidla UNCITRAL nabízejí navíc ještě možnost dodatečného rozhodnutí, nevyčerpal-li tribunál ve svém konečném rozhodnutí (či příkazu k ukončení řízení) celý předmět řízení. Žádost o vydání dodatečného rozhodnutí je třeba podat do 30 dnů od doručení rozhodnutí/příkazu. Pokud tribunál uzná oprávněnost žádosti, doplní původní či vydá nové rozhodnutí pokrývající celý předmět řízení, a to do 60 dnů od podání žádosti (tuto lhůtu však lze prodloužit). Kodex CAS však na tuto situaci pamatuje zřejmě také, a to v rámci ustanovení R63 o výkladu rozhodnutí (viz předchozí odstavec).

Kromě rozhodnutí však je dle obou procesních řádů možné ukončit řízení i jiným způsobem. Nejčastěji se bude jednat o vzájemnou dohodu mezi stranami. Taková dohoda pak může být vtělena do rozhodčího nálezu, čímž se výrazně zvedne její váha ve smyslu vynutitelnosti. Další možností je skočení řízení z jiných důvodů, nežli je dohoda mezi stranami. To se děje skrze vydání příkazu k ukončení řízení (dle pravidel UNCITRAL ho vydává tribunál, dle kodexu CAS panel nebo případně prezident komory, nebyl-li panel ještě ustaven).

¹³³ V ustanovení R63 kodexu CAS se výslovně píše: „...if the operative part of the award is unclear, incomplete, ambiguous, if its components are self-contradictory or contrary to the reasons, or if the award contains clerical mistakes or mathematical miscalculations.“

3.8. Náklady řízení

Posledním porovnávaným institutem jsou náklady řízení. Jednotlivé složky, které jsou zahrnuty do nákladů řízení, jsou v obou procesních řádech podobné – shodně nalezneme v obou úpravách, že mezi náklady řízení se počítají náklady na rozhodce, svědky a znalce (a případně i tlumočníky). Pravidla UNCITRAL pak zahrnují i náklady na ustavující orgán a též náklady na sekretáře Stálého rozhodčího soudu v Haagu. Kodex CAS započítává do nákladů řízení i náklady na kancelář CAS (fixně stanovená částka 1.000 švýcarských franků), další administrativní náklady CAS a též na ad hoc úředníka (byl-li přidělen). V podstatě by tedy arbitráž dle pravidel UNCITRAL měla být o něco levnější, což je však pochopitelné, neboť se zde nemusí kalkulovat s náklady na provoz instituce tak, jako je tomu v případě CAS.

V obou procesních řádech je upravena též záloha na náklady řízení. Zatímco však kodex CAS stanoví, že takovou zálohu na náklady řízení je třeba zaplatit vždy, pravidla UNCITRAL dávají tribunálu pouze možnost zaplacení takové zálohy na náklady řízení uložit. Výše zálohy, kterou je potřeba zaplatit, je rozdělena stejným dílem mezi sporné strany. Pokud není celá záloha zaplacená ve stanovené lhůtě (pravidla UNCITRAL udávají lhůtu 30 dní, kodex CAS nechává stanovení lhůty na kanceláři CAS), mají ostatní strany možnost zaplatit zálohu namísto strany, která svou část neuhradila (motivací k tomu bude zřejmě zájem o meritorní vyřešení sporu). Pokud tak některá ze stran neučiní, může tribunál dle pravidel UNCITRAL řízení přerušit či ukončit (čl. 43 bod 4.); kodex CAS v takovém případě stanoví (bez možnosti odchylného postupu), že řízení se ukončí (ustanovení R64.2 odst. 2).

Při rozhodování o nákladech rozhodčího řízení dle pravidel UNCITRAL platí, že tyto nese neúspěšná strana sporu. Tribunál však může jakoukoliv součást nákladů rozdělit mezi strany, je-li to vzhledem k okolnostem případu důvodné. Kodex CAS jako obecné pravidlo stanoví, že panel má diskreční pravomoc poskytnout vítězné straně sporu příspěvek na právní výlohy a jiné výdaje související s řízením (zejména na svědky, znalce a tlumočníky; viz ustanovení R64.5 kodexu CAS).

Závěr

Alternativní řešení sporů v oblasti sportu se, minimálně na mezinárodní úrovni, těší velké oblibě. Jak bylo popsáno v první kapitole této práce, ať již jde o arbitráž, mediaci, conciliaci či jiné metody – ty všechny poskytují jak sportovcům na jedné straně, tak též sportovním organizacím na straně druhé nepoměrně kvalitnější úroveň ochrany nežli tomu je u obecných soudů. Obecné soudy dokonce samy podněcují k ADR, a to nejen ve sportovní oblasti. Výhody jsou jasné – nižší náklady, větší rychlost i efektivita, odborná znalost problematiky a důvěrnost jsou těmi zřejmě nedůležitějšími z nich. Někdo by tedy mohl říci, že je jen otázkou času, kdy ADR přebere otěže řešení sporů i v ostatních odvětvích lidského života a třeba časem nahradí i obecné soudy.

Troufám si však tvrdit, že v odvětví sportu však již minimálně několik let platí, že otěže ADR převzalo. Stalo se tak skrze rozhodování sporů na půdě Arbitrážního soudu pro sport, tedy CAS. Jak bylo ve druhé kapitole výše popsáno, pokus o zřízení nezávislého rozhodovacího orgánu ve věcech olympijských sportů se za více než 30 let jeho existence stal jakýsi „nejvyšší sportovní soud“, který je více či méně znám po celém světě.

Předmětem druhé kapitoly byl tedy právě CAS. Hlavními pilíři jeho stále vzrůstající obliby jsou relativně nízké náklady, rychlost a efektivita rozhodování, odborné znalosti rozhodců v oblasti sportu a dostatečná flexibilita, kterou CAS poskytuje sporným stranám. To všechno jsou atributy, kterými státní soudy a další veřejné orgány obvykle nedisponují a které tedy zajišťují konstantní nárůst případů řešených u CAS. To je však jen jeden úhel pohledu. Je totiž možné odůvodnit nárůst případů řešených u CAS i tím, že jeho pravomoc zahrnuje do svých pravidel a regulí postupně všechny významné (i méně významné) sportovní organizace a federace. Například sportovcům pak tedy v podstatě nezbývá jiná možnost, nežli se na CAS obrátit. To vyvolává otázky, zdali je takový režim skutečně právě bezvadný.

Kritickým okem se na tuto problematiku naposledy podíval německý odvolací soud v Mnichově. Při řešení sporu rychlobruslařky Pechsteinové poměrně racionální argumentací poukázal na citlivá místa arbitráže vedené u CAS. Minimálně argument poukazující na nedostatek neutrality CAS stojí za úvahu. Jak bylo totiž popsáno, CAS sice v průběhu let několikrát změnil svou vnitřní strukturu a způsob jejího vytváření s cílem eliminovat jakékoliv pochybnosti o jeho nezávislosti (na IOC) a nestrannosti, avšak o tom, zda se mu to povedlo, se vedou debaty i v současnosti (jak ostatně případ Pechsteinové ukazuje). Můj názor na tento problém je takový, že ani současná úprava vnitřní struktury CAS nezaručuje

naprostou neutralitu CAS a jednotlivých rozhodců, domnívám se však, že to ani není objektivně možné. Poukazují-li totiž někteří osobní vazby a známosti mezi jednotlivými aktéry (rozhodci, zástupci stran, funkcionáři sportovních asociací, federací atp.) a jejich možné skryté zájmy, dovoluji si jim oponovat, že takové osobní vazby a známosti existují takřka jistě i u státních soudů a soudců. I tam se na ně čas od času poukáže, nicméně legitimitu rozhodnutí státních soudů z tohoto důvodu zpochybňuje jen málokdo. I proto se domnívám, že výhody řízení u CAS převažují nad nevýhodami, a ač mnohdy třeba sportovci nemají v podstatě možnost výběru, je CAS pro výše zmíněné výhody i pro ně nejvhodnější alternativou.

Dále byla v této kapitole popsána struktura jednotlivých orgánů CAS a jejich tvorba, která v průběhu let doznala určitých změn. Některé tyto změny byly iniciovány praktickou potřebou, některé bylo nutno provést za jiným účelem. Lze však stále zaslechnout kritické hlasy, které například u ICAS tvrdí, že je neustále pod vlivem sportovních organizací. Těmto hlasům se nelze divit, neboť systém volby členů ICAS skutečně nahrává těmto spekulacím, když se vlastně na volbě všech 20 členů ICAS určitým způsobem, ať už přímo či nepřímo, podílí právě sportovní organizace. Je tedy otázkou, zda by do nominace členů ICAS neměli být více zapojeni sportovci, aby se tak předešlo námitkám, že CAS je v podstatě prodlouženou rukou sportovních organizací v čele s IOC. Osobně bych se k tomuto řešení přikláněl. Poukázáno bylo též na v současné době stále aktuální problematiku nezávislosti a nestrannosti rozhodců CAS, kde SFT vydal v poslední době několik významných rozhodnutí.

Dále byla podrobně popsána procedura řádného rozhodčího řízení před CAS. Cílem tohoto podrobného zpracování bylo přiblížit samotný průběh řízení před CAS, a to jak pro utvoření určitého obrazu fungování CAS, tak pro jeho následné porovnání s pravidly UNCITRAL pro arbitráž v následující kapitole. Dále byl přiblížen průběh odvolacího arbitrážního řízení, které v současné době zaměstnává rozhodce CAS nejvíce. Tím, že se rozhodnutí v odvolacím řízení standardně zveřejňují, je umožněno CAS vytvářet už dnes poměrně širokou masu rozhodnutí, ke kterým CAS zpravidla přihlíží i v kauzách následujících (ač z formálního hlediska se u rozhodnutí CAS doktrína *stare decisis* neuplatňuje, neboť rozhodnutí jsou závazná pouze pro sporné strany v tom konkrétním případě). Tím CAS též přispívá k formování tzv. *lex sportiva*, tj. určitého na národních státech nezávislého sportovního práva. Problematika tohoto pojmu a jeho rozbor by však vydal na samotnou závěrečnou práci, a tedy jsem tento pojem ve své práci dále nerozváděl. Lze však,

alespoň co se chápání pojmu *lex sportiva* týče, odkázat na syntézu názorů různých autorů, kterou provedli Gardiner a další ve své knize věnované sportovnímu právu.¹³⁴

Prostor byl věnován také řešení sporů před CAS pomocí mediačního řízení. Tato nezávazná metoda není zatím (nejen) u CAS příliš využívána, nicméně se ukazuje, že je neustále na vzestupu, a existují důvodné předpoklady, že obliba této formy alternativního řešení sporů bude růst. V následující podkapitole byla řeč o tzv. ad hoc divizích, které CAS tvoří při velkých sportovních akcích. Tato forma řešení sporů přímo v dějišti dané akce je od letních OH v Atlantě v roce 1996 dalším vítězstvím CAS na poli rozhodování sportovních sporů, ač ani tuto oblast nelze označit za nespornou a i v současnosti se ve spojení s rozhodováním ad hoc divizí CAS hovoří zejména o určitých nedostacích řádného soudního procesu. Nelze však popřít, že se jedná o velice efektivní metodu, která především sportovcům umožňuje řešení sporů v tak krátké době, aby jim případně nezabránila v právoplatném startu na té které sportovní akci (a tím jim v některých případech nezhatila mnohdy jedinou reálnou šanci na zápis do historie).

Další podkapitola stručně nastínila současnou problematiku dopingu a roli CAS v projednávání dopingových kauz sportovců. Jde o téma velmi aktuální, které světem sportu hýbalo, hýbe a hýbat dozajista bude. Případy světových sportovců usvědčených z dopingu jako jsou Marion Jonesová, Justin Gatlin či v poslední době asi nejvíce rezonující případ Lance Armstronga to pak jen dokládají. Ač jsou jak sportovní organizace, tak národní státy v podstatě zajedno v boji proti dopingu, jedná se o oblast velmi složitou (což dokládá samotný WADC, který je velmi obtížně čitelným dokumentem), čímž samozřejmě vzniká prostor pro třecí plochy. CAS hraje v dopingových případech sportovců světové třídy roli exkluzivního odvolacího orgánu, což potvrdil i nově účinný Světový antidopingový kodex. K jeho detailní analýze však není v této práci prostor, proto jsem pouze poukázal na základní premisy přezkumu u CAS a poměrně výsadní pozici WADA v tomto kontextu. Zároveň jsem však zmínil též úskalí přezkumu dopingových sporů před CAS, stejně jako některá navrhovaná řešení či úpravy současného systému.

Poslední podkapitola této druhé kapitoly o CAS pak přiblížila poměrně novou možnost poskytnutí právní pomoci při řízení před CAS. Zavedením této novinky CAS znovu

¹³⁴ GARDINER, S.; O'LEARY, J.; WELCH, R.; BOYES, S.; NAIDOO, U.; „*Sports Law. Fourth edition.*“, str. 81-83

posílil svou pozici jakožto orgánu, který zajišťuje řádný a spravedlivý proces, a tedy umožňuje takové řešení sporů, které bude národními státy uznáváno.

Náplní poslední kapitoly této práce pak bylo porovnání procesní úpravy řádného arbitrážního řízení u CAS a pravidel UNCITRAL pro arbitráž. Existence některých rozdílů byla v podstatě jasná ještě před provedením komparace, jako například způsob komunikace mezi stranami a panelem/tribunálem rozhodců či některé složky nákladů řízení. Tyto rozdíly plynou z odlišnosti typu arbitráže, pro kterou jsou jednotlivé procesní řády určeny – v případě kodexu CAS je jedná o institucionalizovanou arbitráž, v případě pravidel UNCITRAL o arbitráž ad hoc. Mezi takové bychom mohli řadit jmenování rozhodců v případě, že tak neučiní strany, či rozhodné právo v případě, že si její strany nezvolí.

Celkově je možno shrnout, že pravidla UNCITRAL a kodex CAS jsou si velmi podobné, avšak mezi nimi existují určité rozdíly. Tyto rozdíly byly v jednotlivých podkapitolách popsány, přičemž hlavní rozdíl vidím v úpravě ustanovování rozhodců v případě nedohody sporných stran. Zatímco kodex CAS pro případ nedohody mezi stranami volí postup, ve kterém hraje hlavní roli prezident dané komory (o jehož nestrannosti či nezávislosti je možné pochybovat), pravidla UNCITRAL poskytují zvláštní proceduru, která se jeví jako daleko lepší možnost postupu v případě prvotní nedohody stran. Proto, jak jsem již v dané části práce napsal, bych viděl tuto zvláštní proceduru jako vhodné řešení též pro řízení před CAS, čímž by se dle mého alespoň oslabily výtky kritiků současného řešení této situace v kodexu CAS. Mezi další nikoli nevýznamné rozdíly pak řadím odlišnost obou procesních řádů v případě vznesení protinároku či námítky započtení, ustanovení týkající se platnosti předběžných opatření a odpovědnosti za ně, a také pravidla týkající se úhrady nákladů řízení. Dále též stojí za povšimnutí, že až na výjimky jsou lhůty uvedené v kodexu CAS oproti lhůtám v pravidlech UNCITRAL kratší. Částečně se to dá, dle mého názoru, vysvětlit potřebou rychlejšího rozhodování v případě CAS, a to hlavně u odvolacího řízení (které sice nebylo předmětem tohoto porovnání, avšak část úpravy týkající se lhůt se na něj použije také).

Na úplný závěr lze tedy říci, že alternativní řešení sporů získává v posledních letech na oblibě. Ve sportovním odvětví má svého silného zástupce, kterým je švýcarský Arbitrážní soud pro sport (CAS). Ten, ač má i některé odpůrce, si za dobu své existence vybudoval poměrně silnou pozici při rozhodování sporů týkajících se sportovní problematiky. Trápí ho však dlouhodobě určité problémy, které se snaží tu více, tu méně povedeně řešit. Problémem i

v současné době tak zůstává jeho ne zcela vyjasněná pozice vůči Mezinárodnímu olympijskému výboru, z jehož popudu celý CAS vznikl a který je i v současné době hlavním přispěvatelem na chod CAS. Zároveň se kritikům (nyní v čele s německými soudy) nelíbí ani struktura orgánů CAS, konkrétně a hlavně vliv sportovních organizací na výběr členů ICAS, a potažmo tedy rozhodců CAS. Právě před německými státními soudy nyní čelí CAS největší hrozbě zhroucení své existence od doby případu *Lazutina, Danilova* v roce 2003, a to jak v případě rychlobruslařky C. Pechsteinové, tak německého fotbalového klubu SV Wilhelmshaven. Uvidíme tedy, jak se oba případy vyvinou, nicméně by byla velká škoda, kdyby sportovní svět přišel o svůj vrcholný orgán rozhodování sporů. Ten totiž i přes některé nedostatky představuje dle mého názoru nejlepší nabízené řešení sporů v oblasti sportu, a to jak pro sportovní organizace, tak pro sportovce samotné.

Seznam použitých zkratk

Zkratka	Anglický název	Český název
CAS/TAS	<i>Court of Arbitration for Sport</i>	Arbitrážní soud pro sport
ICAS	<i>International Council of Arbitration for Sport</i>	Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž
OH	<i>Olympic Games</i>	Olympijské hry
IPC	<i>International Paralympic Committee</i>	Mezinárodní paralympijský výbor
IOC	<i>International Olympic Committee</i>	Mezinárodní olympijský výbor
IF	<i>International Federations</i>	mezinárodní (sportovní) federace
ASOIF	<i>Association of Summer Olympic International Federations</i>	Asociace mezinárodních federací letních olympijských sportů
AIOWF	<i>Association of International Olympic Winter Sports Federations</i>	Asociace mezinárodních federací zimních olympijských sportů
ANOC	<i>Association of National Olympic Committees</i>	Asociace národních olympijských výborů
SFT	<i>Swiss Federal Tribunal</i>	švýcarský Federální tribunál
PILA	<i>Private International Law Act</i>	švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém
ADR	<i>Alternative Dispute Resolution</i>	alternativní řešení sporů
USOC	<i>United States Olympic Committee</i>	Olympijský výbor USA
USADA	<i>United States Anti-Doping Agency</i>	Americká antidopingová agentura
ISU	<i>International Skating Union</i>	Mezinárodní bruslařská

		federace
DESG	<i>German Speedskating Community</i>	Německá rychlobruslařská federace
CONI	<i>Italian National Olympic Committee</i>	Italský olympijský výbor

Seznam použitých zdrojů

Tištěné monografie a sborníky

1. BLACKABY, N.; PARTASIDES, C.; „*Redfern and Hunter on International Arbitration. 5th ed.*“, Oxford University Press, 2009. xlvii, 849 s. ISBN 978-0-19-955718-9.
2. BLACKSHAW I. S.; „*Sport, Mediation and Arbitration.*“, T.M.C. Asser Press, 2009. 577 s. ISBN 978-90-6704-307-6.
3. BLACKSHAW, I. S.; SIEKMANN, R.C.R.; SOEK, J.; „*The Court of Arbitration for Sport 1984 – 2004.*“, T.M.C. Asser Press, 2006. 577 s. ISBN 978-90-6704-204-8.
4. BORN, G. B.; „*International Arbitration: Law and Practice*“, Kluwer Law International, 2012. 480 s. ISBN 978-90-411-4562-8.
5. GARDINER, S.; O'LEARY, J.; WELCH, R.; BOYES, S.; NAIDOO, U.; „*Sports Law. Fourth edition.*“, Routledge, 2012. 590 s. ISBN 978-0-415-59184-3.
6. HAMERNÍK, P.; „*Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem.*“, Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. 87 s. ISBN 978-80-87439-07-4.
7. HAMERNÍK, P.; „*Sportovní právo s mezinárodním prvkem*“, Praha: Auditorium, 2007. 142 s. ISBN 978-80-903786-1-2.
8. PATOCCHI, P. M.; „*The Swiss International Sports Arbitration Reports.*“, JurisNET LLC, 2012. 597 s. ISBN 978-1-937518-08-0.
9. RUBINO-SAMMARTANO, M.; „*International arbitration law and practice. 2. rev. ed.*“ The Hague: Kluwer Law International, 2001. xxi, 1058 s. ISBN 90-411-1425-4.
10. WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol.; „*Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací.*“, Praha: Linde, 2014. 624 s. ISBN 978-80-7201-940-3.

Mezinárodní dokumenty

1. *Kodex CAS pro sportovní arbitrážní řízení*, účinný od 1. 3. 2013. [online]. Dostupný z WWW: http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code20201320corrections20finales20_en_.pdf/.
2. *Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů*, 1958. Vyhlášena též ve Sbírce zákonů ČR pod č. 74/1959 Sb. [online]. Dostupná z WWW: http://files.pohledavkyvzahranici.cz/200000014-d9978da917/newyorska_umluva.pdf/.

3. *Poznámky UNCITRAL o postupu arbitrážního řízení*, verze z roku 2012. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-notes/arb-notes-e.pdf>>.
4. *Pravidla CAS pro mediaci*, účinná od 1. 9. 2013. [online]. Dostupná z WWW: <http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Mediation20Rules20201320_clean20final_ggr.pdf>.
5. *Pravidla UNCITRAL pro arbitrážní řízení*, revize 2010. [online]. Dostupná z WWW: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf>>.
6. *Světový antidopingový kodex (WADC)*, účinný od 1. 1. 2015. [online]. Dostupný z WWW: <<https://wada-main-prod.s3.amazonaws.com/resources/files/wada-2015-world-anti-doping-code.pdf>>, v české verzi pak zde: <http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf>.

Odborné články

1. BLACKSHAW, I.; „*The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively „Within the Family of Sport“*“, The Entertainment and Sports Law Journal, 2003, vol. 2, no. 2, str. 61-83. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf>>.
2. BUBNÍK, G.; „*Dopingová aféra rychlobruslařky Pechsteinové pokračuje*“, Česká pozice (Lidové noviny) [online]. 12.3.2015, [cit. 14.3.2015]. Dostupné z WWW: <http://ceskapozice.lidovky.cz/dopingova-afera-rychlobruslarky-pechsteinova-pokracuje-peu-/tema.aspx?c=A150310_103935_pozice-tema_lube>.
3. CROFT, C.; KEE, C.; „*Update on the UNCITRAL Arbitration Rules Revision*“, European Journal of Law Reform, Vol. XI, no. 3, str. 445-454. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
4. DOLEŽALOVÁ, M.; „*Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách*“, Bulletin advokacie 1-2/2015, s. 40. [online]. Dostupné v databázi Beck Online.
5. DOWNIE, R.; „*Improving the Performance of Sports Ultimate Umpire: Reforming the Governance of the Court of Arbitration for Sport*“, Melbourne Journal of International Law, Vol 12, 2011. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.law.unimelb.edu.au/files/dmfile/download68941.pdf>>.

6. FINDLAY, H. A.; „*Rules of a Sport- Specific Arbitration Process as an Instrument of Policy Making*“, 16 Marq. Sports L. Rev. 73 (2005). [online]. Dostupné z WWW: <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1340&context=sportslaw>>.
7. GRABOWSKI, M.; „*Both Sides Win: Why Using Mediation Would Improve Pro Sports*“, 5 Harv. Journal of Sports & Entertainment Law 189, 2014. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
8. GUBI, J.; „*The Olympic Binding Arbitration Clause and the Court of Arbitration for Sport: An Analysis of Due Process Concerns*“, 18 Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J. 997. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
9. HERBOCZKOVÁ, J.; „*Amiable compositeur v mezinárodním rozhodčím řízení*“, Právní rozhledy 17/2008, s. 632. [online]. Dostupné v databázi Beck Online.
10. KUMAR, S.; „*A Study of Development of Arbitration in the Resolution of Disputes in the Field of Sports*“, 8. ledna 2014, [online]. Dostupné z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2376109>.
11. LEVINE, J.; „*Current trends in international arbitral practice as reflected in the revision of the UNCITRAL Arbitration Rules*“, 31 U.N.S.W.L.J. 266 2008. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
12. MITTEN, M. J.; „*Judicial Review of Olympic and International Sports Arbitration Awards: Trends and Observations*“, Pepper. Disp. Res. Law Journal, Vol. 10:1, 2009. [online]. Dostupné z WWW: <<http://law.pepperdine.edu/dispute-resolution-law-journal/issues/volume-ten/mitten-article.pdf>>.
13. MITTEN, M. J.; „*The Court of Arbitration for Sport and its Global Jurisprudence: International Legal Pluralism in a World Without National Boundaries*“, 30 Ohio St. J. on Disp. Resol. 1 2014-2015. [online]. Dostupné z databáze HeinOnline.
14. POLKINGHORNE, M.; PARALIKA, M.; „*Revision of the UNCITRAL Arbitration Rules: The Current State of Play*“, 1 Contemp. Asia Arb. 1 2008. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
15. REILLY, L.; „*Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes, An Symposium*“, J. Disp. Resol. (2012). [online]. Dostupné z WWW: <<http://scholarship.law.missouri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1124&context=jdr>>.

16. SAWYER, D.C.; „*Revising the UNCITRAL Arbitration Rules: Seeking Procedural Due Process Under the 2010 UNCITRAL Rules for Arbitration*“, 1 Int'l Com. Arb. Brief 24 2011. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
17. SCHERER, M.; HEISKANEN, V.; MOSS, S.; „*Domestic Review of Investment Treaty Arbitrations: The Swiss Experience*“, 27 ASA Bull. 2/2009, str. 256-279.
18. TUCKER, L.A.; „*Interim Measures under Revised UNCITRAL Arbitration Rules: Comparison to Model Law Reflects both Greater Flexibility and Remaining Uncertainty*“, 1 Int'l Com. Arb. Brief 15 2011. [online]. Dostupné v databázi HeinOnline.
19. VAN VAERENBERGH, A.; „*Regulatory Features and Administrative Law Dimensions of the Olympic Movement's Anti-doping Regime*“, IILJ Working Paper 2005/11. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.iilj.org/publications/documents/2005.11Vaerenbergh.pdf>>.
20. VETTER, M.; „*The CAS An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland*“, Sports Law eJournal (2008). [online]. Dostupné z WWW: <<http://epublications.bond.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=slej>>.
21. WESTON, M. A.; „*Doping Control, Mandatory Arbitration, and Process Dangers for Accused Athletes in International Sports*“, Pepper. Disp. Res. Law Journal, Vol. 10:1, 2009. [online]. Dostupné z WWW: <<http://law.pepperdine.edu/dispute-resolution-law-journal/issues/volume-ten/weston-article.pdf>>.
22. WESTON, M. A.; „*Anatomy of the First Public International Sports Arbitration and the Future of Public Arbitration after USADA v. Floyd Landis*“, Yearbook on Arbitration and Mediation 2 (2010). [online]. Dostupné z WWW: <http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1010&context=maureen_weston>.
23. YI, D. H.; „*Turning Medals into Metal: Evaluating the Court of Arbitration for Sport as an International Tribunal*“ (2006). [online]. Dostupné z WWW: <http://digitalcommons.law.yale.edu/student_papers/24/>.

Judikatura

1. Německo. *Pechstein v. ISU, DESG*, U 1110/14 Kart. [online]. [cit. 14.3.2015]. Německý originál dostupný z WWW: <http://www.schertz-bergmann.de/aktuelles/150115_OLG-Muenchen_U1110-14-Kart.pdf>; částečný neoficiální překlad do angličtiny dostupný zde: <<http://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/the-pechstein-ruling-of-the-olg-munich-a-rough-translation>>.

2. Švýcarsko. *A. v. Federation Internationale des Luttés Associées (FILA)*, CAS 2000/A/317. [online]. [cit. 14.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://jurisprudence.tas-cas.org/sites/CaseLaw/Shared%20Documents/2216.pdf>>.
3. Švýcarsko. *Alejandro Valverde Belmonte v. INOC, WADA, UCI*, Tribunal Fédéral, 4A_234/2010. [online]. [cit. 14.3.2015]. Anglický překlad dostupný z WWW: <<http://www.swissarbitrationdecisions.com/sites/default/files/29%20octobre%202010%204A%20234%202010.pdf>>.
4. Švýcarsko. *Cañas v. ATP Tour, CAS*, Tribunal Fédéral, 4P.172/2006. [online]. [cit. 14.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://law.marquette.edu/assets/sports-law/pdf/2012-conf-canas-english.pdf>>.
5. Švýcarsko. *Demetris v. FINA*, CAS 2002/A/432.
6. Švýcarsko. *Gundel v. FEI*, Tribunal Fédéral, 4P.217/1992.
7. Švýcarsko. *Lazutina & Danilova v. IOC*, Tribunal Fédéral, 4P. 267/2002. [online]. [cit. 14.3.2015]. Anglický překlad dostupný zde: <<http://sportrecht.org/cms/upload/10verband/SchwBGzuTAS.pdf>>.
8. Švýcarsko. *Napoleon v. FINA*, CAS 2010/A/2216. [online]. [cit. 14.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://jurisprudence.tas-cas.org/sites/CaseLaw/Shared%20Documents/2216.pdf>>.
9. Velká Británie. *Greig v. Insole*, 3 All ER 449. [online]. [cit. 14.3.2015]. Dostupný z WWW: <<http://www.sci.brooklyn.cuny.edu/~schopra/GreigInsole.pdf>>.

Zákony

1. Česko. Zákon č. 91 ze dne 25. ledna 2012 o mezinárodním právu soukromém. In Sbíрка zákonů České republiky. 2012, částka 35, s. 1490-1515. Dostupný také z WWW: ISSN 1211- 1244.
2. Švýcarsko. Federální zákon o mezinárodním právu soukromém ze dne 18. prosince 1987, kapitola 12. Anglický překlad. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.swissarbitration.org/sa/download/IPRG_english.pdf>.

Internetové zdroje

1. *Asser institute – Centre for International and European Law* [online]. [cit. 10.12.2014] Dostupné z WWW: <<http://www.asser.nl>>.
2. *Tribunal Arbitral du Sport - Court of Arbitration for Sport* [online]. [cit. 10.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.tas-cas.org>>.

3. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*. [online]. [cit. 10.12.2014] Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org>>.
4. DUVAL, A.; „*A Pechstein Ruling of the OLG München – A Rough Translation*“, [online]. Asser International Sports Law Blog, 6.2.2015 [cit. 10.2.2015] Dostupné z WWW: <<http://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/the-pechstein-ruling-of-the-olg-munchen-a-rough-translation>>.
5. DUVAL, A.; „*A Pechstein Ruling of the Oberlandesgericht München – Time for a New Reform of CAS?*“, [online]. Asser International Sports Law Blog, 19.1.2015 [cit. 2.2.2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/the-pechstein-ruling-of-the-oberlandesgericht-munchen-time-for-a-new-reform-of-cas>>.
6. DUVAL, A.; „*The aftermath of the Pechstein ruling: Can the Swiss Federal Tribunal save CAS arbitration? By Thalia Diathesopoulou*“, [online]. Asser International Sports Law Blog, 3.3.2015 [cit. 12.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/the-aftermath-of-the-pechstein-ruling-can-the-swiss-federal-tribunal-save-cas-arbitration-by-thalia-diathesopoulou>>.
7. REEB, M.; „*Matthieu Reeb: Nowadays, the presumption that CAS is governed by the Olympic Movement has disappeared*“, [online]. Jiné právo, 6.3.2015 [cit. 12.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>>.
8. SEGESSER, G. VON; „*Swiss Federal Tribunal rejects multiple standard of independence and impartiality among arbitrators*“, [online]. Kluwer Arbitration Blog, 25.1.2011 [cit. 12.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2011/01/25/swiss-federal-tribunal-rejects-multiple-standards-of-independence-and-impartiality-among-arbitrators/>>.
9. WESSING, T.; BERT, P.; „*Sports Arbitration – Bremen Court of Appeals Grants Access to Courts, Finds FIFA Compensation Rules Illegal*“, [online]. Kluwer Arbitration Blog, 16.2.2015 [cit. 12.3.2015]. Dostupné z WWW: <<http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2015/02/16/sports-arbitration-bremen-court-of-appeals-grants-access-to-courts-finds-fifa-compensation-rules-illegal>>.

Alternativy řešení sporů ve sportu na mezinárodní úrovni s důrazem na mezinárodní sportovní arbitráž

Klíčová slova: alternativní řešení sporů, Arbitrážní soud pro sport, UNCITRAL

Resumé

Předkládaná práce si klade za cíl seznámit čtenáře se základními metodami alternativního řešení sporů v oblasti sportu na mezinárodní úrovni, které jsou v současnosti k dispozici. V úvodní kapitole je obecně pojednáno o pojmu alternativního řešení sporů, důvodech jeho vzrůstající oblíbenosti právě ve sféře sportu, jeho výhodách a vnímání alternativního řešení sporů ve světě.

Předmětem druhé kapitoly je podrobný rozbor v současnosti zřejmě nejvýznamnější instituce na poli alternativního řešení sporů v oblasti sportu, kterou je Arbitrážní soud pro sport (CAS) sídlící ve švýcarském Lausanne. Po více než 30 letech existence je tato instituce již zavedenou značkou, která nabízí řešení sporů se sportovním prvkem, a to primárně prostřednictvím arbitráže. Ta probíhá buď v rámci komory pro řádné arbitrážní řízení, nebo komory pro odvolací arbitrážní řízení. Podrobný popis průběhu řízení u těchto sporů tvoří hlavní část této kapitoly, když je zároveň doplněn o poznatky z praxe. Zvláštní odnoží arbitráže, kterou CAS nabízí, je rozhodování sporů na velkých sportovních akcích jako jsou olympijské hry či fotbalová mistrovství světa či Evropy. Tu zajišťuje CAS prostřednictvím tzv. ad hoc divizí přímo v dějišti takových akcí. Vedle rozhodčího řízení též CAS poskytuje možnost řešení sporů prostřednictvím mediace. V neposlední řadě je třeba také zmínit, že CAS je součástí světového boje proti dopingů, když je ve Světovém antidopingovém kodexu stanoven jako odvolací orgán pro dopingové spory.

V poslední kapitole jsou pak využity poznatky o řádném arbitrážním řízení před CAS, když jsou pravidla tohoto řízení srovnávána s pravidly UNCITRAL pro arbitráž. Toto srovnání má za cíl ukázat, zda a případně v jakém rozsahu jsou si pravidla řízení před CAS podobná s pravidly UNCITRAL, která jsou všeobecně vnímána za vzorová pravidla pro vedení arbitráže mezi soukromými subjekty.

Alternative dispute resolution in international sport with the emphasis on the Court of Arbitration for Sport

Key words: alternative dispute resolution, Court of Arbitration for Sport, UNCITRAL

Abstract

The goal of this thesis is to introduce basic methods for alternative dispute resolution currently available in the area of sport on the international level. First chapter deals generally about the term of alternative dispute resolution, reasons of its growing popularity particularly in the sporting sphere, its advantages and the perception of its use worldwide.

The second chapter comprises a detailed analysis of now probably the most important institution in the field of alternative dispute resolution in sport, which is the Court of Arbitration for Sport (CAS) with its seat in Lausanne, Switzerland. After more than 30 years of its existence, this institution is already an established brand that offers solutions to disputes within sport, primarily through arbitration. This takes place either within the Ordinary Division or the Appeals Division of the Court. Detailed description of the proceedings in disputes of this kind is the main part of this chapter, supplemented with practical findings. Special branch of arbitration offered by CAS is the resolution of disputes on major sporting events such as the Olympic Games or the football World Cup or European Championship. CAS ensures this via the so-called Ad Hoc Divisions operating right in the place of such events. Besides arbitration CAS also provides the ability to solve disputes through mediation. Finally, it should also be noted that CAS participates in the global fight against doping, being established as an appellate body for doping disputes by the World Anti-Doping Code.

In the last chapter the knowledge of the ordinary arbitration procedure before the CAS is used for comparison with the UNCITRAL Arbitration Rules. This comparison aims to show whether and to what extent the rules of procedure before the CAS are similar to the UNCITRAL rules, which are generally perceived as model rules for conducting arbitration between private parties.